

**ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ
UNIVERZITA V PRAZE**
Fakulta lesnická a dřevařská
Katedra ochrany lesa a myslivosti

Diplomová práce

**Návrh řešení problému přemnožené
černé zvěře v České republice**

Vypracoval: Bc. Jiří Šír

Vedoucí práce: doc. Ing. Vladimír Hanzal, CSc.

2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „**Návrh řešení problému přemnožené černé zvěře v České republice**“ vypracoval samostatně a použil jsem jen pramenů, které v této práci cituji a uvádím v příloženém seznamu a na základě konzultací a doporučení vedoucího diplomové práce doc. Ing. Vladimíra Hanzala CSc.

V Malšovicích dne 20. dubna 2012

Bc. Jiří Šír -

Poděkování

Mé poděkování patří především doc. Ing. Vladimíru Hanzalovi CSc. za odborné vedení a připomínky při zpracování této diplomové práce. Dále chci poděkovat všem pracovníkům státní správy myslivosti jednotlivých krajských úřadů a pracovníkům státní správy myslivosti obecních úřadů obcí s rozšířenou působností v Ústeckém kraji za poskytnutí údajů potřebných k vypracování této práce.

Dále mé poděkování patří Ing. Karlovi Hrouzkovi a všem přátelům a kolegům, kteří mi jakýmkoliv způsobem přispěli k vypracování této diplomové práce.

V neposlední řadě chci také poděkovat mému otci, synovi a sestřím, kteří mne podporovali po celou dobu mého studia a zvláště pak při vypracování této práce, kterou by bez jejich pomoci a podpory bylo pro mne velice obtížné vypracovat. Děkuji jim také za toleranci, pochopení a velkou trpělivost, kterou měli po celou dobu mého studia.

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ochrany lesa a myslivosti

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Šír Jiří

Lesní inženýrství

Název práce

Návrh řešení problému přemnožené černé zvěře v České republice.

Anglický název

Proposal for solving the problem of overpopulation of wild boars in the Czech Republic.

Cíle práce

Cílem práce je provést komplexní analýzu problematiky výskytu černé zvěře v České republice a navrhnout opatření zaměřená na racionální řešení snížení početních stavů.

Metodika

V práci se zaměřte zejména na:

- Doplnění literárního přehledu o nejnovější publikace v řešené oblasti
- Charakterizování hlavních problémových oblastí při řešení otázek souvisejících se zvýšenými početními stavy černé zvěře
- Navržení úprav právního rámce problému
- Výklad aplikace navržených pravidel a jejich uplatnění v praxi

Při zpracování práce vycházejte z pokynů uvedených na adrese <https://moodle.czu.cz/course/category.php?id=45>

Harmonogram zpracování

Rozšířenou rešerši předložte v elektronické podobě do konce srpna 2011 a vytištěný strukturovaný rukopis práce do 31.1.2012.

Rozsah textové části

cca 50 str.

Klíčová slova

Prase divoké, přemnožení černé zvěře, myslivost, myslivecká legislativa

Doporučené zdroje informací

FEUERISEL, J., (2010): Zelená čísla o ekonomice v současné české myslivosti. Druckvo, spol. s r.o., Praha, 155 s. ISBN 978-80-904417-6-7

HAVRÁNEK, F., BUKOVJAN, K., (2006): Škody zvěří v minulosti a v současných lesních ekosystémech. VÚLHM In. Zpravodaj ochrany lesa, sv. 12, s. 24-30, ISSN 1211-9342, ISBN 80-86461-63-7

HAVRÁNEK, F., HUČKO, B., PINTÍŘ, J., (2007): Návrh metodiky pro inventarizaci škod zvěří a využití získaných dat. Reports of forestry research, 1/2007, ISSN: 0322-9688

Vedoucí práce

Hanzal Vladimír, doc. Ing., CSc.

Termín odevzdání

duben 2012

prof. Ing. Marek Turčáni, PhD.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Marek Turčáni, PhD.
Děkan fakulty

Abstrakt

Práce je celkovým shrnutím vývoje početních stavů přemnožené černé zvěře na území České republiky a jejího lovu, populační dynamiky tohoto živočišného druhu, dále příčin těchto vysokých početních stavů a návrhů v legislativě České republiky, které by přispěly ke snižování početních stavů populace černé zvěře.

Práce je uceleným pohledem o poznatcích k černé zvěři, které by měly přispět v budoucnosti při managementu tohoto živočišného druhu. Zjištění uváděná v této práci by měla být využívána především v praktickém výkonu práva myslivosti, zemědělství, veřejné správě, ale i laickou veřejností. Návrhy na řešení problematiky přemnožené černé zvěře vycházejí z etologie tohoto druhu, z poznatků dosavadního mysliveckého hospodaření s tímto živočišným druhem, dále z poznatků v zemědělství a to především při pěstování některých zemědělských plodin a také z poznatků výkonu veřejné správy. Závěr práce je zaměřen na stručné shrnutí, jak by se mělo v budoucnu dále postupovat, aby dále nedocházelo k navyšování populace černé zvěře a naopak, aby došlo k redukci početních stavů prasete divokého.

Klíčová slova:

Prase divoké, přemnožení černé zvěře, myslivost, myslivecká legislativa.

Abstract

The paper summarizes the development of the number of the wild boar in Czech Republic and its hunting, summary of population dynamics, cause of the high status of wild boars and the proposals in the legislation of the Czech Republic which would contribute to reduce the numbers of wild boar population.

Main substance of my work is comprehensive look of the knowledge on wild boars, which should contribute to future management of this species. The results presented in this work could be used mainly in the practical law enforcement of hunting, agriculture, public administration, but also the general public. The proposals to address the issue of

overpopulation of feral are based on ethology of the wild boars, on the actual knowledge of the Gamekeepers Association with this type of animal, in futher knowledge of agriculture, especially in the cultivation of agricultural crops and knowledge of public administration. Finding of this work is to find out the way how it should be in the future to proceed to further prevent increasing population of feral and vice versa, in order to reduce the numbers of wild boar.

Key words:

Wild boar, Wild boar overpopulation, Game management, Game management legislation.

Obsah

1. Úvod.....	- 4 -
2. Cíl práce.....	- 5 -
3. Literární přehled	- 6 -
3.1 Potrava černé zvěře	- 6 -
3.2 Škody způsobené černou zvěří	- 7 -
3.3 Historie výskytu černé zvěře.....	- 9 -
3.4 Strategie lovu černé zvěře při stále rostoucí populaci	- 10 -
3.5 Populační dynamika černé zvěře	- 13 -
3.6 Správně prováděný lov	- 16 -
3.6.1 Lov selat.....	- 16 -
3.6.2 Lov bachyní	- 17 -
3.6.3 Lov kňourů.....	- 20 -
3.7 Historie právní úpravy lovu černé zvěře.....	- 21 -
4. Materiály a metody	- 24 -
4.1 Použité materiály	- 24 -
4.2 Metody.....	- 24 -
4.3 Vymezení a charakteristika zájmového území – Česká republika	- 24 -
4.3.1 Charakteristika - přírodní poměry České republiky	- 25 -
4.3.1.1 Geologická charakteristika	- 25 -
4.3.1.2 Klimatická charakteristika	- 27 -
4.3.1.2.1 Synoptické (povětrnostní) situace.....	- 27 -
4.3.1.2.2 Rozložení a chod meteorologických prvků	- 29 -
4.3.1.2.3 Povětrností singularity	- 30 -
4.3.1.3 Hydrologická charakteristika.....	- 31 -
4.3.1.3.1 Povodí Labe	- 32 -
4.3.1.3.2 Povodí Odry.....	- 32 -
4.3.1.3.3 Povodí Moravy	- 33 -
4.3.1.3 Hydrologický režim	- 33 -
4.3.1.3.1 Podzemní vody	- 34 -
4.3.1.4 Biota České republiky.....	- 35 -
4.3.2 Vymezení zájmového území.....	- 37 -
4.3.3 Základní údaje o honitbách v České republice	- 39 -
5. Výsledky	- 41 -
5.1 Charakteristika hlavních problémových oblastí při řešení otázek, s přemnoženou černou zvěří na území České republiky.....	- 41 -

5.2	Možnosti potravní nabídky pro černou zvěř na území ČR	- 41 -
5.2.1	Základní údaje o lesnictví	- 42 -
5.2.3	Základní údaje o pěstování plodin v zemědělství	- 44 -
5.3	Početní stavy a lov černé zvěře v na území České republiky	- 46 -
5.3.1	Uváděné početní stavy ve výkazu Mysl. 1-01	- 49 -
5.3.2	Lov a jeho zhodnocení	- 52 -
5.4	Problematika škod způsobených černou zvěří	- 58 -
5.5	Možnosti jak redukovat početní stavy černé zvěře	- 58 -
5.5.1	Veterinární preparáty	- 59 -
5.5.2	Individuální lov	- 59 -
5.5.2.1	Lov na čekané	- 60 -
5.5.2.2	Lov šouláním	- 61 -
5.5.2.3	Lov na vnadišti	- 61 -
5.5.3	Lov na ohrožených plochách škodami způsobených černou zvěří	- 62 -
5.5.4	Společné lovy	- 62 -
5.5.4.1	Naháňka, nadháňka a nátlačka	- 63 -
5.5.4.2	Naháňka se slíděním	- 64 -
5.5.5	Odchyťová zařízení	- 65 -
5.5.6	Opatření v zemědělství	- 67 -
5.5.7	Osvěta	- 67 -
5.6	Finanční náklady	- 68 -
5.7	Navržení úprav právního rámce problému s černou zvěří	- 70 -
5.7.1	Zákon číslo 449/2001 Sb. o myslivosti	- 70 -
5.7.1.1	Honitby a jejich tvorba	- 70 -
5.7.1.2	Nehonební pozemky	- 70 -
5.7.1.3	Náhrada škod způsobených zvěří	- 70 -
5.7.1.4	Péče o zvěř	- 71 -
5.7.1.5	Lov černé zvěře	- 71 -
5.7.1.6	Myslivecké plánování a následná kontrola	- 71 -
5.7.1.7	Ochrana myslivosti	- 71 -
5.7.2	Zákon číslo 119/2002 Sb. o zbraních a střelivu	- 72 -
5.7.3	Zákon číslo 166/1999 Sb. o veterinární péči	- 72 -
5.7.4	Zákon číslo 312/2002 Sb. o úřednicích územních samosprávních celků	- 72 -
5.8	Výklad aplikace navržených pravidel a jejich uplatnění v praxi	- 72 -
5.8.1	Zákon číslo 449/2001 Sb. o myslivosti	- 72 -
5.8.1.1	Honitby a jejich tvorba	- 72 -
5.8.1.2	Nehonební pozemky	- 75 -

5.8.1.3	Náhrada škod způsobených zvěří	- 76 -
5.8.1.4	Péče o zvěř.....	- 77 -
5.8.1.5	Lov černé zvěře	- 77 -
5.8.1.6	Myslivecké plánování a následná kontrola.....	- 78 -
5.8.1.7	Ochrana myslivosti.....	- 80 -
5.8.2	Zákon číslo 119/2002 Sb. o zbraních a střelivu.....	- 81 -
5.7.3	Zákon číslo 166/1999 Sb. o veterinární péči	- 82 -
5.7.4	Zákon číslo 312/2002 Sb. o úřednících územních samosprávních celků	- 82 -
6.	Diskuze	- 83 -
7.	Závěr	- 86 -
8.	Seznam použité literatury	- 87 -
9.	Internetové odkazy.....	- 90 -
10.	Seznam tabulek.....	- 91 -
11.	Seznam grafů	- 92 -
12.	Seznam obrázků.....	- 93 -
13.	Seznam příloh	- 94 -

1. Úvod

Téma této diplomové práce jsem si vybral, především z důvodu toho, že jako pracovník státní správy myslivosti velice dobře vnímám problematiku prasete divokého (*Sus scrofa*) a sám se jako aktivní myslivec věnuji lovu tohoto druhu zvěře, v myslivecké mluvě nazývaný černou zvěří.

Tato diplomová práce je rozšířeným pokračováním mé bakalářské práce na téma „Vývoj početních stavů černé zvěře v Ústeckém kraji a návrh možností na jejich redukci“. Práce je formulována tak, že je poukazováno na potravní nabídku pro černou zvěř, škody způsobené touto zvěří na zemědělských plodinách a lesních dřevinách, na prováděný lov a jeho zhodnocení k zásadám správně prováděného lovu, který je v této práci taktéž popsán. Jsou zde tabelárně uváděny výsledky mysliveckého hospodaření v České republice i porovnání možných příčin nárůstu početních stavů přemnožené černé zvěře. Nalezneme zde srovnání nejenom celé České republiky, ale je zde poukázáno i na nižší územní celky jako je Ústecký kraj nebo Litoměřicko. Práce se také zabývá problematikou právních norem České republiky, kdy tyto nedokonalé právní normy přispívají k navyšování početních stavu černé zvěře a zároveň ztěžují regulaci početních stavů tohoto živočišného druhu.

Je v zájmu celé společnosti, aby dále nedocházelo k nekontrolovatelnému růstu početních stavů černé zvěře a s tím i k velkým škodám způsobených touto zvěří. Nepochybně je třeba početní stavy tohoto živočišného druhu snížit a udržet je na únosné hranici tak, aby byly sníženy škody způsobené černou zvěří nejenom na zemědělských kulturách, ale i na jiných živočišných druzích, jako je například tetřívek obecný (*Tetrao tetrix*) nebo koroptev polní (*Perdix perdix*), které patří mezi ohrožené druhy živočichů. Podstatou práce je ucelený pohled o poznatcích o černé zvěří a dále návrhy, které se mohou někomu zdát i drastické, ale které mohou přispět k dalšímu managementu tohoto druhu v budoucnosti. Zjištění mohou být využita veřejností odbornou i laickou a hlavně v samotné myslivecké praxi. Návrh redukce vysokých početních stavů vychází z etologie černé zvěře, z poznatků o pěstování zemědělských plodin, legislativy a ze způsobů dosavadního mysliveckého hospodaření s černou zvěří. Závěrem práce je shrnutí, které má přispět ke stanovení způsobů řešení přemnožené černé zvěře pro zajištění, udržení a následné snižování početních stavů černé zvěře.

2. Cíl práce

Cílem této práce je provedení komplexní analýzy problematiky černé zvěře a návrh možností redukce přemnožené černé zvěře, která je v současné době druhem zvěře působícím nejvyšší škody. Práce je současně zhodnocením veškerých příčin ovlivňujících dnešní početní stavy černé zvěře v České republice a návrhem, jak tyto velmi vysoké stavy tohoto živočišného druhu redukovat.

Tato práce je rozdělena a zaměřena tak, aby byly podchyceny jednotlivě možné příčiny vývoje početních stavů černé zvěře včetně charakterizování hlavních problémových oblastí souvisejících se zvýšenými početními stavy tohoto živočišného druhu. Dále na jednotlivé možnosti redukce těchto vysokých početních stavů s jejich úskalími. Současně je práce zaměřena na navržení úpravy právního rámce, který by lépe řešil problematiku přemnožené černé zvěře na území České republiky a výklad aplikace navržených pravidel a jejich uplatnění v praxi.

Práce by měla napomoci laické i odborné veřejnosti při řešení otázky přemnožené černé zvěře tím, že je shrnutím problematiky managementu černé zvěře a s tím souvisejících otázek, každý by tak v této práci měl nalézt to nejpodstatnější při řešení dané problematiky.

3. Literární přehled

3.1 Potrava černé zvěře

Prase divoké jako omnivor přijímá vše, co se mu právě naskytne jako potravní nabídka. Různí autoři publikující o černé zvěři se shodují na skutečnosti, že černá zvěř svoji potravu sbírá. VACH M. (1994) ve sborníku referátů z celostátní konference Černá zvěř konané v srpnu 1994 v Písku popisuje, že černá zvěř může samozřejmě při hledání potravy příležitostně sebrat i srnče, kuřata či vajíčka koroptve polní (*Perdix perdix*), bažanta obecného (*Phasianus colchicus*), tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*) a jiných živočišných druhů. Současně také poukazuje na často rozšířený omyl, spočívající v tom, že mnoho lidí, a to i z myslivecké (lovecké veřejnosti), se domnívá, že černá zvěř se mnohdy specializuje na výše uvedené druhy živočišných druhů.

HESPELER (2004) ve své knize uvádí, že prasata nejsou lovci, ale sběrači. Současně s tím poukazuje na skutečnost, že provedené potravní analýzy různými odborníky prokazují, že v průběhu roku převládá rostlinná potrava. Černá zvěř přijímá (sbírá) nepochybně potravu vyrýváním, nebo z povrchu. Velmi často tato zvěř požírá travu a jeteloviny, také lesní plody a ovoce z keřů. V nemalé míře složku potravy tohoto druhu tvoří semena lesních dřevin a zemědělské plodiny jako pšenice, ječmen a kukuřice. MALINOVÁ (2011) tuto skutečnost potvrzuje ve svém článku, kde popisuje, že černá zvěř jako typický všežravec dává přednost potravě bohaté na plnohodnotné bílkoviny, glycidy a tuky. Nedostatek glycidů si divočáci nahrazují návštěvami polí. Dále uvádí, že potrava černé zvěře je velmi rozmanitá a její složení se mění v závislosti od množství a dostupnosti jednotlivých složek a je rozdílná podle oblastí, kde černá zvěř žije a také jednotlivých ročních období. Malinová (2011) taktéž doslovně uvádí následující: „Populační hustota divočáků úzce souvisí s biomasou bezobratlých v půdě. Pokud je této složky potravy v půdě 60 až 80 g na 1 m², hustota divočáků je 5 až 6 jedinců na 1000 ha, když je v půdě jen do 35 g, je to jen 1 až 3 jedinci na 1000 ha a pokud je biomasy bezobratlých jen okolo 15 g, nevyskytují se zde téměř žádná divoká prasata. Převážná většina studií ukazuje na fakt, že divoká prasata dávají přednost potravě rostlinného původu. I mnou provedená studie potravy divokých prasat, která byla provedena v několika oblastech ČR (Šumava a Český les, Doupovské hory, ŠLP

Kostelec nad Černými lesy a Náchodsko), prokazuje převládání rostlinné potravy. Z výsledků analýz obsahů žaludků vyplývá, že hlavní složku potravy představují obilniny, které se vyskytovaly ve všech sledovaných oblastech v rozmezí 20 – 90 %. Tato složka se nacházela jak ve vegetačních, tak i v nevegetačních obdobích. Tato skutečnost je dána značným a hlavně plošným pěstováním obilnin v zemědělství a také používáním obilnin při zimním přikrmování zvěře. Druhou nejčastěji se vyskytující složkou jsou kořínky s oddenky, které se objevují také ve všech oblastech. Živočišná potrava ve všech oblastech byla tvořena především savci (*Mammalia*). Tato skupina je zastoupena převážně hlodavci (*Rodentia*), kdy se nejčastěji v potravě vyskytoval norník rudý (*Clethrionomys glareolus*), který je rozšířen v celém našem státě i po celé Evropě. Z velkých savců se nejčastěji vyskytovali kopytníci (*Artiodactyla*), zastoupeni částmi srnce obecného. Pravděpodobně se jednalo o uhynulé, poraněné nebo nemocné kusy. Nejpočetněji byla ovšem zastoupena skupina bezobratlých živočichů. Na Šumavě se nacházeli celkově ve 20 vzorcích z 53 (18 ve vegetačním a 2 v nevegetačním období), v Kostelci byli zastoupeni v šesti vzorcích ze třiceti a v Českém lese ve třech vzorcích ze sedmi“.

Studie Malinové je cenným poznatkem a vyvrací časté mýty myslivecké veřejnosti o potravních potřebách černé zvěře a specializování se tohoto druhu na shora uvedené živočišné druhy.

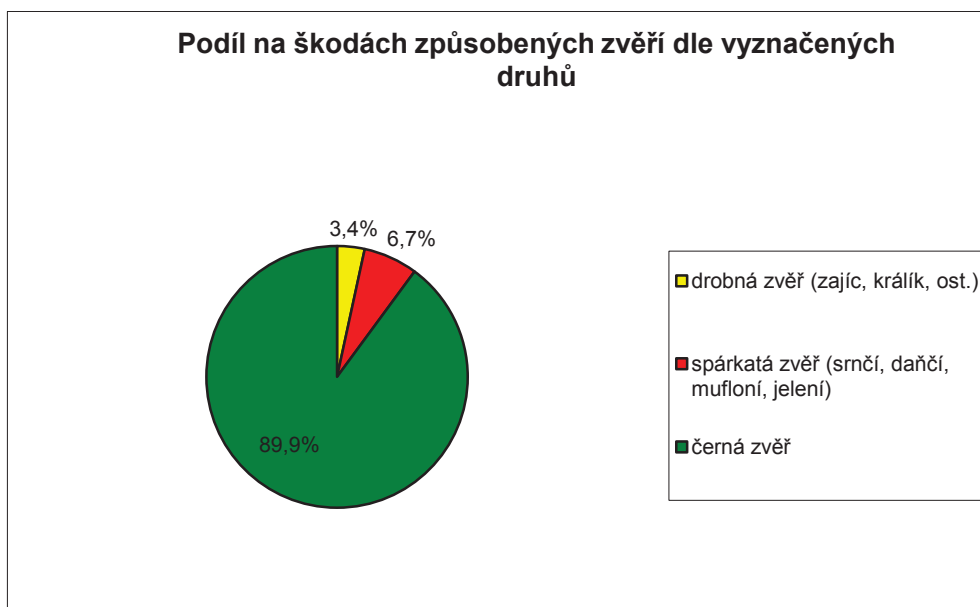
KAMLER (2012) poukazuje na skutečnost, že černá zvěř je schopna určité koncentrace v blízkosti atraktivního druhu potravy, ale rozhodně není ochotna za tímto druhem potravy migrovat na nepřiměřeně velké vzdálenosti. Kamler dále poukazuje na tvrzení polských vědců, kteří uvádějí, že černá zvěř každoročně migruje za potravou maximálně do vzdálenosti 5 – 6 kilometrů. Také uvádí, že podle výzkumů ze sousední Spolkové republiky Německo je průměrná rozloha okrsku rodinné tlupy černé zvěře 500 – 700 ha., i když tato rozloha může přesahovat 3000 ha.

3.2 Škody způsobené černou zvěří

Škody způsobené černou zvěří jsou stále více aktuální téma. Příirozeně se škody způsobené touto zvěří zvyšují, celkovým zvyšováním početního stavu, kde již bezpochyby můžeme hovořit o přemnožení tohoto živočišného druhu.

Podle CHARVÁTA a MIKULKY (2003) se černá zvěř podílí na škodách na zemědělských plodinách 89,9 %, jak je patrné z následujícího grafu.

Graf číslo 1: Podíl na škodách způsobených zvěří dle vyznačených druhů (Charvát a Mikulka 2003)

Zdroj CHARVÁT a MIKULKA (2003)

Podle HESPELERA (2004) většina škod způsobených černou zvěří v současné době již nevzniká na obilí, řepě či bramborách, ale na trvalých travních porostech, je nesporné, že prasata přerývají zatravněné plochy, při pátrání po potravě. Tato skutečnost má nepochybně souvislost s hustotou biomasy bezobratlých v půdě, jak popisuje Malinová. Je však nesporné, že přesná výše škod způsobených černou zvěří v České republice nelze s určitou přesností stanovit. Je to způsobeno tím, že většina škod není vůbec uplatněna, dále pokud uplatněna je a dojde k dohodě mezi uživatelem honitby a osobou, které byla způsobena škoda černou zvěří na pozemcích, které nejsou pozemky určenými k plnění funkcí lesa, není nikde tato škoda evidována. Lze tak tedy pouze škody odhadovat, případně posoudit v mikroregionech, kde byl zpracován znalecký posudek na škody způsobené černou zvěří pro účely soudního vymáhání náhrady škod od tohoto druhu zvěře. Pravidelné sledování škod způsobených zvěří je zpracováváno každoročně na lesních porostech. Na lesních porostech jsou však škody způsobené černou zvěří oproti jiným druhům zvěře, jako je například *Cervus elaphus* (jelen lesní) naprosto mizivé. FEUEREISEL (2010) uvádí, že průměrná výše celkových škod zvěří na lese v České republice byla v období roků 2000 – 2004 vykazována částkou 39.319 000 Kč., ale již nepopisuje, jakou výši škod způsobuje konkrétní druh zvěře. Výše škod na lesích je však způsobena v naprosté většině loupáním, okusem a ohryzem, tedy jinými druhy zvěře, než černou zvěří. Naproti tomu KAŠTIER (2011) uvádí, že černá zvěř dokáže zničit obrovské plochy obnovovaného lesa tím, že vyrývá sazenice, u

kterých konzumuje kořenovou část. Dále podotýká, že černá zvěř působí škody jako významný predátor na vzácných druzích zvěře jako je Tetrao urogallus (tetřev hlušec), Tetrao tetrix (tetřívka obecná) a Bonasa bonasia (jeřábek lesní). Tento autor také uvádí, že škody způsobené černou zvěří na zemědělských pozemcích ve Slovenské republice dosáhli maxima v roce 2010 a to částky 883.000 euro.

3.3 Historie výskytu černé zvěře

Není pochyb o tom, černá zvěř je v naší přírodě povodním živočišným druhem, což je zřejmé z paleontologických a nálezů dobových záznamů. Početní stavy tohoto druhu byly přirozeně udržovány v přiměřených stavech díky svým přirozeným nepřítelům, kterými jsou velcí predátoři, tedy Ursus arctos (medvěd hěmý), Canis lupus (vlk obecný) a Lynx lynx (rys ostrovid). S příchodem neolitické (zemědělské) revoluce se začala přetvářet krajina k intenzivnímu zemědělskému využití a tím se začalo přetvářet přirozené prostředí černé zvěře. Se změnou hospodaření v lesích a neustálým vybíjením velkých šelem dochází k vymizení těchto přirozených predátorů černé zvěře provádějících přirozenou redukci tohoto druhu zvěře, a byly tak dány podmínky ke zvyšujícím se početním stavům a tím k přemnožení tohoto druhu zvěře. WOLF R. (1994) uvádí, že k prudkému narůstání početních stavů došlo zhruba v polovině 18. století a současně s tím docházelo ke značným škodám způsobených touto zvěří na polních plodinách. Ve snaze snížení škod způsobených zvěří a to především černou zvěří vydala císařovna Marie Terezie roku 1766 nařízení, jimž vlastníkům loveckého práva nařizuje hradit vzniklé škody způsobené zvěří. Toto nařízení však nepřineslo očekávané snížení přemnožené černé zvěře a s tím očekávané snížení škod. Proto císařovna Marie Terezie vydala o čtyři roky později nařízení o uzavření černé zvěře do obor. Císař Josef II. však vydal dne 28. února 1786 patent, kterým sjednotil nařízení o lovu a definoval jím povinnost zvěř krmit, dále hradit škody způsobené honbou a zvěří. Tato povinnost byla stanovena vlastníkům práva lovu. Ekvivalent nařízení hradit škody způsobené honbou a zvěří je zakotven v právních normách České republiky dodnes. V tomto patentu císaře Josefa II. byl přímo zakázán chov černé zvěře ve volnosti a její chov byl povolen pouze v oborách. Mimo obory císař Josef II. tímto patentem nařídil černou zvěř hubit podobně jako zvěř škodnou. Podle tohoto patentu měla být černá zvěř ve volné krajině škodlivým druhem a díky tomuto patentu se jí takřka podařilo ve volné krajině vyhubit za více jak 150 let jeho platnosti. Zde stojí za zmínku skutečnost, že

v dobách císařovny Marie Terezie a císaře Josefa II. byl jednou z hlavních metod při redukci početních stavů černé zvěře lov odchylem. Na tento způsob redukce v současné době upozorňuje ve svých publikacích mnoho autorů jako URBANEC (2002), RAKUŠAN (2003), ZIEGROSSER (2003) a podle Urbance naše i zahraniční zkušenosti připisují tomuto způsobu lovu velkou perspektivu.

Lov černé zvěře v roce 1935 na území České republiky byl takový, že se ve volné krajině ulovilo 23 kusů černé zvěře, která unikla z oborních chovů, nebo se sem zatoulala z okolních států jako je Slovensko, Polsko a Německo, kde se tento živočišný druh ve volné krajině běžně vyskytoval. Wolf R. (1994) doslovně uvádí, že v roce 1945 se náš význačný zoolog Prof. Komárek domníval, že tento druh zvěře v Čechách ve 20. století zmizí ze seznamu volně žijících živočichů. Dnes však můžeme pouze konstatovat skutečnost, že se Prof. Komárek mýlil a že populační dynamika tohoto druhu je obrovská.

Černá zvěř se na území České republiky znovu dostávala především ze sousedních zemí a začala nejprve osidlovat pohraničí a odtud se dále dostávala do vnitrozemí. V současné době se s touto zvěří můžeme setkat takřka ve všech částech České republiky a její početní stavy jsou na kritické hranici únosnosti, pokud již tato hranice není překročena, což je diskutabilní a odpověď na tuto otázku je dána úhlem pohledu každého, kdo se zabývá problematikou černé zvěře.

3.4 Strategie lovu černé zvěře při stále rostoucí populaci

Ke správně prováděnému a odpovědnému lovu je třeba zodpovědného přístupu osob provádějící lov černé zvěře a správné strategie lovu tohoto živočišného druhu. Na nutnost přemýšlení při lovu prasete divokého upozorňoval již WANDEL (2000) a to především z důvodu toho, se jedná o nejsociálnější druh zvěře ze všech druhů zvěře žijících na území České republiky. WANDEL (2000) upozorňoval na odpovědnost každého lovce černé zvěře při lovu tohoto druhu, která je v současnosti mnohem důležitější než kdykoliv předtím.

Podle jeho strategie lovu by mělo být z celkového počtu ulovené černé zvěře minimálně 75 % selat, z toho maximální počet ulovených lončáků by neměl přesáhnout 15%. WANDEL (2000) uvádí, že zásada pro chování lovce při lovu je naprosto stručná a jasná „Mladou zvěř redukovat, vyžralou zvěř chránit a starou zvěř sklízet“.

Každý lovec černé zvěře by měl při lovu přemýšlet a současně je velice důležité, aby si počínal tak, jako kdyby o sám byl velkým predátorem. Velkými predátory je z černé zvěře uloveno 10 až 15 % lončáků, většinou mladých kňourků, kteří jsou vypuzeni z rodinné tlupy. Toto procento by nemělo být překročeno, jelikož je to jediný způsob jak dosáhnout toho, aby v našich honitbách byl zajištěn dostatečný počet dospělých (vyzrálých) kňourů, kteří jsou nepostradatelní v sociální struktuře černé zvěře.

Další problémovou oblastí při lovu černé zvěře je lov samic, tedy bachyní. K lovu samic je z řad lovecké veřejnosti velmi často namítáno, že je naprosto nesprávné lovit bachyně, které vodí selata a jejich lov je tak odmítám. Tohoto tvrzení je třeba se zbavit, jelikož se jedná o omyl a lov samic je potřebný a nevyhnutelný při redukci přemnožené černé zvěře. Lov samičí zvěře nesmí být prováděn bezhlavě, ale naopak musí být prováděn stejně jak je tomu u samčí zvěře s rozvahou, či dokonce jiné spárkaté zvěře, kde se s rozvahou loví samičí zvěř a je na to pohlíženo jako na samozřejmost. Lovci černé zvěře musí začít přistupovat k lovu tohoto živočišného druhu se zodpovědností tak, aby nedocházelo k narušování sociální struktury tlup této zvěře, aby nedocházelo tak dále k nekontrolovatelné populační explozi. Při zodpovědném lovu černé zvěře tak musíme především vycházet z biologie a etologie tohoto živočišného druhu.

Velice častou chybou při lovu černé zvěře je ulovení vedoucí bachyně. Ulovením této vůdčí samice dochází k narušení velmi citlivé sociální struktury tlupy a následně tím dochází k narušení synchronizace chrutí jak je nazýváno období rozmnožování černé zvěře.

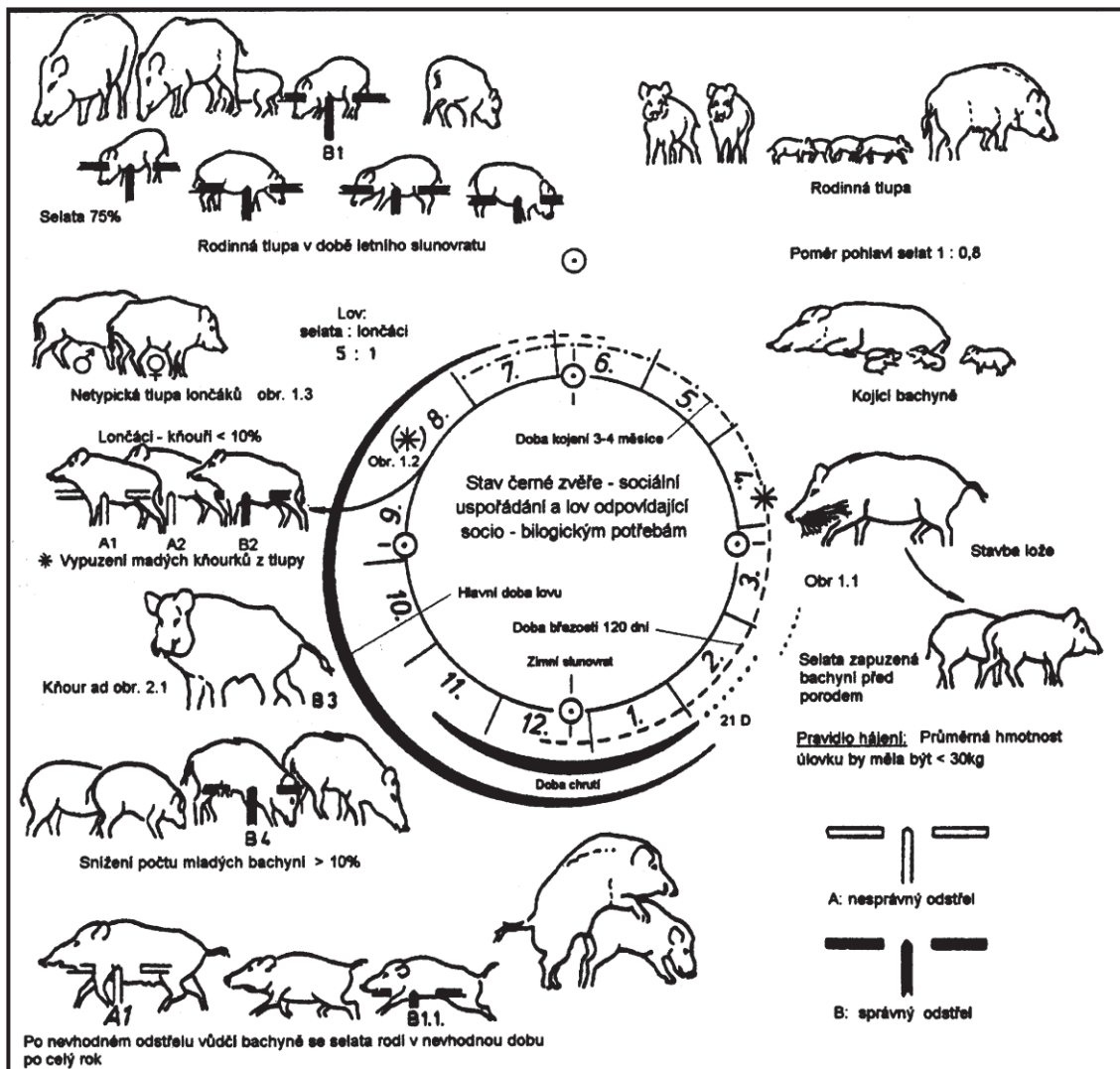
Ve svém důsledku to má za následek to, že k chrutí dochází v průběhu celého roku, protože v tlupě není dospělá samice, která by synchronizovala chrutí ve vhodnou dobu, a do chrutí se tak dostávají nevyzrálé samice.

Dalším důvodem proč by neměly být loveny dospělé bachně, jsou jejich zkušenosti. Tlupa divokých prasat je ve skutečnosti rodinnou tlupou vedená zkušenou bachyní. Tyto dospělé (zkušené) bachyně jen velmi zřídka vedou rodinné tlupy do polí. V případě hrozícího nebezpečí v některé lokalitě dospělá bachyně s celou tlupou tuto lokalitu velmi rychle opouští, čehož se dá využít právě při ochraně zemědělských plodin a snižovat tak výši škody způsobené tímto druhem zvěře. V praktickém využití to tedy znamená, že bude-li prováděn lov na zemědělských kulturách, a tlupu povede dospělá bachyně, dá tato samice přednost bezpečí před potravou a odvede ostatní členy rodinné tlupy do lokalit, kde takové nebezpečí nehrozí. Tím však bude docházet i ke snižování škod způsobených na zemědělských kulturách. V opačném případě, kdy bude vedoucí

bachyně ulovena a v rodinné tlupě zůstane pouze mladá tedy nezkušená zvěř, bude výsledek opačný oproti požadovanému cíli. Mladá a nezkušená zvěř bude především upřednostňovat dostatek potravy a této potravní nabídce dá přednost před vlastním bezpečím. Tím však také bude docházet k navýšení škod na zemědělských kulturách způsobených touto mladou zvěří.

Jednotlivým způsobům lovu, tak jak by měly být prováděny, se budeme zabývat dále. Nic méně si zde můžeme pro názornost uvést i grafické znázornění správného a nesprávného odstřelu černé zvěře tak, jak je zpracoval WANDEL (2000).

Obrázek číslo 1: Znázornění správného a nesprávného odstřelu černé zvěře

3.5 Populační dynamika černé zvěře

Problematikou populační dynamiky černé zvěře se zabýval již VODŇANSKÝ v roce 2003. Celá řada faktorů ovlivňuje populační dynamiku černé zvěře, a tyto faktory od sebe nelze odlučovat, po jejich vzájemné a velmi časté prolínání. Pro lepší orientaci je vhodné tyto faktory rozdělit na faktory vnější a faktory vedlejší.

Mezi vnější faktory řadíme především klimatické podmínky hlavně v zimním a jarním období mající vliv na mortalitu tohoto druhu zvěře, dále potravní nabídku v průběhu celého roku, která naopak ovlivňuje natalitu černé zvěře. Dále mezi vnější faktory patří dostatek krytu pro zvěř, ale i klid v honitbách především v době metání (rození) selat. Dostatek kvalitní potravy je jedním z limitujících faktorů, který ovlivňuje populační dynamiku způsobenou natalitou černé zvěře, jelikož tak dochází k urychlenému dospívání mladých jedinců a nástup dospívajících bachyní do chrutí, s narušením periodicity rozmnožování. Dostatek potravy v zimním období snižuje mortalitu selat a vede ke skutečnosti, že bachyně metají selata dvakrát do roka, jelikož černá zvěř má zajištěno dostatečné množství potravy po celý rok. Velké množství potravy v tomto období pochází z tak zvaných vnaďišť, ke kterým se ještě vrátíme v dalších kapitolách. Na tento nezanedbatelný fakt přijímání potravy v zimním období z krmelišť a vnaďišť poukazuje i HAPP (2002).

Eliminovali jsme období strádání, tak tuto skutečnost pojmenoval KAMLER (2011) ve svém článku zabývajícím se příkrmováním a vnaďením černé zvěře. Současně v tomto článku poukazuje na skutečnost, že černá zvěř je na dostatku relativně kvalitní potravy závislá, a pokud bude třeba i na přechodné období strádat, zhorší se její schopnost reprodukce. Současně odhaduje na základě poznatků z několika honiteb, že se v celé České republice černé zvěři bez jakýchkoliv pravidel předkládá kolem 40.000 tun zrnin. Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že dostatek potravy má pozitivní vliv na rozmnožování černé zvěře, na čemž se shoduje většina autorů publikujících o černé zvěři. Mladé samice (bachyňky) pohlavně dospívají již v 6 - 8 měsících a mladí samci (kňourci) v 8 - 11 měsících života. Někteří zahraniční autoři (STUBE M. a W. 1977) uvádějí, že chrutí černé zvěře může probíhat v nadpoloviční většině v období měsíců listopad a prosinec a to v kategorii dospělých bachyní, lončáků, ale i selat. Zde je však nutné upozornit na skutečnost, že k oplodnění zdravé bachyně může dojít v kteroukoliv roční dobu v cyklech po třech týdnech. V samotném důsledku dostatečných potravních možností v průběhu celého roku dochází u starších bachyní k takzvanému druhému

metání v jednom kalendářním roce, což je dnes v praxi běžným jevem. Z těchto důvodů se setkáváme v honitbách se selaty v průběhu celého kalendářního roku.

MEYNHARD (1989) uvádí, že v dnešní době je roční přírůstek v závislosti na podmínkách prostředí 100 – 200 %. Podle HAPPA (2002) je uváděný roční přírůstek 150 – 200 % a dokonce uvádí, že byl zaznamenán přírůst 250 % kmenového stavu.

V následující tabulce je zaznamenán modelový příklad, jak by situace mohla vypadat.

Tabulka číslo 1: Modelového vývoje početních stavů černé zvěře

Výchozí stav 10 kusů, mortalita zvěře 35%					
Roční populační přírůstek	140%	160%	180%	200%	220%
Stav po 4 letech (jarní kmenový stav + přírůstek)	94	127	162	216	294
Stav po 8 letech (jarní kmenový stav + přírůstek)	554	1040	1772	3111	5491
Výchozí stav 20 kusů, mortalita zvěře 35%					
Roční populační přírůstek	140%	160%	180%	200%	220%
Stav po 4 letech (jarní kmenový stav + přírůstek)	180	250	336	444	579
Stav po 8 letech (jarní kmenový stav + přírůstek)	1068	2012	3674	6435	10822

Zdroj VODŇANSKÝ (2003)

Ve shora uvedené tabulce se jedná pouze o modelový příklad. To nás však nesmí nechat naprosto klidnými, ale naopak ve skutečnosti musíme předpokládat každoroční přírůst černé zvěře, běžně se pohybující mezi 140 – 220 % skutečného jarního početního stavu černé zvěře. Podle konkrétního příkladu, ze štýrského Stainzu v Rakousku, který uvádí VODŇANSKÝ (2003) bylo počátkem roku 1997 do pokusné obůrky vypuštěno pět plných bachyní a jeden kňour. Po uplynutí necelých čtyř let, tedy koncem roku 2000 byl početní stav v této pokusné obůrce 200 jedinců černé zvěře i přes skutečnost, že v této obůrce byl prováděn lov černé zvěře. V tomto období netrvajícím celé čtyři roky bylo uloveno 189 jedinců černé zvěře. Z níže uvedených údajů je naprosto zřejmá potřeba

lovu černé zvěře, a z těchto údajů si musíme bezesporu vzít ponaučení pro praktické hospodaření s černou zvěří.

Tabulka číslo 2: Vývoj a lov černé zvěře v oboře ve štýrském Stainzu

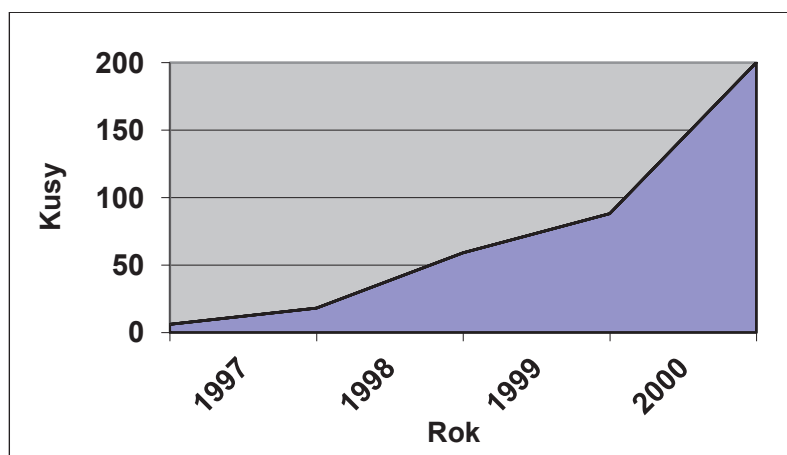
	1997	1998	1999	2000
Jarní stav (ks)	6	18	59	88
Přírůstek (ks)	13	61	64	246
Koeficient přírůstku (%)	217	339	108	280
Odstřel (ks)	0	20	35	134
Zimní stav (ks)	18	59	88	200

Zdroj VODŇANSKÝ (2003)

Rozdíl, který je mezi součinem jarního početního stavu černé zvěře a součinem početního přírůstu v roce 1997, který by měl činit 19 jedinců a nikoliv 18 jak je uvedeno v tabulce VODŇANSKÝ (2003) nikterak nezdůvodňuje a ani nepopisuje nic, z čehož by tento rozdíl vyplýval. Můžeme pouze předpokládat, že se zřejmě jedná s největší pravděpodobností o úhyn.

Pro lepší představu je vyobrazení skutečného vývoje početních stavů v obůrce ze štýrského Stainzu v Rakousku při nedostatečné regulaci početních stavů černé zvěře lovem (v daném případě se jednalo pouze o lov odstřelem) znázorněna v níže uvedeném grafu.

Graf číslo 2: Vývoje černé zvěře v oboře ve štýrském Stainzu

Zdroj VODŇANSKÝ (2003)

Podle shora uvedeného se dá velmi lehce vyvodit, že tímto je ve své podstatě naprogramována populační exploze černé zvěře a je třeba činit dostatečná a účinná opatření již v současné době.

Tvrzení, která uvádějí shora uvedení a uznávání odborníci zabývajícími se problematikou černé zvěře, podporují i údaje uvedené v kapitole početní stavy a lov černé zvěře.

Potřeba lovu černé zvěře plyne z výše uvedených údajů naprosto jednoznačně. Lov musí být prováděn především proto, aby byl odčerpán roční početní přírůst jedinců černé zvěře a bylo tak zamezeno dalšímu navyšování početních stavů již tak přemnoženého živočišného druhu. Lov by tak neměl být pouhou snahou o zastavení růstu početních stavů černé zvěře, ale především snahou o snížení těchto vysokých početních stavů na ekologicky a ekonomicky únosnou hranici.

3.6 Správně prováděný lov

O správně prováděném lovu lze říci, že je alfou i omegou v chovu černé zvěře, je to nepostradatelný nástroj při redukci přemnožené černé zvěře. Což potvrzuje i HAPP (2002), když již v předmluvě své knihy uvádí: „ **Chtít lovit znamená povinnost o zvěř pečovat. U černé zvěře to ale znamená: chtít pečovat znamená povinnost lovit**“.

Lov je tedy velice důležitým a nepostradatelným nástrojem v chovu a redukci černé zvěře a proto je tato kapitola dále rozdělena do jednotlivých podkapitol, kde se vždy zaměříme zvláště na lov selat, lov bachyní a lov kňourů tak, aby bylo patrné, jak má být prováděn lov v těchto jednotlivých kategoriích. Do současné doby nám vývoj, přesněji řečeno nárůst početních stavů černé zvěře, pouze potvrzuje opodstatněnost této myšlenky, kdy bychom si měli všichni připustit, že skutečně stojíme tváří v tvář populační explozi tohoto živočišného druhu. Je však nutné si také uvědomit, že hrozí takové riziko populační exploze, kdy již nebudeme schopni jakýmkoliv způsobem ovlivňovat nárůst početních stavů tohoto druhu, jehož nárůst početnosti se nám nedaří zastavit již v současné době.

3.6.1 Lov selat

Velmi důležité je při hospodaření s černou zvěří zásah do kategorie mladé zvěře, tedy selat, kde by měl být lov co nevyšší. Na tuto skutečnost je kladen důraz snad v každé

publikaci s tematikou o černé zvěři a to i včetně učebnic myslivosti. Lov v této kategorii černé zvěře by měl dosahovat 70 – 75 % skutečného početního stavu selat, který je však těžko zjištělný v oborách, natož pak ve volných honitbách. Pro redukci přemnožené černé zvěře v současné době, by bylo ideálním řešením, kdyby bylo odloveno celých 100 % selat skutečného početního stavu této mladé zvěře. VODŇANSKÝ (2003) uvádí, že je třeba s intenzivním lovem selat začít co nejdříve, tedy v době kdy selata dosáhnou hmotnosti okolo 10 kg. I přes skutečnost, že nám toto v současné době umožňují i velice nedokonalé právní normy, kde se selata a lončáci mohou podle vyhlášky Ministerstva zemědělství číslo 245/2002 Sb. o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu, jako jediná spárkatá zvěř lovit celoročně bez dalších povolení státní správy myslivosti, je lov takových selat v některých honitbách nepřijatelný, o čemž bude pojednáno dále. Chceme-li skutečně redukovat početní stavy černé zvěře, je včasný začátek lovu selat nezbytně nutný a to především v mezidobí od jara do podzimu v oblastech, s intenzivní zemědělskou výrobou zemědělských plodin, zajišťujících černé zvěři dostatek kvalitní potravy. Vytvářením neustálého loveckého tlaku v těchto oblastech zemědělského hospodaření, je pak prevencí před negativním působením tohoto druhu a dochází tak ke snižování škod na zemědělských kulturách. Což dále vede k dobrým vztahům mezi zemědělci a mysliveckou veřejností, kterou v současné době dosti často škody způsobené černou zvěří rozdělují na dva nesmiřitelné tábory. Je však třeba si uvědomit, že k redukci početních stavů je zapotřebí spolupráce a kompromisů, jak ze strany myslivců, tak ze strany zemědělců.

3.6.2 Lov bachyní

Pokud máme redukovat stavy černé zvěře, je nezbytně nutný lov bachyní, i přes skutečnost, že pro mnoho lovců je lov bachyní neslučitelný s mysliveckou etikou. Zdá se to být nepochopitelné a také to nepochopitelné je, když při lovu ostatních druhů spárkaté, ale i drobné zvěře myslivecká veřejnost naprosto běžně loví samičí zvěř. Není tedy naprosto zdůvodněné od myslivecké veřejnosti, která se tímto tvrzením neustále obhajuje, v čem je rozpor s mysliveckou etikou. Naopak bychom se mohli při takovém přístupu dočkat toho, že v případě, kdy dojde ke katastrofálnímu nárůstu početních stavů černé zvěře, bude muset být při redukci početních stavů tohoto druhu veškerá myslivecká etika odložena úplně stranou.

Současná kulturní krajina nenabízí přirozené predátory, kteří by přirozeně redukovali bachyně a z tohoto důvodu musí tuto funkci predátora nahradit člověk. Tím spíše, kdy je natalita tohoto druhu mnohem vyšší než u jiných druhů spárkaté zvěře a podmínky podporující natalitu tohoto druhu jsou ještě umocňovány právě člověkem jako takovým. Naprosto logickým důsledkem bude to, že čím větší počet bachyní bude v populaci černé zvěře, tím větší bude natalita a početní přírůstky budou narůstat přímou úměrou. Z těchto důvodů se většina autorů zabývajících se problematikou černé zvěře jako WANDEL (2003), HAPP (2002), VODŇANSKÝ (2000), ZIEGROSSER (2003) shoduje na potřebě lovu bachyní, jako nositele přírůstu, ovšem kromě vedoucích bachyní.

Možná se to některým lovcům černé zvěře zdá naprosto jasné, ale skutečnost je taková, že někteří lovci černé zvěře nemají jasno mezi pojmy vedoucí a vodící bachyně. Vedoucí bachyní označujeme bachyni, která vede celou rodinou tlupu, popřípadě spojené tlupy v době nouze. Je to ve většině případů nejstarší bachyně v tlupě. Naproti tomu vodící bachyní nazýváme bachyni, která má (vodí) malá selata. Samozřejmě není vyloučeno, že vedoucí bachyně je zároveň i bachyní vodící a ve většině případů tomu také tak je.

Při praktickém lovu bachyní je nejdůležitější vypořádat se s otázkou, které bachyně lovit a které v chovu ponechat. Rozhodujícím faktorem v současné době při řešení problému přemnožené černé zvěře je i to, jaký počet bachyní má být loven, dále v jakém období a jakým způsobem by měl být lov prováděn.

K odpovědi na otázku v jakém období má být lov bachyní prováděn lze konstatovat, že tento lov by měl být prováděn až v době, kdy selata již nejsou závislá na matce. Bachyně kojí selata do stáří tří až čtyř měsíců a podle HESPELERA (2004) jsou poté selata stále ještě závislá na své matce do stáří sedmi až osmi měsíců. Po celou tuto dobu jim bachyně neustále zajišťuje postavení v tlupě a umožňuje jim potřebný a dostatečný přístup k potravě. Podle názoru VODŇANSKÉHO (2003) je nejvhodnější dobou k lovu bachyní doba, v měsících listopad a prosinec. Je naprosto samozřejmé, že v tuto dobu není možný lov bachyní, které vodí pozdě metaná selata. Lov takové bachyně by byl možný jedině v případě, kdybychom mohli ulovit všechna selata společně s bachyní. V praxi je toto takřka zcela vyloučeno, ale jeden způsob by tu mohl být a to použitím odchyťových zařízení, o kterých je pojednáno dále v samostatné kapitole této práce. Nebezpečí ulovení bachyně, na které jsou selata stále závislá, spočívá v tom, že by tyto selata byla ostatními členy tlupy postavena na konec sociální struktury tlupy a

nebyl by jim zajištěn potřebný přístup k potravě, jelikož by je ostatní jedinci v tlupě od potravy odháněli. To by mělo zcela logicky za následek opožděný vývin těchto selat. Zvýšené opatrnosti je třeba věnovat při lovu vodící bachyně, kdy musíme velice dbát toho, aby tato bachyně nebyla zároveň vedoucí bachyní tlupy. Při praktickém lovu se však nedaří ulovit od jediné bachyně nejprve všechna selata a teprve poté bachyni. Z toho však v žádném případě nelze dovodit závěr, že nemají být loveny všechny bachyně, které vodí selata. V případě, že bude ulovena bachyně od selat, která již nejsou na její péči závislá, nemá tento lov negativní následky, protože selata od ulovené bachyně se stále drží v tlupě, kterou vede vedoucí bachyně. Názorem VODŇANSKÉHO (2003) je, že bychom měli upřednostňovat lov mladých bachyní, tedy lončaček, kde je nebezpečí chybného lovu minimalizováno.

Ale i jiní autoři jako HAPP (2002), WANDEL (2003), ZIEGROSSER (2003) publikující o černé zvěři se shodují na potřebě lovu bachyní a současně s tím se shodují na nebezpečí, které představuje právě chybný odstřel vedoucí bachyně. Popišme zde, k jakým nežádoucím následkům dojde v případě, že bude ulovena vedoucí bachyně.

Absencí vedoucí bachyně se zvětšuje rádius, ve kterém se tlupa pohybuje a k tomu takováto tlupa dává přednost atraktivní potravě, před vlastním bezpečím, proto ji také vyhledává. Tím ale zároveň dochází ke zvýšeným škodám na zemědělských kulturách a takovouto narušenou tlupu černé zvěře je prakticky nemožné z oblasti, kde má dostatek atraktivní potravy, jakýmkoliv způsobem vytlačit. Dalším pro nás negativním jevem je skutečnost, že je-li z této narušené tlupy uloveno několik jedinců, dochází u ostatních jedinců ke zvýšení ostražitosti a je tak obtížnější jejich lov, přičemž tato tlupa zůstává v oblastech pro ni atraktivních.

Jak již bylo popsáno výše, nepřítomnost dospělé bachyně v tlupě způsobí absenci synchronizace chrutí v tlupě a dochází tak k průtahu období reprodukce. Následek toho je velice patrný a to tím, že v takto narušené tlupě se nacházejí selata různého věku, protože k metání selat dochází nekoordinovaně a v průběhu větší části kalendářního roku. Absencí vedoucí dospělé bachyně dochází k navýšení počtu mladých jedinců vstupujících předčasně do reprodukce a to ještě v době než dosáhnou věku jednoho roku.

Ze shora uvedených důvodů opětovně vidíme, proč je třeba hájit dospělé vedoucí bachyně. Na celkovém navýšení početních stavů černé zvěře tedy má mimo jiné i pozitivní vliv nejenom celoroční přístup k dostatku kvalitní potravy a dostatek klidu a

krytu, ale také rozbitá sociální struktura tlup černé zvěře zapříčiněná neodpovědným lovem z řad myslivecké veřejnosti.

Výše jsme zodpověděli otázku, jaké bachyně lovit a ve kterém období je lov bachyní nejvhodnější. Další neméně důležitou otázkou kterou je třeba zodpovědět je fakt, kolik bachyní je třeba lovit.

Podle názoru HAPPA (2002) má lov bachyní činit minimálně 5 % z celkového jarního početního stavu černé zvěře, který je však těžko zjistitelný, jak je uvedeno u lovu selat. K uváděným početním stavům v ročním výkazu o honitbě Mysl. 1-01 se vrátíme v dalších kapitolách této práce. Oproti Happovi však ZIEGROSSER (2003) uvádí, že počet ulovených bachyní musí být minimálně 20 % z celkového počtu ulovené samičí zvěře. Toto řešení je v praktickém použití reálnější, právě z důvodu toho, že lov zjistíme s naprostou přesností, na rozdíl od skutečného počtu zvěře ve volných honitbách.

Naším cílem je snížení početních stavů již přemnožené černé zvěře, a z tohoto důvodu by tak bylo tvrzení HAPPA postačující jedině v případě, že ulovíme 100 % přírůst selat v daném roce, což je v praktickém lovu nereálné, a z tohoto důvodu musí být lov bachyní vyšší než pouhých 5 %. V praktickém lovu tak, musí být v honitbách plány lovu přizpůsobeny realitě tam, kde jsou pro černou zvěř určeny minimální a normované stavy. Současně je naprosto nutné důrazně vyžadovat jejich plnění a v žádném případě nesmí být tolerováno jejich nesplnění. Dohled nad tím, zda dochází k plnění těchto plánů lovu, by měl mít, kromě orgánů státní správy myslivosti, i myslivecký hospodář a především také držitel honitby. Jiná situace je v honitbách, pro které nejsou stanoveny minimální a normované stavy černé zvěře. V těchto honitbách je černá zvěř lovena na základě vyjádření orgánů státní správy myslivosti podle ustanovení § 36 zákona o myslivosti, popřípadě na základě rozhodnutí orgánů státní správy myslivosti vydaného podle ustanovení § 39 zákona o myslivosti o úpravě početních stavů zvěře v honitbě. V takovýchto honitbách musí být černá zvěř lovena obdobně, jako je tomu v honitbách se stanoveným minimálním a normovaným stavem černé zvěře. K problematice ustanovení § 39 zákona o myslivosti se vrátíme v dalších kapitolách této práce.

3.6.3 Lov kňourů

Velmi důležitým a velice často podceňovaným faktorem v chovu černé, ale i jiné spárkaté zvěře je věková struktura v populaci. Dnešní lov kňourů v některých honitbách

by se dal nazvat lovem na viděnou, tedy ulovením kňoura, který byl vidět. K lovu samců je taktéž zapotřebí přistupovat s velikou rozvahou a měli bychom je lovit až v jejich vyzrálém věku, což je v osmi a více letech. Beze sporu se v současné době loví kňouři mladší osmi let a to převážně kňourci ve věku lončáků, kteří se osamostatňují od rodinné tlupy. Neznalost a neinformovanost lovců černé zvěře způsobuje, že mezi těmito lovci je velice často prosazován názor, že kňourek (lončák), který jde opodál od tlupy svých vrstevníků, je nevhodný do chovu, jelikož se jedná o slabý kus, který je ostatními odbíjen. Tento názor je zapotřebí vymýtit, jelikož se jedná o naprosto mylné tvrzení. Ve skutečnosti jde v drtivé většině právě o ten nejnadějnější mladý kus samčího pohlaví, který se již začíná na rozdíl od ostatních vrstevníků osamostatňovat. Tito nadějní kňourci jsou velice snadným cílem lovu a také jsou velice často právě oni loveni pro jejich snadný lov. Tím ale nemají příležitost dospět do zralého věku a tím je narušena věková skladba černé zvěře i v samčím pohlaví, kde je právě nedostatek dospělých kňourů. Pokud by však byl dostatek vyzrálých kňourů, neměli by mladí kňourci možnost podílet se na chrutí, jelikož jsou od tlupy, v nichž jsou říjné bachyně, odháněny právě silným vyzrálým kňourem, který je v této době s tlupou a jiné kňoury, jakožto své konkurenty, v době rozmnožování absolutně netoleruje. Za zmínku bez pochyby stojí to, že silný vyzrálý kňour se v době chrutí zajímá o silnější bachyně a ignoruje nevyvinuté bachyňky, které by mohly být v chrutí, ačkoliv je jejich věk nízký. V mnoha případech jsou kňouři loveni bezmyšlenkovitě pouze z důvodu kultu trofeje s odůvodněním, že když tohoto kňoura neulovím já, tak ho uloví někdo jiný, nebo také s odůvodněním, že je třeba lovit kňoury, protože je černá zvěř přemnožená. Samozřejmostí vycházející z biologie, kterou samozřejmě nelze ovlivnit je skutečnost, že kňouři nejsou nositeli přírůstku, a proto by se k jejich lovu mělo přistupovat s velkou rozvahou a jejich neuvážený lov neodůvodňovat vysokými početními stavy černé zvěře.

3.7 Historie právní úpravy lovu černé zvěře

Na území České republiky byl z počátku lov volný pro veřejnost, ale s postupným upevňováním moci se pro veřejnost tato skutečnost začíná upravovat. Roku 950 je vydán regál, kterým kníže Boleslav I. odebral právo lovu veřejnosti. Lov tak byl výsadou pouze panovníka a šlechty. HROMAS (2008) uvádí, že v 11. a 12. století bylo právo lovu kodifikováno jako právo věčné, tedy nesouvisející s vlastnictvím půdy.

Právo lovu tak náleželo výhradně panovníkovi, který je mohl, ale nemusel darovat nebo i prodat spolu s majetkem. Toto se však v průběhu času mění s vlivem šlechty a církve a právo lovu se tak kodifikovalo jako právo reálné, tedy právo související s vlastnictvím půdy. Nicméně toto právo reálné neznamenovalo, že by vlastník půdy mohl nakládat se zvěří podle svého uvážení, jak tomu bylo v některých jihoevropských státech. HROMAS (2008) tuto skutečnost dokládá tím, že v roce 1602 český sněm vydává zákaz lovu laní na dobu 2 let, lov jelena byl zakázán mezi hromnicemi a svátky svatodušními. Usnesení zemského sněmu z 10. května 1681 se zajíci a koroptve nesměli lovit od počátku postu v únoru až do sv. Jiljí, tedy do 1. září.

Po Bílé hoře bylo právo myslivosti upravováno císařskými patenty tehdejších vládců Rakousko – Uherska. Jedním z mezníků ve vývoji práva myslivosti byl již shora zmiňovaný patent císaře Josefa II. ze dne 28. února 1786, kterým byla myslivost definována jako právo lovu volně žijících zvířat a byla jí stanovena volnost lovu a jeho podmínky. Po zrušení roboty rolníku dochází k dalším změnám a dne 7. března 1849 je v Olomouci vydán císařský patent číslo 154, kterým bylo ošetřeno, že právo reálné je vztaženo i k nejmenším pozemkům a byly tak dány základy tzv. lidové myslivosti. Tímto patentem byla poprvé stanovena minimální výměra honitby na 200 rakouských jiter, což je v současné době 115 hektarů. Dalším mezníkem v právu týkajícího se myslivosti na území současné České republiky byl zákon číslo 49 z 1. června 1866, který umožnil vlastníkům loveckého práva toto právo dále pronajmout. Další vývoj právních norem na území České republiky byl dán zákony po vzniku samostatného Československa přes Protektorát Čechy a Morava, dále přes Československou republiku po současnou Českou republiku. Byly to zejména zákon číslo 98/1929 Sb. (tzv. malý honební zákon), dále vládní nařízení číslo 127 z roku 1941, zákon o myslivosti číslo 225/1947 Sb. ze dne 18. prosince 1947, následoval zákon číslo 23/1962 Sb. o myslivosti s účinností od 1. března 1962 do 30. června 2002, po současný zákon o myslivosti číslo 449/2001 Sb. ze dne 30. listopadu 2001 s účinností od 1. července 2002 v platném znění. K zákonu o myslivosti číslo 449/2001 Sb. je třeba uvést, že se jedná o právní normu, která neřeší zájem několika jednotlivců, jak je mnohdy prezentováno, ale celospolečenský zájem. Zde je vhodné poukázat na to, jak myslivost v České republice definoval Ústavní soud České republiky ve svém nálezu. Ústavní soud myslivost a právo myslivosti definoval takto: „V podmínkách České republiky jsou myslivost a právo myslivosti společenskými aktivitami aprobovanými státem k ochraně a rozvoji jedné ze složek životního prostředí – zvěře. Zákon o

myslivosti nepředstavuje úpravu myslivosti jako zájmové aktivity, ale ve svém základu jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody. Realizace myslivosti a práva myslivosti je v obecné rovině legitimním omezením vlastnického práva a jejich prostřednictvím naplňuje stát svou ústavní povinnost zakotvenou v čl. 7 Ústavy“.

Je třeba ještě zmínit skutečnost, že myslivost a výkon práva myslivosti v České republice není řízena pouze zákonem číslo 449/2001 Sb. o myslivosti a jeho prováděcími předpisy kterými jsou vyhlášky Ministerstva zemědělství České republiky: vyhl. číslo 244/2002 Sb. ze dne 7. června 2002, vyhl. číslo 245/2002 Sb. ze dne 7. června, 2002 vyhl. číslo 491/2002 Sb. ze dne 13. listopadu 2002, vyhl. číslo 7/2004 Sb. ze dne 17. prosince 2003 a vyhl. číslo 553/2004 Sb. ze dne 26. října 2004. Myslivosti jako celku se týkají i mezinárodní smlouvy, ke kterým se Česká republika zavázala a které jsou zveřejněny ve Sbírce mezinárodních smluv. Podle právního řádu České republiky se dále se myslivosti dotýkají i jiné právní normy České republiky zveřejněné ve Sbírce zákonů České republiky, jako je například zákon o ochraně přírody a krajiny, zákon o zbraních a střelivu, správní řád, zákon o sdružování občanů atd. K těmto zákonům se však ještě vrátíme v dalších kapitolách této práce, jelikož současné právní normy jsou dosti nedokonalé a nepřímo podporují nárůst početních stavů už tak přemnožené černé zvěře a mnohdy i ztěžují redukci těchto početních stavů.

4. Materiály a metody

4.1 Použité materiály

Materiály, které jsou použité v této práci, jsou statistická data zpracovanámi orgány státní správou myslivosti za celou Českou republiku zveřejněných na webových stránkách Ministerstva zemědělství České republiky a Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů. Některá data jsou převzata z dat zpracovaných Krajským úřadem Ústeckého kraje od roku 2003 a jednotlivých obcí s rozšířenou působností v Ústeckém kraji. Dále jsou zde použita data Českého statistického úřadu. Ostatními použitými materiály jsou právní normy České republiky a judikatura soudů České republiky.

4.2 Metody

Data byla vyhodnocována prostřednictvím běžných matematických postupů, grafů a použitím zpětných propočtů za použití koeficientu očekávané produkce vycházející z vyhlášky Ministerstva zemědělství číslo 491/2002 Sb. vyhláška ze dne 13. listopadu 2002 o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd. Dále bylo použito vyhodnocení nedostatků právních norem a jejich kolize mezi jednotlivými právními normami, za použití judikatury soudů České republiky.

4.3 Vymezení a charakteristika zájmového území – Česká republika

Území České republiky je rozděleno do několika menších územně samosprávních celků, vycházejících z právního řádu České republiky. Česká republika je však územím, které má různé přírodní podmínky charakterizované geologickou, klimatickou, meteorologickou, povětrnostní, hydrologickou a biotickou situací, která ovlivňuje potravní nabídku černé zvěře a tím ovlivňuje i její početní stavy.

4.3.1 Charakteristika - přírodní poměry České republiky

Přírodní podmínky České republiky jsou dosti složité různého původu, stáří a vlastností, projevující se svým bohatstvím tvarů a reliefů. Z tohoto důvodu je třeba tuto kapitolu rozdělit na geologickou, klimatickou a hydrologickou charakteristika a biotu České republiky. Všechny tyto podmínky jsou dobře popsány na webových stránkách Vladimíra Herbera a Petra Dobrovolného z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, nazvané Fyzická geografie České republiky, slouží jako multimediální podpora výuky předmětu Regionální geografie České republiky 1. Tito autoři popisují Českou republiku tak, jak je uvedeno níže.

4.3.1.1 Geologická charakteristika

Český masiv je zbytkem hercynského horstva, které vznikalo při variském (hercynském) vrásnění před 380-300 miliony lety, tedy v době od středního devonu do svrchního karbonu. Podle teorie tektoniky zemských desek byla příčinou vzniku horstva srážka desek zemské kůry Gondwany (staré pevniny) na jihu a Laurussie (Severoatlantského kontinentu) na severu. Český masiv je především složen z horniny prekambriického a paleozoického stáří. Jejich velké celky, označované jako oblasti, které spolu před hercynským vrásněním patrně přímo nesouvisely a teprve procesy hercynského vrásnění je spojily v pevný, kratonizovaný celek, který dnes nazýváme Český masiv. Na Českém masivu se pak ukládaly pokryvy mladších uloženin. Horninové celky, které vznikly před hercynským vrásněním nebo v době jeho působení, dělíme v Českém masivu do pěti hlavních oblastí a to oblast moldanubická (moldanubikum) tvoří jižní a jihozápadní část Českého masivu, oblast středočeská neboli tepelsko-barrandienská, kterou lze sledovat severně od moldanubika od západních až do východních Čech (pokračování na západní Moravu je nejisté), oblast sasko-durynská (saxothuringikum) zasahuje na naše území z Německa pouze svou jihovýchodní okrajovou částí, a to převážně variskými granitoidními plutony v Krušných horách a v jejich okolí. Dále to je oblast západosudetská (lužická) tvořící severní část Českého masivu. Na naše území zasahuje jen svou jižní a jihovýchodní částí, která je od středočeské oblasti oddělena labským zlomovým pásmem (labskou linií), u nás skrytým pod uloženinami české křídové pánve. Poslední je oblast moravskoslezská, ta reprezentuje východní část Českého masivu, kde k ní patří

brunovistulikum, moravikum, silesikum (krystalické celky Hrubého Jeseníku), žulovský masiv (hercynský pluton) a moravskoslezské paleozoikum (hlavně sledy devonu a spodního karbonu). V karbonu a permu vznikly v Českém masivu sladkovodní (limnické) sedimenty (slepence, jílovce, pískovce), které byly uloženy v jezerních pánvích středočeská, lužická, krušnohorská, limnické brázdy boskovická, vlašimská. Po velkou část druhohor a třetihor zůstal Český masiv souší s řadou jezer. Některé oblasti Českého masivu, jako část středních a severních Čech, byly po variské orogenezi zaplaveny mělkým okrajovým druhohorním (křídovým) mořem, ve které se ukládaly pískovce, slínovce a opuky (česká křídová tabule). Mladší horotvorné procesy, jmenovitě alpínského vrásnění v mezozoiku a terciéru, které formovaly alpsko-karpatské oblasti, se zde projevily hlavně vznikem četných zlomů s převahou vertikální složky pohybů nebo klenbovitými výzdvihy či poklesy větších regionů, při nichž vznikly třetihorní sladkovodní pánve (mostecká a sokolovská) a došlo i k vulkanismu. Byly tak vytvořeny Doupovské hory a České středohoří, a dále řada dalších vulkanických tvarů, například v severních Čechách. V pleistocénu se střídaly doby ledové a meziledové, v Českém masivu vznikly na Šumavě a v Krkonoších horské ledovce, do severních Čech, na severní Moravu a do Slezska zasahoval kontinentální ledovec.

Mladší uloženiny vzniklé po variském vrásnění, to je přibližně od svrchního karbonu, označujeme vzhledem k varisky formovaným jednotkám jako platformní, případně pokryvné. Jejich regionální geologické dělení se v hlavních rysech shoduje se zachovanými zbytky původních sedimentačních nebo vulkanických prostorů. Dále na území České republiky zasahují Západní Karpaty. Karpatská soustava je mnohem mladším než Český masiv. Byla zformována teprve procesy alpínského vrásnění, hlavně v intervalu posledního sta milionu let od svrchní křídý do terciéru. Také zde byly určujícím faktorem pohyby litosférických desek (desek zemské kůry), které se pohybovaly spolu se svrchní částí zemského pláště. Hlavní roli zde sehrála kolize jižnější africké desky s varisky konsolidovanou severnější deskou Evropy. Průběh alpínsky zvrásněných horstev, která již nebyla postižena dalšími horotvornými procesy, a proto se lépe zachovaly než mnohem starší horstva variská, pak můžeme sledovat od Pyrenejí přes Alpy a Karpaty dále k východu až do Himálají. Na našem území zasahuje jen malý úsek vnější části Západních Karpat, tvořený příkrovy mezozoických a terciérních hornin, tak zvané flyšové Karpaty. Ty byly na východní okraj Českého masivu nasunuty od jihu a jihovýchodu hlavně během mladšího terciéru – miocénu –

tedy přibližně před 15-25 miliony let. Za tuto geologicky krátkou dobu neobnažila eroze tak hluboké části zemské kůry, jako tomu bylo u hercynského horstva, a celková morfologie má mladší ráz. Karpatské části našeho území rozlišujeme na tři hlavní části. Flyšové pásmo tvoří tektonicky definované jednotky s charakteristickou příkrovovou stavbou, vyznačené převahou flyšové sedimentace (rytmického střídání písčitých a jílovitých sedimentů) mezozoického a terciárního stáří. Dále Karpatská předhlubeň na Moravě tvořící podélné deprese založené v předpolí karpatského horstva, vyplněné převážně mořskými sedimenty miocenními stáří a sladkovodními sedimenty pliocenními. Leží diskordantně na horninách Českého masivu prekambriického až paleogenního stáří, na východě se noří pod přesunuté příkrovy flyšového pásma. A poslední část je Vídeňská pánev na Moravě, kterou tvoří vnitrohorská pánev vyplněná neogenními mořskými a sladkovodními sedimenty, zasahující na naše území z Rakouska a Slovenska pouze svou severovýchodní částí (od okolí Břeclavi k Uherskému Hradišti). Podloží pánve zde tvoří příkrovy flyšového pásma. Pánev byla založena systémy hluboko zasahujících zlomů a mocnost výplně dosahuje až několika tisíc metrů (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

4.3.1.2 Klimatická charakteristika

V průběhu roku se v České republice převážně vyskytují vzduchové hmoty mírného pásu, mohou se však vyskytovat i vpády arktického vzduchu, i vzduchu tropického. Jednotlivé povětrnostní situace určitého typu trvají v průměru 3 - 5 dní, dochází k rychlému střídání povětrnostních situací různého typu. Ze všech vyskytujících se povětrnostních situací u nás připadá 25 % na 3 synoptické situace: západní cyklonální situace (Wc), brázdou nízkého tlaku nad střední Evropou (Bc), anticyklónu nad střední Evropou (A).

4.3.1.2.1 Synoptické (povětrnostní) situace

Západní cyklonální situace (Wc)

Západní cyklonální situace se vyznačuje výrazným vlivem Atlantského oceánu (tlaková výše je u Azorských ostrovů) na evropské počasí. Pohyb frontálních systémů řídí tlaková níže, která se pohybuje z oblasti Islandu nad jižní Skandinávií. Je-li tato níže

hluboká, rychlost větru dosahuje značných rychlostí. Rychle postupující fronty bývají doprovázeny výraznou oblačností zasahující od Skandinávie přes střední Evropu často až do Středomoří. Čím blíže ke středu tlakové níže, tím je oblačnost mohutnější a srážková činnost intenzivnější. Na návětrných svazích Krušných hor jsou srážky silnější, naopak na závětrných svazích hor jsou srážky slabší. Za oblast srážkového stínu můžeme považovat například Žatecko, kde v ročním úhrnu spadne jen kolem 400 mm srážek, zatímco na hřebenech Krušných hor zhruba o 1000 mm více. Fronty se při západní cyklonální situaci pohybují dosti rychle (teplá fronta kolem 40 km/hod., studená fronta kolem 80 km/hod.). Vyskytuje-li se tato situace v dlouhém období na konci jara a začátkem léta, dochází k takzvané medardovské cirkulaci (převládající západní oceánské proudění). Letní počasí je doprovázeno poměrně nízkými denními teplotami, zimní počasí naopak nepřináší příliš velké mrazy. V nížinách se dešťové srážky střídají se sněhovými, na horách bývá dost sněhu, ale může se vyskytovat také déšť (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

Brázda nízkého tlaku nad střední Evropou (Bc)

Zataženo s občasným deštěm nebo zataženo s občasným sněžením – tak by mohly znít předpovědi počasí při tomto povětrnostním typu. Při této situaci se nikde v Evropě nevyskytuje oblast vyššího tlaku vzduchu, rozdíly jsou pouze v teplotě vzduchu. Ty budou nízké hlavně v západní Evropě, kam po zadní straně brázdy nízkého tlaku vzduchu proniká studený oceánský vzduch od severozápadu, naopak ve východní Evropě jsou, v důsledku jihozápadního proudění po přední straně brázdy, teploty vyšší. Ve střední Evropě a často právě nad naším územím dochází k výraznému teplotnímu kontrastu, který může být příčinou nebezpečných jevů, jako záplav v létě a sněhových kalamit v zimě. Četnost brázd nízkého tlaku vzduchu v průběhu roku ovlivňuje celkové roční úhrny srážek. Vyskytují-li se brázdy hodně v zimě, pak přinášejí časté sněžení. Sněhová pokrývka v našich horách se dostává přes hranici dvou metrů a vytváří vláhovou rezervu pro jarní měsíce. Při prudkém jarním tání se ale rozvodňují řeky a problémy může činit i plovoucí led. V jarním období přináší brázda nízkého tlaku dostatek vláhy pro růst vegetace. Na konci jara a na počátku léta bývá nepříjemná pro senoseč a také tím, že vytváří vhodné podmínky pro šíření plísňových chorob, hlavně plísně bramborové. Na podzim bývá zdrojem plískanic (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

Anticyklóna nad střední Evropou (A)

Patří k nejčastějším situacím a obvykle vzniká z výběžku azorské anticyklóny. Ten pronikne často daleko na sever, kde se od něho oddělí jádro vysokého tlaku. To zabraňuje pronikání frontálních poruch do střední Evropy. Sestupné vzduchové proudy v oblasti tlakové výše jsou nevhodné pro vznik oblačnosti, a proto při této povětrnostní situaci, kdy střed tlakové výše leží v blízkosti našeho území, můžeme očekávat slunné a teplé počasí. Nápadné zvýšení četnosti této situace je v létě a na podzim. Zvláště v srpnu, září a říjnu je téměř 20 % dnů ovlivněno tímto typem. Na celém území se projevuje silný vliv místních orografických poměrů. V teplém ročním období se srážky vyskytují jen ojediněle, a to v podobě bouřek. V zimě se vyskytují nepatrné srážky v podobě mrholení a nízké oblačnosti téměř na celém území republiky. Na horách jsou za této situace vždy kladné teplotní anomálie, v nížinách, zvláště v zimě, jsou často odchylky záporné (inverze). V důsledku mohutné oblačnosti je v zimě v nížinách malý sluneční svit (inverze), zatímco na horách převládá ideální zimní počasí se slunečním svitem, nízkou vlhkostí a slabým větrem. Na jaře a v létě je slunečný svit všude značný na horách i v nížinách (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

4.3.1.2.2 Rozložení a chod meteorologických prvků

Pro ráz krajiny mají, vedle množství slunečního záření, které je hlavním energetickým zdrojem povětrnostních dějů, rozhodující vliv teplota vzduchu a srážkové poměry, a to jak jejich časový chod během roku, tak i prostorové rozložení. Rozložení teplot vzduchu je ovlivňováno hlavně nadmořskou výškou. Průměrné roční teploty vzduchu jsou nejvyšší v Praze (10,1 °C) a v Hodoníně (9,5 °C), nejnižší na Sněžce (0,2 °C) a na Pradědu (0,9 °C), průměrná hodnota teploty vzduchu pro celé území ČR je 7,3 °C. Roční chod teplot vzduchu je vyjádřen průměrnými teplotami jednotlivých měsíců a extrémními průměrnými měsíčními teplotami. Absolutní maximum teploty vzduchu (40,2 °C) bylo naměřeno v Praze i na dalších místech v roce 1983, absolutní minimum teploty vzduchu (-42,2 °C) bylo naměřeno v Českobudějovické pánvi (v Litvínovicích) v roce 1929. Rozdělení a množství srážek je určováno polohou vůči převládajícímu proudění (závětrné a návětrné svahy) a nadmořská výška. Nejdeštivějšími oblastmi jsou Jizerské hory (maximum přes 1700 mm za rok), Moravskoslezské Beskydy, Hrubý Jeseník a Šumava, kde se roční srážkové úhrny pohybují kolem 1500 mm. Nejsušší

oblasti leží ve srážkovém stínu Krušných hor – Žatecko, Podřipsko, Kladensko, a dále i jižní Morava (vliv Českomoravské vrchoviny a předhůří Alp), kde je roční úhrn srážek kolem 450 mm. Z hlediska ročního chodu srážek se jedná u kontinentální typ, vyznačující se převahou srážek v letním pololetí nad srážkami zimního pololetí (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

4.3.1.2.3 Povětrností singularity

Jako singularity označujeme poměrně pravidelné výrazné odchylky denních hodnot meteorologických prvků od jejich shlazeného průměrného chodu v dané části roku, podmíněné zvýšeným Klimatické oblasti. V roce 1971 bylo E. Quittem zpracováno klimatickogeografické členění Československa, ve kterém vymezil na našem území 3 základní klimatické oblasti – teplou, mírně teplou a chladnou. Na základě chodu a intenzity 14 klimatických charakteristik pak vymezil v každé oblasti několik podoblastí. Teplá oblast se dělí na 5 podoblastí (T1 - T5), kdy T5 je nejteplejší a také nejsušší a T1 je nejchladnější a nejvlhčí. Mírně teplá podoblast se dělí na 11 podoblastí výskytem určitých povětrnostních situací v dané geografické oblasti. Tyto odchylky jsou víceméně kalendářně vázány. V České republice patří k nejvýznamnějším povětrnostním singularitám poměrně chladné a deštivé „medardovské“ počasí v červnu, dále babí léto, vyvolávané na podzim zvýšenou četností tlakových výší, a vánoční obleva, související se zesíleným jihozápadním prouděním vzduchu v druhé polovině prosince.

Takzvaní ledoví muži, kteří patří k nejznámějším výkyvům v ročním průběhu povětrnosti, se vzhledem k nepravidelnému nástupu v jednotlivých letech na křivkách průměrného ročního chodu teploty vzduchu za víceleté období výrazněji neprojevují.

(MT1 - MT11), kdy MT11 je opět nejteplejší a nejsušší a MT1 je nejchladnější a nejvlhčí. Chladná oblast je dělena na 7 jednotek (CH1 - CH7), z nichž CH1 je opět nejstudenější a CH7 nejteplejší. Střed České kotliny zaujímá teplá podoblast T2 (Polabí, část Pražské plošiny, Žatecká plošina a celé Poohří). Vyznačuje se dlouhým, teplým a suchým létem, velmi krátkým přechodným obdobím a teplým až mírně teplým jarem a podzimem, krátkou, mírně teplou a suchou až velmi suchou zimou. Tato podoblast je obklopena mírně teplou podoblastí (MT11 a MT11), která má poněkud vlhčí léto, delší přechodné období a delší trvání sněhové pokrývky. Zabírá většinu pahorkatin a ploché vrchoviny střední části České kotliny. Vrchovinné části Českomoravské vrchoviny,

Středočeské pahorkatiny, Brd a podhorské oblasti okrajových pohoří mají podnebí mírně teplé podoblasti, které se s narůstající nadmořskou výškou stává drsnější (MT5 – MT2). Převážná část horského lemu České kotliny (Novohradské hory, Šumava, Český les, Krušné hory, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory) mají podnebí chladné podoblasti CH7. Jsou charakterizovány podnebím s velmi krátkým až krátkým, mírně chladným a vlhkým létem, dlouhým přechodným obdobím s mírně chladným jarem a mírným podzimem, dlouhou mírnou až mírně vlhkou zimou s dlouhým trváním sněhové pokrývky. Vrcholové části nejvyšších pohoří České vysočiny – Krkonoš, Krušných hor a Šumavy zasahují do podoblasti CH4, která má zejména zimu podstatně chladnější než podoblasti CH6 a CH7. Ve východní části České vysočiny mají vrcholové části Králického Sněžníku a Hrubého Jeseníku rovněž klima podoblasti CH4. Jejich podhůří a vrchoviny východní části České vysočiny mají podnebí podoblasti CH7. Směrem k jihovýchodu pak nižší části vrchovin a pahorkatiny mají podnebí mírně teplé oblasti, které přechází pak v teplé podnebí (podoblasti T2 a T4) Západních Vněkarpatských sníženin (např. Hornomoravský úval). Klima podoblasti T4 má rovněž Dolnomoravský úval. Oblasti Středomoravských Karpat a Moravsko-slezských Karpat mají podnebí mírně teplé podoblasti, zatímco vrcholové části nejvyšších karpatských pohoří moravsko-slovenského pomezí mají klima chladné oblasti (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

4.3.1.3 Hydrologická charakteristika

Rozdělení území České republiky na jednotlivá úmoří i výšková členitost jsou výsledkem geologického a geomorfologického vývoje. Ten se projevuje i v tvorbě dalších podmínek důležitých pro odtokové poměry, neboť vytváří prostředí, v němž nebo na němž dochází k odtoku srážkových vod, a spolurozhoduje o vývoji dalších důležitých činitelů, o půdě a vegetaci. Nejdůležitějším zdrojem vodnosti našich řek jsou atmosférické srážky spadlé v podobě deště nebo sněhu, mnohem méně se na napájení vodních toků podílejí podpovrchové vody.

V dlouhodobém průměru spadne na naše území asi 670 mm srážek, to je 53 miliardy m³ vody. Z toho připadá na povodí Labe 64,5 % na povodí Labe (roční úhrn srážek 659 mm), na povodí 9,8 % (825 mm) a na povodí Moravy 24,7 % (641 mm). Při porovnání průměrných ročních úhrnů srážek je velký rozdíl ve vlhkosti jednotlivých povodí. Nejvlhčí je povodí Odry, nejsušší je povodí Moravy. Z celého území ČR odteče v

průměrném roce asi 15 miliard m³ vody, tj. 28,8 % spadlých srážek. Rozdělení odtoku v povodích:

4.3.1.3.1 Povodí Labe

Povodí Labe se skládá převážně z hornin krystalinika. Střední Polabí, oblast pravostranných přítoků středního a dolního Labe a povodí dolní Ohře vyplňují horniny křídového stáří. V povodí Labe můžeme rozlišit 3 charakteristické odtokové oblasti: oblast okrajových pohoří se specifickými odtoky nad 10 l.s⁻¹.km⁻², přechodnou - podhorskou oblast se specifickými odtoky 5–10 l.s⁻¹.km⁻² a nížinnou oblast s hodnotami specifického odtoku pod 5 l.s⁻¹.km⁻².

Oblast okrajových pohoří tvoří úzký pruh pohraničních horstev s nejvyššími srážkami a se souvislými lesními plochami. Toto území je nejvýznamnější částí pramenných oblastí většiny řek v povodí Labe.

Největší část povodí Labe zaujímá přechodná podhorská oblast. Je to pás na obvodu povodí navazující na okrajová pohoří. Je však značně členitý a zasahuje do Čech Českomoravskou vrchovinou, podhůřím Šumavy, Tepelskou vrchovinou, Doupovskými horami a Brdy. Lesy jsou tu převážně rozptýlené, svažítost půdy na pestrém geologickém podkladě je velmi proměnlivá, a proto tu dochází k největší erozi půdy, zejména ve vyšších polohách.

Nížinná oblast vyplňuje celé střední Čechy a zasahuje podle Labe, Vltavy, Ohře a Berounky a jejich přítoků do podhorské oblasti. Jsou to úrodné nížiny s půdními i klimatickými podmínkami výhodnými pro intenzivní zemědělskou výrobu. Lesů je zde velmi málo a jsou rozptýleny v ojedinělé hájky. V této oblasti jsou nejnižší srážky na povodí, a to pod 600 mm, v severozápadní části klesají pod 500 mm . (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

4.3.1.3.2 Povodí Odry

V povodí Odry jsou dvě hydrologicky odlišné oblasti, z nichž jesenická patří k Českému masivu a beskydská ke Karpatům. Jesenická oblast - Hrubý Jeseník a Nízký Jeseník jsou budovány horninami krystalinika, jsou z 30 % zalesněny a jsou bohaté na srážky, zejména Hrubý Jeseník, a jsou proto i odtokově příznivé. Specifické odtoky dosahují hodnot i nad 30 l. s⁻¹. km⁻². Směrem na východ s poklesem nadmořské výšky i srážek klesají vydatnosti na 10⁻⁵ l. s⁻¹. km⁻², v nížinném údolí Opavy až ke 3 l. s⁻¹. km⁻².

V beskydské oblasti mají vysoké srážky a při velké nepropustnosti flyše i jeho produktů zvětrávání také vysoké specifické odtoky zejména Moravskoslezské Beskydy. Hodnoty specifického odtoku překračují v horských oblastech 20-30 l. s⁻¹. km⁻². jen v údolí Odry a Olše klesají pod 5 l. s⁻¹. km⁻² (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

4.3.1.3.3 Povodí Moravy

Povodí Moravy můžeme rozdělit na 3 odtokové odlišné části, a to na západní, jesenickou a beskydsko-karpatskou. Západní oblast tvoří povodí Dyje a západní část povodí hlavního toku Moravy. Vyplňují ji převážně pahorkatiny a vrchoviny Českomoravské vrchoviny a Brněnské vrchoviny s převládajícím podložím krystalických břidlic nebo křídly a kulmu. Roční úhrny srážek přesahují 700 mm jen ve vrcholových částech Českomoravské vrchoviny, převážně však klesají pod 600 mm a v nejúrodnější části, v nížině Dyjsko-svrateckého úvalu, i pod 500 mm. V souladu s tím se i hodnoty specifického odtoku pohybují v mezích od 3 do 5 l. s⁻¹. km⁻² a v suché oblasti klesají i pod 3 l. s⁻¹. km⁻². Oblast jesenická vyplňuje pramennou část povodí Moravy a povodí levostranných přítoků až po Bečvu. Roční úhrny srážek překračují 650 mm, na svazích Hrubého Jeseníku dosahují hodnot nad 1000 mm. V dobře zalesněné oblasti Jeseníků přesahují specifické odtoky i 10 l. s⁻¹. km⁻² a směrem k Hornomoravskému úvalu klesají pod 5 l. s⁻¹. km⁻². Beskydsko-karpatská oblast vyplňuje východní část povodí Moravy počínaje Bečvou. Je částí Vnějších Karpat, které jsou složeny z flyšových hornin. Roční úhrny srážek zde překračují 600 mm a v Beskydech dokonce 1000 mm. V soulase s tím a s morfologickými poměry klesá specifický odtok z hodnot nad 20 l. s⁻¹. km⁻², v Dolnomoravském úvalu až pod 3 l. s⁻¹. km⁻². Zalesnění nestačí upravit extrémní odtoky, které jsou pro flyš charakteristické (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

4.3.1.3 Hydrologický režim

Hydrologickým režimem rozumíme zákonitosti změn hydrologických jevů v čase a prostoru vyvolané fyzickogeografickými činiteli, především klimatickými, jedná se o přirozený režim, popř. umělými zásahy, opak se jedná o ovlivněný hydrologický režim.

Velikost a rozdělení průtoků je tedy výsledkem působení mnoha činitelů, při čemž jejich působení může protichůdné nebo souhlasné.

Podle rozdělení vodnosti během roku rozlišujeme v České republice tři oblasti: horskou - sněhovodešťovou, horskou - sněhovou, vrchovinnou-nížinnou. V horské-sněhovodešťové oblasti nastává maximum měsíční vodnatosti v červenci a v červnu, postupně se změnou charakteru reliéfu se přesunuje na květen. Převažujícími zdroji vodnatosti vodnosti řek je voda z tajícího sněhu a dešťových srážek. Na našem území do této oblasti patří jen horské oblasti části povodí Olše. V horské - sněhové oblasti přechází postupně maximum vodnatosti vodnosti z května na duben, popřípadě na březen. Nejméně vodné měsíce připadají na konec zimy, jen výjimečně na podzim. Za období zimních a jarních měsíců, tj. za prosinec až květen, odteče 50 až 60 % celoročního odtečeného množství vody. Hlavním zdrojem vodnatosti vodnosti je voda z tajícího sněhu. Tato oblast zahrnuje celá anebo horní povodí toků stékajících z našich hor. V povodí Labe jsou to zejména Úpa, Metuje, horní Orlice, Loučná, Vltava (nad Berouňkou), Otava, Malše, Lužnice, horní Berouňka a Ploučnice. V povodí Odry patří do této oblasti všechny toky, v povodí Moravy horská část Bečvy. Toky vrchovinnou-nížinné oblasti mají zřejmou převahu vodnatosti vodnosti v zimním a jarním období (nad 60 % celoročního odtoku), kdy na napájení vodních toků se podílí voda z dešťových či sněhových srážek. Patří sem toky středních Čech, zejména levostranné přítoky středního a dolního Labe a Sázava, převážná část přítoků Moravy a celé povodí Dyje (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

4.3.1.3.1 Podzemní vody

Výskyt, množství a chemické vlastnosti podzemních vod závisí na geologickém složení území a jeho doplňování vodou z dešťových srážek, tajícího sněhu či řek. Podle hloubky, ve které se podzemní voda pohybuje pod povrchem, rozlišujeme podzemní vodu s mělkým oběhem nebo s hlubokým oběhem. Podzemní voda s mělkým oběhem pochází ze srážek, oběh vody je rychlý, proto se nestačí při styku s horninovým prostředím velmi mineralizovat. Do této skupiny patří většina nejvíce využívaných (pitných a užitkových) vod. Podzemní vody s hlubokým oběhem jsou více mineralizované a teplejší. Jedná se hlavně o termální vody a vody artézské (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

4.3.1.4 Biota České republiky

Během pleistocénních zalednění se české země nacházely ve středu leduprostého pásma, které oddělovalo severoevropské zalednění od alpského, a představovaly tak významný koridor spojující nezaledněné oblasti na východě s leduprostou západní Evropou. Tento stav měl podstatný vliv i na migraci flóry na sklonku zalednění, kdy náročnější prvky začaly pronikat s oteplením k severu, v našem případě především z jihovýchodu i z jihozápadu.

Čtvrtohorní klimatické výkyvy se zde projevovaly v plném rozsahu, což mělo za následek mnohonásobné přesuny vegetačních pásem i stupňů i jejich přestavbu. Některé jevy, které vyvolalo glaciální podnebí, dodnes výrazně ovlivňují tvář naší krajiny, ať již jde o sprašové pásmo, naváté písky nebo o ledovcové kotle v horách. Zbytky vegetačních formací z jednotlivých vývojových fází se na vhodných místech udržely jako relikty, které zejména v některých krajinách výrazně zpestřují celkový obraz. V oblasti České vysočiny jsou to především skalnaté údolní zářezy větších vodních toků, zejména řek, které se od okolní krajiny se zarovnanými povrchy nápadně liší mnohonásobně zvýšenou stanovištní diverzitou a poskytují příznivé prostředí mnoha druhům, které se plošinám zarovnaných povrchů vyhýbají. Proto mluvíme o říčním fenoménu a větší údolní systémy se pak vyčleňují jako zvláštní fytogeografické celky. Příkladem jsou údolí řek v jižní polovině Čech, především střední Vltavy a Berounky, údolí řek na jihozápadní Moravě aj. Jiným významným prvkem reliéfu jsou ledovcové kotle, vyvinuté především ve vysokých pohořích (Krkonoše, Hrubý Jeseník, Šumava), dále pak exponované skalnaté vrcholy, význačné zejména pro mladovulkanická (České středohoří). Pro všechny uvedené případy je význačné střídání rozmanitých stanovišť, nezřídka protikladného charakteru, na malých plochách, které se projevuje nápadně zvýšeným druhovým bohatstvím i pestrostí fytocenóz, jež se mnohdy mozaikově prostupují. Největší význam mají říční údolí, která díky své délce představují zároveň i hlavní migrační cesty. Jak substrát, tak i reliéf mají v našich podmínkách výrazný vliv na půdy. Na hlubších zvětralinách u nás naprosto převládají půdy hnědozemní řady (v nejširším smyslu), popř. ve vysokých vlhkých polohách nebo na chudých nepropustných substrátech půdy podzolové. Jedinou skutečně velkoplošnou výjimku tvoří černozemí, tj. oblast, kde na hlubokých hlinitých substrátech vystupuje černozem, vyznačující ve východní Evropě pásmo lesostepí a severní úsek pásma stepí. U nás černozemí leží uvnitř sprašové zóny a spraše jsou obvykle výchozím substrátem těchto

půd. Zároveň jde o oblast starého zemědělského osídlení, kde půdy jsou ovlivňovány člověkem po 5 až 7 tisíciletí. Z paleopedologických výzkumů v korelaci s vývojem biocenóz je zřejmé, že uchování černozemních okrsků až do současné doby bylo do značné míry podmíněno lidským zásahem, který již v hlubokém pravěku zastavil šíření lesa a udržel některé oblasti volné. S tím souvisí i existence pravých stepních prvků v těchto územích (např. katrán tatarský, pelyněk pontický, kavyl aj.). V místech s členitým reliéfem se setkáváme i s mozaikou půdních typů, přesněji výskyty půd, které se značně odlišují od místních klimaxových poměrů. Příkladem jsou místa vápencová, kde na svazích i exponovaných hranách a vrcholech vystupují humusokarbonátové rendziny v různých varietách, zatímco na plošinách převládají odvápněné hnědé půdy, často rázu terra fusca. Stejně je tomu na serpentinitech, ale i na jiných horninách, kde na srázech a vrcholech vystupují ostrůvky humózních mělkých půd ze skupiny rankerů, které mají zcela odlišné vlastnosti než převládající hnědé půdy v mírnějších úsecích. V tvárnosti krajiny se projevují vlivy lidského osídlení, a to již od hlubokého pravěku. Nejde jen o kontinuitní odlesnění, nýbrž i o různé geologické pochody vyvolané především zemědělstvím a pastvou, které změnily nejen půdní poměry, ale vytvořily i podmínky pro vznik druhotných stanovišť, na nichž se šířila řada druhů i celých společenstev. V první řadě jde o rozrušení a odnos půdy včetně jeho následků. V členitých územích byly půdy na vyvýšeninách vystaveny trvalé erozi a jejich materiál byl snášen do sníženin. Nejnápadněji se tento jev, který označujeme jako retrográdní vývoj půdy, projevuje v teplých sušších pahorkatinách, kde se na vápnatých substrátech (spraše, slíny) původně vyvinuly pod lesem odvápněné půdy hnědozemní řady. Po jejich rozrušení se na vyvýšeninách dostal k povrchu posléze čerstvý vápnatý substrát, který dodával i materiál snášený do sníženin. Tím se zcela změnila na velkých plochách půdní poměry, neboť původní rozrušené odvápněné půdy opět vystřídaly půdy karbonátově vápnité, obvykle rázu mírně vyvinutých černozemí. Do takových oblastí se pak rychle šířily xerothermní vápnomilné druhy (např. v oblasti mezi Úštěkem a Štětím). Splavené částice se dostávaly do údolí a ukládaly se v nivách podél větších potoků a také řek. Vznikly tak rozsáhlé pokryvy nivních hlín, které většinou překryly původní bažiny i šterkové nánosy, kde byly hojné jak půdy slatinné, tak nevyvinuté nivní půdy. V kultivovaných údolích se na nivních hlínách šířily údolní louky, podél řek se postupně vytvářely, většinou spontánně, luhy současného rázu. Kromě plošného odnosu se postupně uplatnila i stržová eroze, zejména v zářezech cest. Vytvořily se hluboké úvozy a strže, na jejichž prudkých svazích, často s obnaženým karbonátovým

podkladem, vznikla náhradní stanoviště, umožňující rozvoj bohatým společenstvům xerothermního rázu. Počátky těchto pochodů se datují od neolitu, výrazně se však rozvíjely až během pozdní doby bronzové (zhruba před 3 tisíciletími) a později, hlavně ve středověku. Všechny tyto zásahy umožnily šíření druhů otevřené krajiny. V suchých teplých územích to byly především některé druhy stepní (např. kavyl vláskovitý), ve vyšších a vlhčích polohách naopak mnoho druhů vázaných původně na vysokohorské hole a nivy (např. hadí kořen větší, upolín nejvyšší aj.), nehledě k osobitým xerickým společenstvům suchopárů na lehkých kyselých podkladech (hvozdík kropenatý, mateřídouška vejčitá aj.). Území našeho státu bylo původně pokryto více než z 90 % lesy. Tyto byly z velké části postupně vykáceny a nahrazeny zemědělskými kulturami nebo převážně novými lesními monokulturami. Dřívější skladba lesů se zachovala jen v nepatrné míře, ale i tak umožňuje rekonstrukci krajiny a používáme jich při charakteristice jednotlivých výškových stupňů, jejichž vegetace se sice může od sebe v důsledku rozdílných půdních poměrů lišit, avšak klimatické poměry vcelku určují jejich blízkou příbuznost (HERBER V., DOBROVOLNÝ P., 2012).

4.3.2 Vymezení zájmového území

Česká republika ležící ve středu evropského kontinentu má společnou hranici se Spolkovou republikou Německo, Polskem, Slovenskou republikou, a Rakouskem. Samotná Česká republika se historicky skládá z Čech, Moravy a Slezska a v současné době je rozdělena do 14 vyšších územně samosprávných celků, kterými jsou tyto kraje: Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Pardubický kraj, kraj Vysočina, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Středočeský kraj, Jihomoravský kraj, Zlínský kraj, Olomoucký kraj a Moravskoslezský kraj. Rozmístění jednotlivých krajů na území České republiky je patrné z obrázku číslo 2. Dále se tyto vyšší územní samosprávné celky dělí na 205 obcí s obecním úřadem s rozšířenou působností. Podrobnější dělení není pro myslivost podstatné, jelikož orgány státní správy myslivosti jsou třístupňové. Prvním stupněm jsou orgány obecních úřadů s rozšířenou působností, druhým stupněm jsou krajské úřady a ústředním orgánem je Ministerstvo zemědělství České republiky. To však neplatí pro honitby národních parků, kde je řízení dvoustupňové, kde prvním stupněm je správa národního parku a druhým stupněm je Ministerstvo životního prostředí České republiky. V honitbách v působnosti

Ministerstva obrany České republiky takzvaných vojenských honitbách je řízení jednostupňové a to přímo Ministerstvem zemědělství České republiky. Rozmístění jednotlivých obcí s rozšířenou působností na území České republiky je patrné z obrázku číslo 3.

Obrázek číslo 2: Mapa jednotlivých krajů na území České republiky

Obrázek číslo 3: Mapa jednotlivých obcí s rozšířenou působností na území České republiky

4.3.3 Základní údaje o honitbách v České republice

Tabulka číslo 3: Výměra honiteb České republiky v ha (podle stavu k 1. 4. 2010 – zaokrouhleno na celá čísla)

	Celková výměra honební plochy	z toho připadá na		
		obory	bažantnice (§ 69 odst. 1 zákona č. 449 / 2001 Sb., o myslivosti) dříve samostatné	bažantnice (§ 2 písm. k. zákona č. 449 / 2001 Sb., o myslivosti) část honitby
Zemědělská půda	3 882 689	5 623	14 135	49 701
Lesní půda	2 482 459	37 803	6 662	19 278
Vodní plocha	93 998	6 524	1 289	1 610
Ostatní pozemky	285 243	2 805	913	2 866
Honební plocha celkem	6 744 389	46 755	22 999	73 455

Zdroj Mze ČR

Tabulka číslo 4: Obhospodařování honiteb v České republice

Vlastnický vztah k honitbám	Honitby		z toho připadá na					
			obory		bažantnice (§ 69 odst. 1 zákona č. 449 / 2001 Sb., o myslivosti) dříve samostatné		bažantnice (§ 2 písm. k. zákona č. 449 / 2001 Sb., o myslivosti) část honitby	
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha
1. vlastní	1 604	1 822 912	172	45 136	20	16 132	34	15 128
2. společenstevní	4 126	4 921 477	18	215 1 619	14	6 867	219	58 327

Zdroj Mze ČR

Tabulka číslo 5: Klasifikace honiteb – normované a minimální stavy černé zvěře a výměra honebních ploch podle jakostních tříd v České republice

ZVĚŘ		Prase divoké		
Jakostní třídy	Číslo řádku	počet v ks		ha
		normovaný	minimální	
		40	41	42
I	102	258	105	19 235
II	103	1 717	874	147 147
III	104	4 932	3 043	559 891
IV	105	1 280	928	200 176
Obory	106	2 770	701	22 538
Celkem	107	10 957	5 651	948 987

Zdroj Mze ČR

Tabulka číslo 6: Výsledky mysliveckého hospodaření v České republice - Lov zvěře, zazvěřování a jarní kmenové stavy zvěře (k 31.3.2011)

Druh zvěře	Číslo řádku	Plán lovu zvěře (odstřel i odchyt)	Skutečný lov zvěře			Úhyn celkem	Provedené zazvěřování (výhradně dospělou zvěří)	Vypuštěná mladá zvěř z krotkých a polodivokých chovů pro účely zazvěřování	Jarní kmenový stav zvěře k 31. 3. 2011 (sčítaný)
			bez ohledu na druh honitby		z toho lov v oboře				
			odstřel	odchyt					
Kňour	129	3 880	3 172	1	242	188	0	0	9 301
Bachyně	130	4 883	4 457	9	246	277	0	0	10 615
Lončák	131	9 883	46 930	37	559	726	0	0	11 266
Sele	132	23 439	88 819	74	2 002	1 553	0	0	28 441
Zvěř černá celkem	133	42 085	143 378	121	3 049	2 744	0	0	59 623

Zdroj Mze ČR

5. Výsledky

5.1 Charakteristika hlavních problémových oblastí při řešení otázek, s přemnoženou černou zvěří na území České republiky

Hlavními faktory ovlivňujícími vysoké početní stavy černé zvěře v české republice jsou zejména možnosti potravní nabídky pro tento živočišný druh a to jak v lesnictví tak hlavně v zemědělství, dále špatný myslivecký management tohoto druhu zvěře, který je mnohdy záměrem některých jednotlivců a jsou tak často záměrně zkreslována statistická data vztahující se k tomuto druhu zvěře. Dále jsou nedostatečná opatření v zemědělství a nedostatečná informovanost všech zúčastněných osob. Současně s tím je ale také nedokonalá právní úprava. Toto právní úpravu je třeba změnit tak, aby umožnila efektivnější redukci tohoto živočišného druhu. Ke všem těmto skutečnostem, je zapotřebí zajištění dostatečného finančního zajištění při řešení otázky přemnožené černé zvěře a to jak má přímý výkon práva myslivosti, tak na zajištění státní správy myslivosti, která by měla být odbornou zárukou správného hospodaření s touto zvěří, ale i garantem toho, že bude tento živočišný druh skutečně redukován. Jednotlivé problémové oblasti budou popsány dále.

5.2 Možnosti potravní nabídky pro černou zvěř na území ČR

Černá zvěř, jako ostatní živočichové, přirozeně reaguje na zvýšení potravní nabídky zvyšováním svých početních stavů.

V současné době má černá zvěř na území České republiky mnoho potravních zdrojů. Mezi nejpodstatnější zdroje patří takzvaná vnadiště a to především v období nouze, na která se předkládá velké množství potravy. Jak již bylo uvedeno KAMLER (2012) odhaduje toto množství na 40.000 tun zrnin.

Je si však třeba uvědomit, že zvyšování potravní nabídky pro černou zvěř není způsobeno pouze loveckou veřejností. Dnešní kulturní krajina nabízí černé zvěři stále více potravní nabídky i bez přičinění lovců této zvěře. Ve své podstatě to je důsledek celospolečenských zájmů, ať již to jsou zájmy ochrany přírody a s tím i spojené

rekonstrukce lesních porostů, či vyšší poprávka po zemědělských plodinách jako je řepka nebo kukuřice.

V lesích, které jsou pro černou zvěř přirozeným prostředím, nachází tento živočišný druh podstatnou část potravních zdrojů a to jak živočišného tak i rostlinného původu. Černá zvěř s oblibou přijímá jako potravní zdroj zajišťující ji dostatečnou energii semena některých lesních dřevin a to především buku lesního (*Fagus sylvatica*), dubu letního a dubu zimního (*Quercus robur*, *Quercus petraea*). Při dostatečném množství semen těchto dřevin je pak negativně ovlivněn i průběh lovu černé zvěře, která nemá potřebu vycházet z lesa na volné prostory, jako jsou louky či pole. Při dostatku semen vychází z lesa pouze v pozdních nočních hodinách na louky, kde vyhledává bezobratlé živočichy a působí tak velké škody na trvalých travních porostech.

Lze však předpokládat, že s postupem času, se bude tato skutečnost stupňovat s tím, jak budou přibývat v našich lesích výše uvedené dřeviny. Podle zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2010 je v současné době ve skladbě lesů dub zastoupen 6,88 %, přičemž je doporučované zastoupení 9,0 %. U buku je současné zastoupení 7,2 % a doporučováno je zastoupení 18 %.

Níže si uvedeme základní údaje o lesnictví a zemědělství v České republice.

5.2.1 Základní údaje o lesnictví

Procentuelní zastoupení jednotlivých kategorií lesů v České republice v letech 1990, 2000 a 2010 je uvedeno v následující tabulce.

Tabulka číslo 7: Procentuelního zastoupení kategorií lesa v České republice

Kategorie lesa v %			
Rok	Lesy hospodářské	Lesy ochranné	Lesy zvláštního určení
1990	58,4	2,5	39,1
2000	76,7	3,5	19,8
2010	75	2,7	22,3

Zdroj MZe

Dalším ukazatelem je výměra lesní půdy na území České republiky uváděná v hektarech, s rozdělením na celkovou výměru lesní půdy, výměru porostní půdy, výměru bezlesý a jiných pozemků a na výměru pozemků určených k plnění funkcí lesa (PUPFL). Tyto výměry jsou uvedeny tabulce číslo 8.

Tabulka číslo 8: Rozloha pozemků určených k plnění funkcí lesa v České republice

Výměry lesní půdy na území České republiky	Výměra v ha.
Výměra lesní půdy celkem	7 886 537
Výměra porostní půdy	2 594 938
Výměra bezlesí, jiných a ostatních pozemků	68 899
Výměra PUPFL	2 663 837

Zdroj MZe

Neméně důležitým ukazatelem je i druhová skladba lesních dřevin, která je procentuelně uvedena v následujících tabulkách. V těchto tabulkách jsou pouze uvedeny nejdůležitější dřeviny v lesním hospodářství České republiky, proto součin v tabulce uváděných dřevin není roven 100 %.

Tabulka číslo 9: Druhová skladba lesů v České republice - jehličnany

Druhová skladba jehličnatých dřevin v %	
Smrk (SM,SPM,SMC,SMS,SMO,SME,SMX)	51,92%
Borovice (BO,BOC,BKS,VJ,LMB,BOP,BOX,KOS,BL)	16,81%
Modřín (MD,MDX)	3,88%
Jedle (JD,JDO)	1,00%
Ostatní jehličnaté (DG,JDJ,JDK,JDV,JDX,TS,JAL,JX,SOJ)	0,25%
Celkové zastoupení jehličnatých dřevin	73,86%

Zdroj Mze

Tabulka číslo 10: Druhá skladba lesů v České republice - listnáče

Druhá skladba listnatých dřevin v %	
Bříza (BR,BRP)	2,80%
Dub (DB,DBS,DBZ,DBP,DBB,DBX,CER,DBC)	6,88%
Buk (BK)	7,32%
Jasan (JS,JSA,JSU)	1,30%
Javor (JV,KL,BB,JVJ,JVX)	1,30%
Habr (HB)	1,25%
Jilm (JL,JLH,JLV)	0,00%
Lípa (LP,LPV,LPS)	1,10%
Olše (OL,OLS,OLZ)	1,60%
Ostatní listnaté (AK,OS,TP,TPC,TPX,TPS,JIV,VR,JR,BRK,MK,OR,ORC,PL...)	1,60%
Celkové zastoupení listnatých dřevin	25,10%

Zdroj Mze

Mezi zdroje potravy černé zvěře patří ze živočišné složky potravy mimo bezobratlých i drobní obratlovci a to především myšovití, jejichž počty se zvyšují či snižují s potravní nabídkou, kterou jsou i semena některých lesních dřevin. Počty myšovitých se také zvyšují se zvýšenou výměrou osevních ploch některých druhů zemědělských plodin. Některé tyto plodiny však sami o sobě zajišťují dostatečné množství potravy a klidu černé zvěři. Z tohoto důvodu si zde uvedeme i základní údaje o zemědělství. Jsou zde proto uvedeny pro ilustraci plochy osevů vybraných zemědělských plodin v České republice podle dat Českého statistického úřadu od roku 1966 do roku 2010.

5.2.3 Základní údaje o pěstování plodin v zemědělství

Je však třeba konstatovat, že některé plodiny jako je například kukuřice se nepěstují pouze na zrno, ale i k jiným účelům, jako jsou například siláže, či již zmíněné alternativní zdroje. O těchto celkových plochách však nejsou dostupné informace.

Tabulka číslo 11: Výše osevních ploch některých zemědělských plodin v České republice podle ČSÚ

Plochy osevů v ha. Vybraných plodin na území České republiky						
Rok	Pšenice	Žito	Ječmen	Oves	Kukuřice na zrno	Řepka
1966	602 561	324 234	376 226	302 867	11 447	36 377
1967	623 935	267 661	396 558	341 538	12 564	37 045
1968	653 696	285 600	405 572	322 264	13 033	37 913
1969	676 276	233 625	466 811	327 504	12 357	24 137
1970	704 913	186 035	496 212	309 306	12 746	23 568
1971	727 908	204 429	522 594	279 669	17 122	36 917
1972	799 629	206 335	528 834	265 077	19 256	38 414
1973	819 926	200 703	567 532	234 189	21 939	38 729
1974	854 339	189 667	588 864	194 250	20 472	25 570
1975	809 254	164 485	657 908	187 161	15 670	43 579
1976	856 118	153 769	612 977	172 635	27 891	44 493
1977	858 439	174 457	601 234	151 894	32 605	49 368
1978	835 972	148 511	675 460	134 991	31 190	52 470
1979	765 883	129 207	736 868	130 969	27 154	43 884
1980	786 207	137 849	679 974	122 632	24 305	63 992
1981	742 670	133 418	704 905	141 553	23 008	67 738
1982	674 089	132 527	731 008	152 554	25 987	72 213
1983	777 287	155 215	595 896	136 800	40 692	86 689
1984	800 452	146 696	581 297	124 523	55 972	85 884
1985	818 882	134 326	583 160	110 184	54 701	90 937
1986	810 126	109 834	608 805	100 656	50 906	90 768
1987	810 713	97 186	631 140	94 609	53 473	97 611
1988	821 947	97 572	606 817	90 325	49 657	102 160
1989	828 991	134 054	552 524	88 018	47 723	102 376
1990	823 063	124 383	552 490	78 384	44 941	105 102
1991	799 681	89 184	588 650	75 756	34 865	127 771
1992	758 908	65 741	634 823	67 925	33 434	136 473
1993	783 198	66 976	638 262	67 973	29 656	167 423
1994	812 230	78 879	641 270	76 709	29 930	190 721
1995	831 992	79 377	560 218	60 112	27 315	252 285
1996	801 339	64 088	604 129	66 094	29 877	228 775
1997	834 137	75 740	653 451	77 823	34 985	229 767
1998	914 011	72 153	580 453	58 794	29 185	265 560
1999	867 561	55 160	543 696	54 415	33 036	350 353
2000	972 711	44 178	496 382	50 950	39 317	325 338
2001	927 247	40 987	497 864	49 388	54 295	344 117
2002	848 830	35 332	488 070	61 027	70 569	313 024
2003	648 389	41 915	549 955	77 371	78 040	250 959
2004	863 158	59 209	468 996	58 573	87 821	259 460
2005	820 440	46 903	521 527	51 667	79 981	267 160
2006	781 519	22 481	528 145	57 697	84 900	292 246
2007	810 987	37 503	498 692	59 016	93 065	337 570
2008	802 325	43 399	482 394	49 049	107 899	356 924
2009	831 300	38 453	454 820	50 021	91 610	354 826
2010	833 577	30 249	388 925	52 278	99 945	368 824

5.3 Početní stavy a lov černé zvěře v na území České republiky

Početní stavy černé zvěře jsou proměnlivé a především závislé na již zmiňovaných vnějších a vnitřních faktorech. Tyto početní stavy mají vzrůstající tendenci s občasným poklesem způsobený některým z faktorů jako je nedostatek potravy v době nouze. Tento pokles je však velmi brzy vyrovnán a co hůře je převýšen. Níže si uvedeme početní stavy na území České republiky od roku 1966 do roku 2010, kdy je zpracováván roční statistický výkaz o honitbách chovu a lovu zvěře s označením Mysl. 1-01. Tabulka uvedená níže jasně prokazuje, že se na území České republiky se loví vyšší počet kusů prasete divokého, než je počet kusů stanovených normovaných stavů černé zvěře. Pro upřesnění uvádím, že normovaný stav a jeho účel je dům zákonem číslo 449/2001 Sb. o myslivosti. Zákon číslo 449/2001 Sb. o myslivosti v § 3 odst. 2 přesně stanoví následující: „Držitel honitby a v případě jejího pronájmu nájemce honitby (dále jen "uživatel honitby") je povinen zajišťovat v honitbě chov zvěře v rozmezí mezi minimálním a normovaným stavem zvěře, které jsou určeny v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti o uznání honitby. Minimálním stavem zvěře je stav, při kterém není druh ohrožen na existenci a jeho populační hustota zabezpečuje biologickou reprodukci druhu. Normovaným stavem je nejvýše přípustný jarní stav, který odpovídá kvalitě životního prostředí zvěře a úživnosti honitby; uvádí v rámci jakostní třídy honitby i požadovaný poměr pohlaví a věkovou skladbu zvěře a koeficient očekávané produkce“. Právě věková struktura populace černé zvěře a poměr pohlaví je však v dnešní době velice narušen.

Tato část diplomové práce se zabývá jednotlivými skutečnostmi, které mohou ovlivňovat početní stavy již přemnožené černé zvěře. Jsou zde uvedeny data v tabelární podobě, i grafické výstupy pro jednodušší orientaci. Nicméně statistická data o lovu a chovu zvěře jsou mnohdy z různých důvodů skreslována, nebo dokonce uváděna pouhým odhadem. Nejpřesnějším ukazatelem týkajícím se lovu černé zvěře je celkový lov tohoto druhu. O lovu a bachyní jsou tyto údaje zkreslovány tím, že někteří uživatelé honiteb vykazují ulovené kňoury za bachyně, nebo kňoury i bachyně za lončáky. I přes zde uvedené je však nesporné, že lov bachyní a kňourů procentuelně klesá. Vzhledem ke skutečnosti, že v současné době je dospělých kňourů nedostatek, potvrzuje to pouze skutečnost, že lov kňouru je vykazován jako lov bachyní nebo lončáků. V následující tabulce je uveden normovaný stav černé zvěře a sčítaný stav černé zvěře vždy k 31. 3. daného roku a dále pak lov černé zvěře na území České republiky.

Tabulka č.12: Normovaný stav a lov černé zvěře v České republice

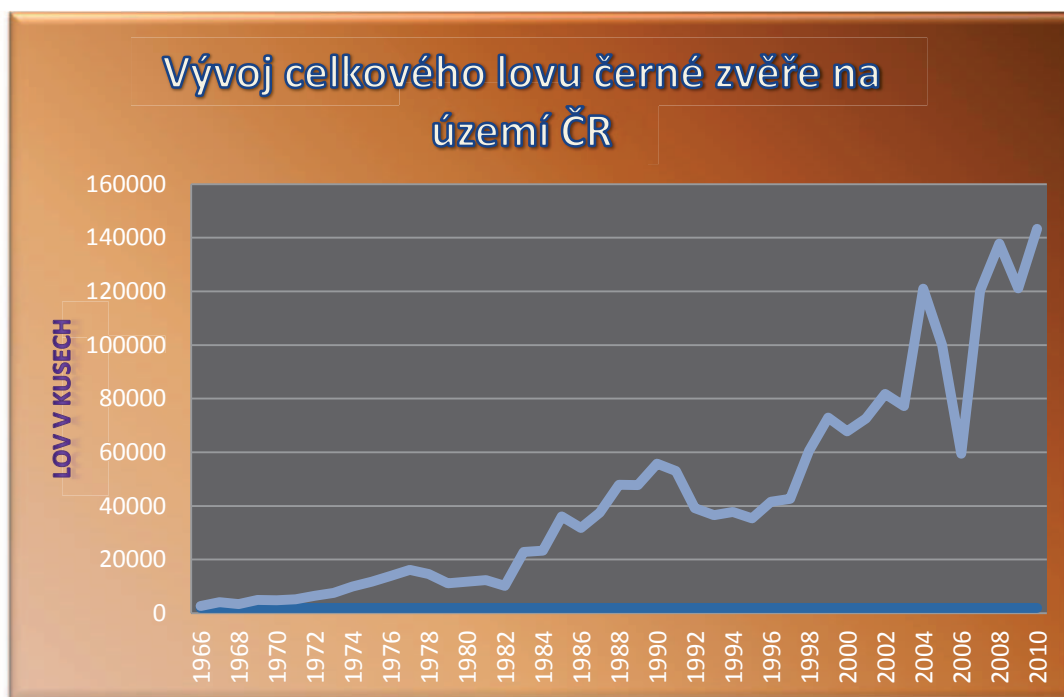
Rok	Normovaný stav	Sčítaný stav k 31.3.	Lov selat	Lov lončáků	Lov bachyní	Lov kňourů	Celkový lov
1966	213		1130	0	403	1145	2678
1967	295	1910	1744	0	729	1680	4153
1968	964	2538	1421	0	536	1399	3356
1969	643	2856	2053	0	760	2158	4971
1970	883	2859	2014	0	735	2054	4803
1971	979	3079	2252	0	800	2068	5120
1972	1021	4055	2830	0	879	2729	6438
1973	973	4353	3424	0	1070	3072	7566
1974	1133	5177	4556	0	1577	3815	9948
1975	955	6313	5322	0	2048	4393	11763
1976	2311	11682	6857	0	2427	4609	13893
1977	2099	12343	9075	0	2435	4594	16104
1978	2287	13062	8038	0	2225	4384	14647
1979	2499	12230	6158	0	1732	3213	11103
1980	2614	12038	6710	0	1673	3390	11773
1981	4602	13099	7132	0	1760	3449	12341
1982	3002	14556	5775	0	1612	2846	10233
1983	3978	16348	14007	0	3033	5750	22790
1984	3287	22337	13726	0	3349	6176	23251
1985	4059	24016	19678	6018	3580	6772	36048
1986	4391	26729	17046	7687	2488	4501	31722
1987	4911	29167	19514	10365	2871	4813	37563
1988	7690	29224	25764	13928	3248	4943	47883
1989	7105	31373	25084	15232	3245	4256	47817
1990	7345	31477	28606	18699	3724	4783	55812
1991	4569	33623	27142	18254	3514	4100	53010
1992	5380	31638	19409	14530	2439	2790	39168
1993	8674	25094	17378	13931	2085	3171	36565
1994	8457	26053	19672	13531	1949	2598	37750
1995	9519	29577	18988	12864	1413	2047	35312
1996	9149	30587	23086	15262	1236	2020	41604
1997	9958	33740	24387	15096	1392	1710	42585
1998	13267	35269	35095	21287	2118	2073	60573
1999	10698	40281	42235	25615	2795	2304	72949
2000	13340	42354	38882	23933	2852	2191	67858
2001	10241	43154	41299	26025	2924	2295	72543
2002	10682	41746	48561	28182	2752	2262	81757
2003	10148	44041	43767	29285	2474	1743	77269
2004	10756	43981	72964	43089	3053	1896	121002
2005	13458	49282	63483	31235	3219	2093	100030
2006	11133	46193	35183	20541	2043	1729	59496
2007	11008	47471	78379	35907	3243	2800	120329
2008	10930	56190	86147	45013	3911	2827	137898
2009	11092	56957	77557	37394	3638	2596	121185
2010	10957	57156	88819	46930	4457	3172	143378
2011		59623					

Zdroj Mze

Dále si na následujícím grafu znázorníme, jaký je průběh celkového lovu tohoto živočišného druhu. V následujícím grafu je velice markantní pokles lovu v mysliveckém roce 2006, tedy v období 1. 4. 2006 – 31. 3. 2007. Do počátku tohoto mysliveckého roku zasahovala zima 2005/2006. Tato zima na mnoha místech překonala řadu místních teplotních rekordů. Zima začala již v polovině listopadu 2005, kdy se ohlásila silným větrem a sněžením, a od té doby nepřišlo žádné výraznější oteplení. Následně na území České republiky velmi často zasahoval arktický vzduch ze Sibíře a k tomu ještě na rozdíl od předešlých let napadla mnohem vyšší sněhová pokrývka v nížinách, kde se udržela do poloviny března 2006. Průběh této zimy roku 2005/2006 působí kontrastním dojmem v porovnání s mírnými až teplými a krátkými zimami v 90. letech.

Meteorologové potvrdili, že zima 2005/2006 neměla od počátku 20. století obdoby. Na černou zvěř tak nebyl limitujícím stresorem, snižujícím její stavy pouhý mráz, ovlivňující její mortalitu a následnou natalitu, ale především vysoká sněhová pokrývka, která zabránila dostatečnému přístupu černé zvěři k potravě a byla tak ovlivněna její populační hustota. Tato skutečnost potvrzuje to, že bychom černé zvěři neměli předkládat takové množství potravy v zimním období, nebo spíše vůbec žádnou potravu, chceme-li redukovat její již tak vysoké početní stavy.

Graf číslo 3: Vývoj celkového lovu černé zvěře na území České republiky

5.3.1 Uváděné početní stavy ve výkazu Mysl. 1-01

V této kapitole poukážeme na jarní stavy černé zvěře vykazované v ročním výkazu Mysl. 1-01 a pokusíme se dospět k reálným stavům této zvěře, na základě zpětných propočtů. Jak již bylo řečeno výše počty uváděné ve výkazu Mysl. 1-01 jsou často záměrně zkreslovány uživateli honiteb, respektive mysliveckými hospodáři jednotlivých honiteb. I v případech, kdy uživatel honitby záměrně nezkrsluje tyto údaje, dochází k neúmyslným chybám při sčítání zvěře z důvodů toho, že jsou na sčítání použity různé metody a i za použití té nejpřesnější, musíme počítat s určitou chybovostí, jelikož žádná metoda nemůže zahrnout veškerou zvěř v honitbě v určitém dni, který je za tímto účelem stanoven orgánem státní správy myslivosti krajského úřadu. K tomu je třeba také dodat, že v honitbách na hranicích krajů z důvodu pohybu zvěře přes hranice krajů nemůže být řeč o nějakém sčítání zvěře, když termíny v sousedních krajích nejsou jednotné a liší se i o několik týdnů. Z těchto důvodů je vhodnější vycházet ze zpětných propočtů. Ve shora uvedené tabulce je uveden celkový lov a sčítaný lov černé zvěře, kdy je lov černé zvěře každoročně vyšší než sčítaný a přesto se početní stavy černé zvěře zvyšují. Z toho lze velice jednoduše usoudit, že sčítané stavy uváděné uživateli honiteb jsou naprosto nereálná čísla.

Pojďme tedy s těmito uváděnými čísly trochu blíže pracovat. Podle ročního výkazu Mysl. 1-01 bylo v České republice k 31. 3. 2010 napočítáno 8 847 kňourů, 10 169 bachyní, 11 204 lončáků, 26 936 selat. Celový lov za myslivecký rok 2010 byl však 3 172 kňourů, 4 457 bachyní, 46 930 lončáků, 88 819 selat. Odbobná situace je v roce 2009, kdy bylo napočítáno 8 533 kňourů, 10 174 bachyní, 11 333 lončáků, 26 917 selat. Lov v roce 2009 byl 2 596 kňourů, 3 638 bachyní, 37 394 lončáků, 77 557 selat. Ještě si zde uvedeme rok 2008, kdy bylo napočítáno 8 372 kňourů, 10 067 bachyní, 10 727 lončáků, 27 024 selat, přičemž byl lov v tomto roce následující. Bylo uloveno 2 827 kňourů, 3 911 bachyní, 45 013 lončáků a 86 147 selat. Takto bychom mohli podračovat dále, ale z těchto třech let je patrné překročení normovaných stavů černé zvěře, ať již podle uváděných napočítaných stavů zvěře, nebo podle počtu ulovené zvěře. Podle počtu ulovené zvěře byl lov v roce 2008 jednoznačně 12,62 násobkem normovaného stavu, 2,45 násobkem napočítaného stavu. V roce 2009 je to 10,93 násobek normovaného stavu a 2,13 násobek napočítaného stavu a v roce 2010 to je 13,09 násobek normovaného stavu a 2,51 násobek napočítaného stavu. Zde je tedy naprosto

zřejmé, že napočítané jarní stavy černé zvěře uváděné v Mysl. 1-01 jsou nereálné a nelze z těchto údajů vycházet.

Za povšimnutí také stojí skutečnost, že uživatelé honiteb se v napočítaných stavech bachyní na celém území České republiky za tyto uvedené tři roky liší maximálně o 107 kusů mezi roky 2009 a 2010 je to pouhých 7 kusů bachyní. To svědčí pouze o tom, že uživatelé honiteb zvěř nepočítají, ale uvádějí čísla tak, jak sami chtějí. Dokonce v některých případech je každoročně opisují, aniž by se obtěžovali alespoň tato čísla nějak změnit.

Musíme si však uvědomit, že normované stavy černé zvěře jsou stanoveny pouze pro některé honitby, ale napočítané jarní stavy jsou uváděny ze všech honiteb, tedy i z honiteb bez stanovených minimálních a normovaných stavu této zvěře. Přesto se ale loví více jak dvounásobek napočítaných jarních stavů černé zvěře.

Vraťme se ještě zpět k počtu vykazovaných bachyní a lončáků v Mysl. 1-01 a připusťme čistě hypoteticky že mezi těmito lončáky nejsou žádní samci a že tyto samice (lončačky) jsou společně s dospělými samicemi k 31.3. plné, tedy že všechny samice po tomto datu metají (rodí) selata. K tomu ještě čistě hypoteticky připusťme, že se podařilo ulovit všechna metaná selata při jejich nulové mortalitě. Pak by musela podle velice jednoduchých počtů v roce 2008 každá samice metat 4,14 selete, v roce 2009 to je 3,61 selete a v roce 2010 je to 4,15 selete v průměru na jednu samici. To je však celkový průměr za Českou republiku a pro jednotlivé kraje a obce by tento průměr byl rozdílný. Uvedme si zde pro příklad průměr všech honiteb Ústeckého kraje a průměr všech honiteb Městského úřadu Litoměřice. V roce 2008 je tento průměr v Ústeckém kraji 9,08 selete, v roce 2009 vychází průměrně 7,55 selete na bachyni a v roce 2010 je tento průměr 9,50 selete na bachyni. U honiteb v působnosti Městského úřadu Litoměřice jsou tato čísla ještě vyšší a to pro rok 2008 je průměr na bachyni 35,4 selete, v roce 2009 je tento průměr již 46,6 selete a v roce 2010 to dělá 45,84 selete na jednu samici.

Budeme-li postupovat opačně a za použití koeficientu očekávané produkce stanoveného vyhláškou Ministerstva zemědělství České republiky číslo 491/2002 Sb. o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd, který je stanoven pro černou zvěř v rozmezí 3,2 – 4,5 na dospělé bachyni a nikoliv na lončáku, dostaneme se k následujícím číslům. Kdyby byl tedy uloven celý roční přírůst selat, muselo by v roce 2008 být v České republice 19 144 – 26 921 bachyní, což je 1,9 – 2,67 násobek napočítaných bachyní. V roce 2009 by tento počet byl v rozmezí 17 235 – 24 236, tedy 1,69 – 2,38 násobek bachyní. A v roce

2010 je tento počet 19 737 – 27 756 bachyní, tedy 1,94 – 2,73 násobek napočítaných dospělých samic. V Ústeckém kraji v roce 2008 by to pak bylo 1633 – 2297, tedy 2,01 – 2,84 násobek napočítaných bachyní, v roce 2009 to je 1233 – 1734, tedy 1,68 – 2,36 násobek. V roce 2010 by muselo být v Ústeckém kraji 1657 – 2330 samic což je 2,11 – 2,97 násobek napočítaných bachyní. Ještě hůře jsou na tom honitby v působnosti Městského úřadu Litoměřice, kde pro rok 2008 to dělá 354 – 498 bachyní, tedy 7,87 – 11,06 násobek napočítaných bachyní. V roce 2009 to je 259 – 364 bachyní, což je 10,36 – 14,56 násobek údajně napočítaných bachyní. Pro rok 2010 je to 255 – 358 bachyní což je 10,2 – 14,32 násobek bachyní, uvedených ve výkaze Mysl. 1-01. Tyto propočty opětovně vyvracejí reálnost uváděných početních stavů v Mysl. 1-01, jelikož průměr ulovených selat na napočítané bachyně, který je v honitbách v působnosti Městského úřadu Litoměřice, není možné dosáhnout ani při dvou metání selat ročně.

Bez pochyby musíme reálně počítat i s metáním selat u lončaček, dále se skutečností druhého metání u některých bachyní a se skutečnou migrací černé zvěře. Jak je již popsáno výše, v České republice jsou rozdílné podmínky a tím i rozdílná vhodnost podmínek tohoto živočišného druhu. Například v Ústeckém kraji, ale zároveň i jednou z několika mála obcí s rozšířenou působností v České republice je nejvyšší odlov na 1000 hektarů honebních pozemků právě v honitbách, v působnosti Městského úřadu Litoměřice, dále v působnosti Magistrátu města Ústí nad Labem a Magistrátu města Děčín. Důvody mohou být bezpochyby v tom, co jsem uváděl ve své bakalářské práci v roce 2010, kde tyto důvody byly popsány takto: V oblastech Ústecka, Děčínska a Litoměřicka černá zvěř nachází dostatek klidu, kde v blízkosti řeky Labe jsou značné výškové rozdíly s členitým terénem a velmi malou návštěvností člověkem pro nepřístupnost tohoto terénu. Dále se zde na mnoha místech zemědělsky nehospodaří a dochází tak k zarůstání ploch různými vysokými bylinami a keři, které poskytují černé zvěři dostatek krytu a klidu. V oblastech, kde se zemědělsky hospodaří, je velice často pěstována kukuřice, která taktéž poskytuje dostatek krytu, klidu, ale hlavně dostatek potravy. V lánech kukuřice o výměře několika desítek hektarů jsou alespoň po určitou dobu dány ideální podmínky pro černou zvěř.

5.3.2 Lov a jeho zhodnocení

Výše lovu se pochopitelně zvyšuje s populační hustotou černé zvěře. V roce 1966 se v průměru na 1000 hektarů honebních pozemků v České republice ulovilo 0,38 kusů černé zvěře. V roce 1988 to bylo již 6,75 kusů a v roce 2010 to je 17,77 kusů černé zvěře. V působnosti Městského úřadu Litoměřice je v roce 2010 tento lov 45,78 kusů na 1000 hektarů honebních pozemků. Roky 1988 a 1966 nelze s průměrem v České republice srovnat s průměrem v honitbách Městského úřadu Litoměřice, jelikož obce s rozšířenou působností jako orgán státní správy myslivosti existují od 1. 1. 2003. Do té doby vykonávaly státní správu myslivosti okresní úřady. Okresní úřad Litoměřice však byl orgánem státní správy myslivosti v honitbách, které jsou dnes v působnosti Městského úřadu Lovosice a Městského úřadu Roudnice nad Labem. Jedná se však mnohdy o diametrálně odlišné honitby, z důvodu rozdílných podmínek Litoměřicka, Roudnicka a Lovosicka.

Početní stavy černé zvěře a následný lov se zvyšují což je nesporné. Jaké jsou však důvody růstu populační hustoty černé zvěře je neustále probíráno odbornou i laickou veřejností a mnohdy se jedná o mýty. Níže se tedy pokusíme poukázat i na jiné faktory, ovlivňující populační růst, než jenom na shora uváděný dostatek potravy z krmelišť a vnadišť v období nouze.

V prvé řadě se pokusíme porovnat, zda má vliv zvyšováním osevních ploch plodin jako je kukuřice nebo řepka na růst početních stavů černé zvěře. Z níže uvedených údajů a následných grafů je patrné, že černá zvěř reaguje na zvyšování osevních ploch těchto zemědělských plodin zvyšováním svých početních stavů, jak je vidět ze zvyšujícího se lovu. Křivka osevních ploch kukuřice, je však křivkou osevních ploch kukuřice na zrno, jelikož neznáme přesné osevní plochy kukuřice pěstované pro ostatní účely.

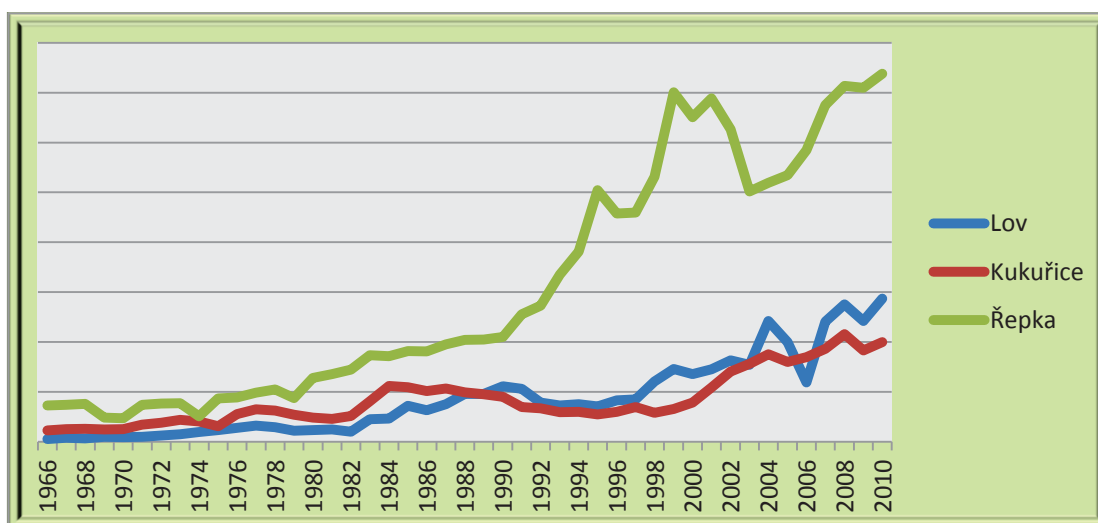
Nyní si tedy uvedeme v následující tabulce osevní plochy kukuřice a řepky v hektarech, současně s celkovým lovem černé zvěře na území České republiky od roku 1966. Následně tyto výměry osevních plochy a celkový lov černé zvěře uvedeme v grafické podobě, kde je porovnání mnohem jednodušší, než v podobě tabelární.

Tabulka č.13: Osevní plochy kukuřice a řepky v České republice

Rok	Kukuřice	Řepka	Lov	Rok	Kukuřice	Řepka	Lov
1966	11 447	36 377	2678	1989	47 723	102 376	47817
1967	12 564	37 045	4153	1990	44 941	105 102	55812
1968	13 033	37 913	3356	1991	34 865	127 771	53010
1969	12 357	24 137	4971	1992	33 434	136 473	39168
1970	12 746	23 568	4803	1993	29 656	167 423	36565
1971	17 122	36 917	5120	1994	29 930	190 721	37750
1972	19 256	38 414	6438	1995	27 315	252 285	35312
1973	21 939	38 729	7566	1996	29 877	228 775	41604
1974	20 472	25 570	9948	1997	34 985	229 767	42585
1975	15 670	43 579	11763	1998	29 185	265 560	60573
1976	27 891	44 493	13893	1999	33 036	350 353	72949
1977	32 605	49 368	16104	2000	39 317	325 338	67858
1978	31 190	52 470	14647	2001	54 295	344 117	72543
1979	27 154	43 884	11103	2002	70 569	313 024	81757
1980	24 305	63 992	11773	2003	78 040	250 959	77269
1981	23 008	67 738	12341	2004	87 821	259 460	121002
1982	25 987	72 213	10233	2005	79 981	267 160	100030
1983	40 692	86 689	22790	2006	84 900	292 246	59496
1984	55 972	85 884	23251	2007	93 065	337 570	120329
1985	54 701	90 937	36048	2008	107 899	356 924	137898
1986	50 906	90 768	31722	2009	91 610	354 826	121185
1987	53 473	97 611	37563	2010	99 945	368 824	143378
1988	49 657	102 160	47883	2011	109 651	373 386	

Zdroj: ČSÚ

Graf číslo 4: Osevní plochy kukuřice, řepky a celkový lov černé zvěře v České republice

Samostatné grafické vyjádření lovu jednotlivě k řepce a ke kukuřici je v příloze číslo 2 této práce.

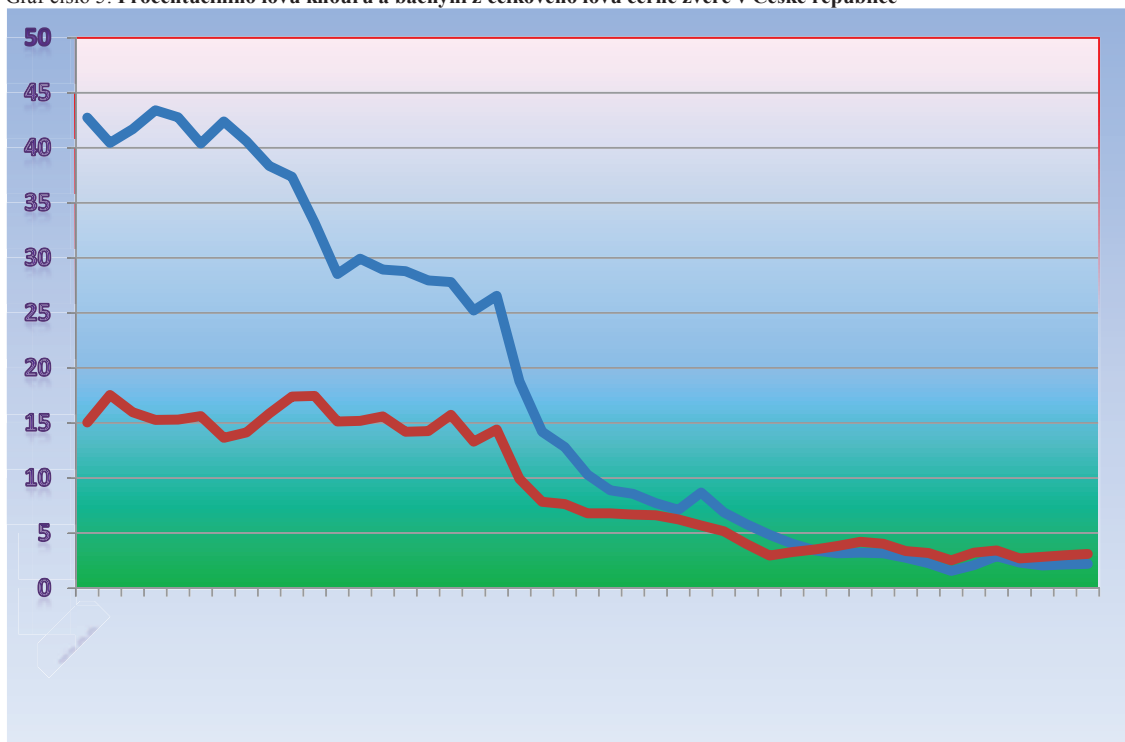
Dále se zamysleme nad lovem bachyní a kňourů. V kapitole strategie lovu černé zvěře při stále rostoucí populaci bylo uvedeno, kolik by mělo být loveno bachyní. Skutečnost je však naprosto jiná a to vycházíme z údajů Mysl. 1-01, který je taktéž zkrácený tím, že jsou mnohdy ulovení kňouři uváděni za bachyně. Níže je v tabelární podobě uveden lov kňourů a bachyní v České republice od roku 1966 vyjádřený v procentech z celkového lovu černé zvěře v daném roce.

Tabulka č.14: Procentuelní lov kňourů a bachyní z celkového lovu černé zvěře v České republice

Rok	Kňour	Bachyně	Rok	Kňour	Bachyně
1966	42,75	15,05	1989	8,9	6,79
1967	40,45	17,55	1990	8,57	6,67
1968	41,68	15,98	1991	7,73	6,63
1969	43,41	15,29	1992	7,12	6,23
1970	42,77	15,3	1993	8,67	5,7
1971	40,39	15,63	1994	6,88	5,16
1972	42,39	13,65	1995	5,8	4
1973	40,6	14,14	1996	4,86	2,97
1974	38,35	15,85	1997	4,02	3,27
1975	37,35	17,41	1998	3,42	3,5
1976	33,17	17,47	1999	3,16	3,83
1977	28,53	15,12	2000	3,23	4,2
1978	29,93	15,19	2001	3,16	4,03
1979	28,94	15,6	2002	2,76	3,37
1980	28,8	14,21	2003	2,26	3,2
1981	27,95	14,26	2004	1,57	2,52
1982	27,81	15,75	2005	2,09	3,22
1983	25,23	13,31	2006	2,91	3,43
1984	26,56	14,4	2007	2,33	2,69
1985	18,79	9,93	2008	2,05	2,84
1986	14,19	7,84	2009	2,14	3
1987	12,82	7,64	2010	2,21	3,1
1988	10,32	6,78	2011		

Zde je naprosto zřejmý pokles lovu bachyní z celkového lovu černé zvěře, což je dobře patrné i z následujícího grafu. Logickým následkem je však zvyšování početních stavu černé zvěře. V současné době, kdy je černá zvěř přemnožená, není možné neustále tolerovat takto nízký lov bachyní, jinak dojde k situaci, kdy nebudeme naprosto schopni žádným způsobem redukovat počet tohoto živočišného druhu.

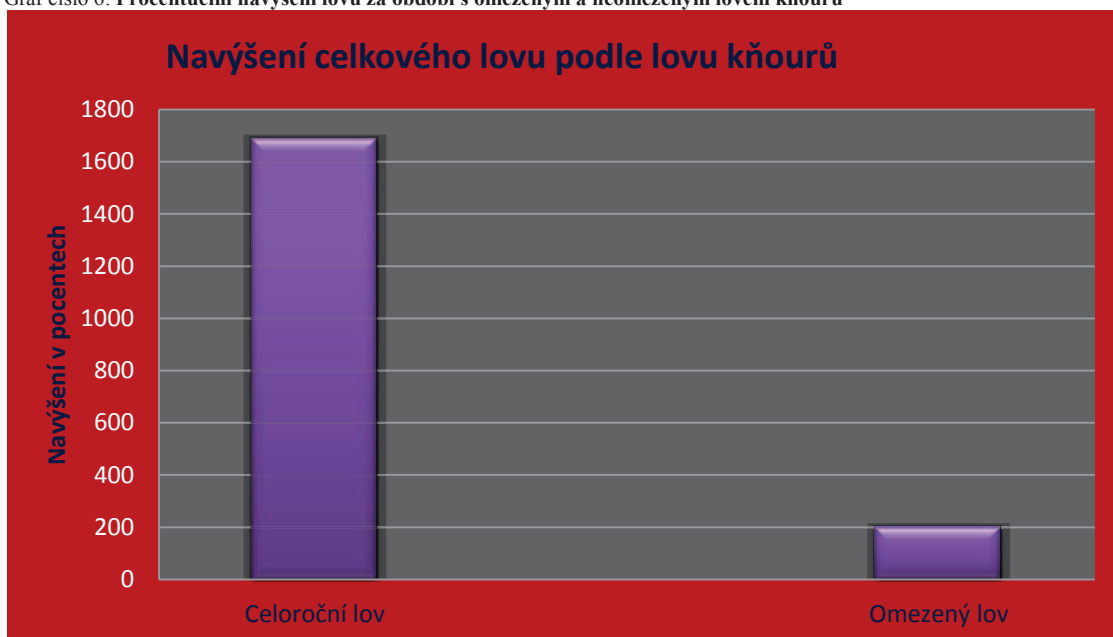
Graf číslo 5: Procentuelního lovu kňourů a bachyní z celkového lovu černé zvěře v České republice

V současné době je velmi často namítáno z řad lovecké veřejnosti, že v minulosti byl povolen celoroční lov kňourů a tak vysoké početní stavy černé zvěře nebyly. Je naprosto nesporné, že od roku 1962 do roku 1988 nebyla omezena doba lovu kňoura. Doba lovu kňoura byla stanovena až vyhláškou číslo 20/1988 Sb. Ministerstva zemědělství a výživy České socialistické republiky ze dne 22. ledna 1988, kterou se provádí zákon o myslivosti, s účinností od 1. června 1988. Od tohoto roku má kňour stanovenou dobu lovu. Za 45 roků, kdy je veden statistický výkaz Mysl. 1-01 byl tedy kňour loven 23 roků bez omezení. Je v to počítán i rok 1988, kdy byl lov kňoura omezen na pouhé dva měsíce. Dalších 22 roků (počítáno do roku 2010) je lov kňoura omezen dobou lovu. Na níže uvedeném grafu je patrné navýšení celkového lovu černé zvěře na konci jednotlivých období oproti začátku těchto období. Období jsou rozdělena na neomezenou dobu lovu a omezenou dobu lovu kňourů.

Výsledek však naprosto vyvrací tvrzení lovecké veřejnosti, že celoroční lov kňourů napomáhá ke snižování početních stavů černé zvěře. Z těchto výsledků si je třeba vzít ponaučení při praktickém výkonu práva myslivosti a taktéž při výkonu státní správy myslivosti na všech stupních těchto státních orgánů.

Graf číslo 6: Procentuelní navýšení lovu za období s omezeným a neomezeným lovem kňourů

Skutečně je rozdíl v jednotlivých obdobích velmi markantní. V roce 1988 byl celkový lov černé zvěře vyšší o 1688,01 % oproti celkovému lovu v roce 1966, tedy za dobu, kdy byl kňour loven celoročně. Naproti tomu, na konci období, kdy je lov kňourů omezen, tedy v roce 2010 je znatelně nižší navýšení celkového lovu černé zvěře proti roku 1989 a to 199,85 %. V období celoročního lovu kňourů 8,45 krát rychleji narůstaly početní stavy černé zvěře.

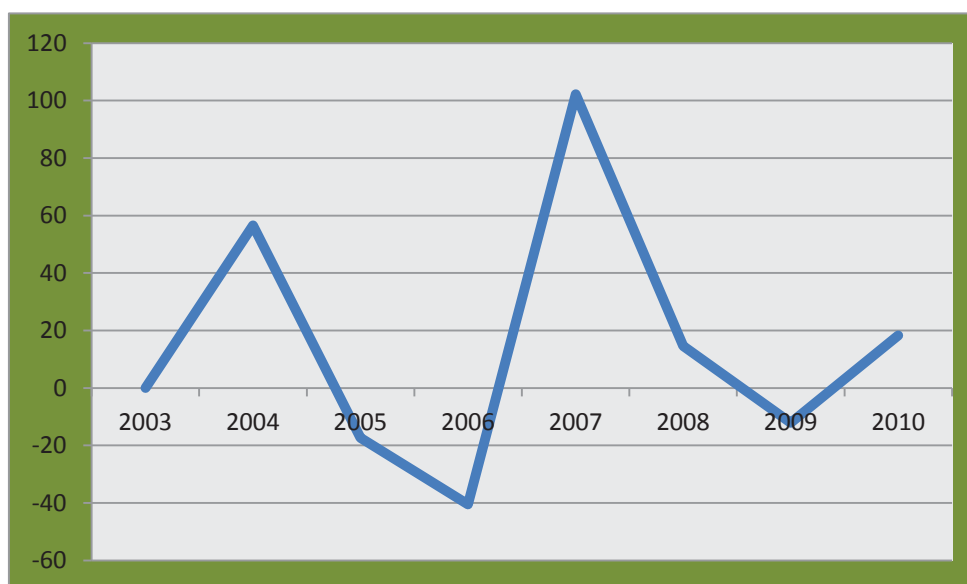
Z tohoto důvodu, je diskutabilní metodický pokyn Ministerstva zemědělství orgánům státní správy pro redukci početních stavů spárkaté zvěře na území České republiky, ve kterém je doporučováno povolování zakázaných způsobů lovu podle ustanovení § 45 odst. 2 v souladu s § 39 zákona číslo 449/2001 Sb. o myslivosti. O problematice těchto ustanovení bude pojednáno dále. Nelze však souhlasit s povolováním lovu dospělé zvěře na společných lovech a to především z toho důvodu, že většina lovců bez váhání střílí po každém kusu černé zvěře. Tím však budou opětovně loveni kňouři i přesto, že jejich lov nebude povolen. Budou tak opětovně vykazováni za bachyně. V případě lovu bachyní budou loveny i vedoucí bachyně a dojde tak k narušení sociální struktury tlup. O následcích narušení sociální struktury bylo pojednáno v kapitole správně prováděný lov.

Metodický pokyn Ministerstva byl poprvé vydán v roce 2004 a od té doby je vždy obnovován s určitými úpravami. Co tedy tento metodický pokyn Ministerstva zemědělství České republiky přinese do budoucnosti, je zatím otázkou. Dovoluji si říci, že tento pokyn do současné doby nezastavil navyšování stavů černé zvěře, natož pak aby na základě tohoto pokynu došlo k poklesu stavů přemnožené černé zvěře. To je zatím pouhé přání a argument myslivecké veřejnosti a některých úředníků státní správy myslivosti na všech třech stupních, kteří pomocí tohoto pokynu legalizují zakázané způsoby lovu. K určitým poklesům lovu v některých letech opravdu došlo, ale v některých letech zase došlo k navýšení. Jak již bylo řečeno, natalita černé zvěře je ovlivněna mnoha faktory. Nicméně celkový lov za rok 2004 byl 121002 kusů černé zvěře a za rok 2010 byl tento lov 143378 kusů.

Nyní si ještě graficky ukážeme pokles či nárůst celkového lovu černé zvěře na území České republiky uvedeného v procentech od roku 2004 oproti předešlému roku, tedy roku 2003 až do roku 2010. Na tomto grafu je opětovně patrný pokles lovu po období extrémní zimy roku 2005/2006, ale naproti tomu je vydatelný nárůst v roce 2007 o 102,24 % oproti roku 2006. Graf celkového lovu černé zvěře pouze za toto období je v příloze číslo 9 této práce.

Přínos tohoto metodického pokynu nám ukáže budoucnost, kdy budeme mít k dispozici více dostupných dat k vyhodnocení tohoto metodického pokynu.

Graf číslo 7: Nárůst a pokles lovu oproti předešlému roku – od 2003

5.4 Problematika škod způsobených černou zvěří

V současné době je stále více diskutované téma škody způsobené černou zvěří a to jak mezi odbornou veřejností zabývající se myslivostí, tak i ostatní veřejností a to především z řad zemědělců, ale i lesníků. Černá zvěř v lesnictví způsobuje škody vyrýváním sazenic a konzumací kořenové části, jak uvádí KAŠTIER (2011), dále vyrýváním a sběrem semen lesních dřevin a to především buku a dubu, přičemž mimo samotné požírání reprodukčního materiálu těchto dřevin, kterým pak nedochází k přirozené obnově těchto dřevin, dochází ještě k obnažování kořenu dřevin narušováním půdního povrchu a podsušování semenáčků. Naproti tomu však může být černá zvěř v lesnictví užitečná při ochraně lesa sběrem bezobratlých škůdců lesních dřevin a jejich vývojových stádií. V zemědělství je však černá zvěř druhem zvěře, která má převládající podíl na celkových škodách v zemědělství. Přičemž by v některých případech mohly být škody způsobené tímto živočišným druhem sníženy určitými technologickými postupy a použitím určitých odrůd polních plodin, o čemž bude pojednáno dále. Velké souvislé plochy polních plodin jako je kukuřice, řepka či slunečnice poskytují černé zvěři dostatek krytu a kvalitní potravu, ale také velmi znesnadňuje její lov, o kterém bude pojednáno dále.

Veškeré škody způsobené zvěří je povinen hradit podle zákona číslo 449/2001 Sb., o myslivosti uživatel honitby, čím se budeme taktéž zabývat dále.

5.5 Možnosti jak redukovat početní stavy černé zvěře

V současné době se nabízí několik možností, jak je možné redukovat přemnoženou černou zvěř. Některé jsou v souladu s právními předpisy České republiky a některé jsou protiprávní. Z protiprávních můžeme jmenovat například trávení, které by bylo extrémním řešením, nebo lov pomocí noktovizorů, o kterých bude pojednáno dále. Další možností jak snížit početní stavy černé zvěře je snížení jejich natality pomocí veterinárních preparátů. Dále pak omezení přístupu k potravním zdrojům a to hlavně v období nouze. Však nedůležitějším způsobem snižování stavu je lov a to jak lov společný tak lov individuální a v neposlední řadě i lov odchytem.

5.5.1 Veterinární preparáty

Současná veterinární a farmaceutická věda vyvinula a nabízí at' již chemické či hormonální preparáty způsobujících sterilizaci, kde dochází po aplikaci ke sterilizaci jedince, tedy k nemožnosti další reprodukce tohoto jedince. Aplikací na více jedinců v populaci tak dochází k celkovému snižování natality a nevyhnutelnému postupnému snižování počtu jedinců v dané populaci. Tento způsob se již bez povšimnutí veřejnosti aplikoval při snižování počtu přemnožených holubů, kde byly preparáty podávány holubům v potravě. Tímto způsobem se předešlo i ostrým střetům hrožícím ze strany zarputilých ochránců zvířat, kteří někdy ženou věci ad absurdum.

Použití tohoto způsobu u černé zvěře je v současnosti nemožné, z důvodu toho, že nejsme schopni zabránit tomu, aby se potrava s těmito preparáty nedostala do organismu jiných živočichů. Tedy nejsme schopni zajistit přijímání této potravy pouze černou zvěří. Použitím omezujících prostředků zabraňujících přístupu ostatních druhů zvěře není stoprocentně zaručené a riziko toho, že se k takto upravené potravě dostanou i nežádoucí druhy zvěře je příliš vysoké.

Pokud by však byl vyvinut preparát, který by vyvolával sterilizaci pouze u černé zvěře, byl by tento způsob nejenom možným, ale velice účinným způsobem řešení přemnožení černé zvěře. Současná věda nám však takový preparát nenabízí. Je otázkou, zda farmacií bude do budoucna někdy takový to preparát vyvinout, vzhledem k finančním nákladům na vývoj takového preparátu a zda by následné podávání bylo ekonomicky únosné a to pro jakoukoliv zainteresovanou skupinu.

5.5.2 Individuální lov

V současné době je individuální lov nejčastěji využívaným způsobem lovu černé zvěře a to v průběhu celého roku, oproti lovům společným, které jsou praktikovány v podzimních a zimních měsících často spíše jako společenská událost, než-li nástroj k redukci početních stavů černé zvěře.

Individuální lov je právně upraven zákonem číslo 449/2001 Sb. o myslivosti a jeho prováděcími předpisy a zákonem číslo 119/2002 Sb. o zbraních a střelivu. Tyto právní normy přímo neřeší individuální či společný lov, ale jejich jednotlivá ustanovení se těchto způsobů lovu týkají. Například jde o nošení a používání zbraně na nehonebních i honebních pozemcích při lovu černé zvěře, typ zbraně a energie střely, kdy tato střela

musí dosahovat minimálně 1500 joulů ve vzdálenosti 100 m při individuálním lovu na rozdíl od lovu společného, kde zákon o myslivosti povoluje použití jednotné střely pro brokovnice k lovu selete a lončáka. Podrobněji se budeme ještě zabývat dále v této práci.

Při individuálním i společném lovu černé zvěře, je nutno dodržovat níže uvedené zásady:

1. S intenzivním lovem selat, je třeba neotálet a začít s jejich lovem jakmile dosáhnou hmotnosti 10 kg. Toto bývá dosti často podceňováno, a v některých případech ze strany uživatelů zakazováno s odůvodněním, že jsou to vlastně ještě děti. Skutečnost je však taková, že společnosti vykupující zvěřinu černé zvěře nevykupují selata s hmotností menší než 20 kg a uživatelé honiteb tyto ulovené selata nechtějí nechávat lovci, který sele ulovil.
2. Je nutné nelovit vedoucí bachyně z důvodu narušení struktury tlup.
3. Lov bachyní je nezbytně nutný při redukci přemnožené černé zvěře a to především mladých bachyní, tedy lončaček a bachyní i vodících v době, kdy selata, která vodí, již nejsou závislá na jejich péči. Nejvhodnějším obdobím v našich podmínkách je měsíc listopad a prosinec.
4. Lov černé zvěře musí být zaměřen do lokalit se zvýšeným rizikem škod způsobených tímto živočišným druhem.
5. Lov samců musí být prováděn s rozvahou, kde je třeba zdržet se lovu osamocených kusů a to z důvodu toho, že jde o mladé nevyzrálé kňoury. Lov kňourů by měl být prováděn od jejich stáří osmi let a více.

Individuální lov dále rozdělujeme na tyto druhy lovu:

5.5.2.1 Lov na čekané

V současné době je při praktickém výkonu práva myslivosti z individuálních lovů černé zvěře využíván právě lov na čekané. Lov je prováděn z mysliveckých zařízení tedy z posedu či kazatelny, případně jiného vhodného místa, při které lovec čeká na příchod černé zvěře, kterou chce lovit. Nevýhodou tohoto způsobu lovu je lov na omezeném prostoru, ve kterém se mnohdy lovec příchodu lovené zvěře nedočká. Výhodou tohoto způsobu oproti lovu šouláním je, že se lovec při tomto způsobu nepohybuje a není tak nápadný, čímž není tolik zvěř zrazována jako právě při lovu šouláním.

5.5.2.2 Lov šouláním

Lov šouláním je ze strany lovců prováděn v mnohem menší míře než lov na čekané či lov na vnadišti, přičemž se jedná o mnohem krásnější, zajímavější a hlavně napínavější způsob lovu než ostatní individuální lovy. Příčiny toho mohou být v tom, že spousta lovců tento způsob neumí řádně praktikovat a v údržbě loveckých chodníků, takzvaných šouláků. Jedná se o způsob lovu, kdy lovec vyhledává lovenou zvěř tím způsobem, že pomalu prochází honitbou a přibližuje se ke zvěři na vzdálenost, ze které je možno tuto zvěř lovit. Nevýhodou tohoto způsobu lovu je potřeba údržby loveckých chodníků pro lov šouláním, a že při pohybu po zemi za zvěří je lovec velmi často zpozorován zvěří, která se pochopitelně dává před lovcem na útěk. Výhodou tohoto způsobu lovu je skutečnost, že lovec není vázán na omezený prostor jako při lovu na čekané či lovu na vnadišti a zvěř tak může být vyhledávána a následně lovena na mnohem větším prostoru.

5.5.2.3 Lov na vnadišti

Tento způsob lovu je ve své podstatě lovem na čekané, s tím rozdílem, že lovená zvěř je do prostoru, ve kterém má být lovena, tedy před myslivecké zařízení lákána (vnaďena) pro ni atraktivním krmivem. U černé zvěře je to ve většině případů kukuřice.

Zde je si však třeba uvědomit, že vnaďení není krmení a tudíž se na vnadiště nepředkládá velké množství potravy. Množství předkládané potravy by mělo být takové, aby přilákalo černou zvěř, ale zároveň nezajišťovalo dostatečnou potravní nabídku tomuto druhu zvěře. Dále je třeba předkládat pouze takové množství, které je zkonsumováno a nepodléhá tak zkáze, což je mnohdy smutnou realitou našich honiteb.

Černá zvěř nenavštěvuje vnadiště z důvodu množství předkládané potravy jak je mnohdy milně prezentováno loveckou veřejností, ale navštěvuje vnadiště z důvodu pravidelnosti nalezení potravy. K zajištění pravidelného a určitého množství potravy lze v dnešní době zajistit technickými prostředky různých typů a výrobců. Jedno z mnoha zařízení je uvedeno v příloze číslo 8. této práce.

Tímto pravidelným předkládáním si získal důvěru tlupy černé zvěře i MEYNHARDT (1978). Je tedy nepochybné, že k dosažení požadovaného efektu vnaďení, musí vnaďení probíhat pravidelně. Množství však musí být omezené a to především v době nouze, aby nebyla dále podporována natalita již tak přemnožené černé zvěře.

5.5.3 Lov na ohrožených plochách škodami způsobených černou zvěří

Ve vegetačním období je potřebné přistupovat k lovu černé zvěře také jako k prevenci před způsobenými škodami tímto druhem. Lov by měl být soustředěn a prováděn na plochách ohrožených černou zvěří a to jak v zemědělství, tak v lesním hospodářství a to maximálním počtem lovců. V současnosti se však většina lovců lovu černé zvěře nevěnuje, a pokud ano, tak sporadicky. Uživatelé honiteb, tedy všichni členové mysliveckých sdružení, které mají pronajatu honitbu, by si měli uvědomit, že jsou ze zákona o myslivosti povinni hradit škody způsobené zvěří a to všichni stejným dílem. V případě, že zemědělci začnou stále více využívat svého zákonného práva na náhradu škod, budou tím více sahat do svých finančních rezerv i uživatelé honiteb. To však může mít i pozitivní vliv na snižování početních stavů černé zvěře tím, že se lovu tohoto druhu bude věnovat více lovců než je tomu v současné době.

5.5.4 Společné lovy

Společné lovy taktéž rozdělujeme na jednotlivé způsoby, které dále dělíme na naháňku, nadháňku, nátlačku a v současné době se stále více rozšiřující naháňku se slíděním, které si popíšeme níže. Jedná se o lovy v praktickém výkonu práva myslivosti běžně používané. Výhodou těchto lovů je, že při dobře organizovaném společném lovu je mnohdy v jednom dni uloveno více jedinců černé zvěře, než ve zbývajících dnech celého měsíce. K tomuto lze poukázat na skutečnost, kterou jsem popisoval ve své bakalářské práci takto:

„Při dobré organizaci lze dosáhnout výsledku lovu i 50 jedinců černé zvěře (sele a lončák) za přítomnosti 27 střelců, přičemž naprostá většina černé zvěře utekla, jak tomu bylo v prosinci 2009 v honitbě Ploskovice nacházející se na Litoměřicku, která má celkovou výměru 2634 ha, z čehož je 737 ha lesních pozemků, 1805 ha zemědělských pozemků, 15 ha vodní plochy a 77 ostatních ploch. Lov v této honitbě však probíhal pouze na částech této honitby a to tak, že jednotlivé leče (název pro prostor, na kterém probíhá lov) nepřesahovaly výměry 100 ha“.

Často diskutovaným tématem, a to i v odborných časopisech, je organizování společných lovů ve vegetační době a to především v polích s kukuřicí. Má osobní zkušenost a názor je, že úsilí vynaložené na organizaci a výše rizika při lovu v kukuřičných polích nejsou kompenzovány výsledkem, který je často nulový. Z tohoto důvodu by měli být společné lovy organizovány v podzimních a zimních měsících, tak

jak tomu ve většině případů je a to s ohledem na snížení bezpečnostního rizika pro honce i samotné lovce. Dále z důvodu snížení rizika postřelení či dokonce zastřelení loveckých psů a v neposlední řadě ke zvýšení přehlednosti v terénu při lovu a tím i zvýšení úspěšnosti lovu samotného.

To jaký konkrétní způsob lovu má být použit, závisí na tvaru honitby, struktuře a reliéfu honebních pozemků, na kterých má být lov prováděn.

5.5.4.1 Naháňka, nadháňka a nátlačka

Jedná se o druhy společného lovu, jejichž rozdíl je třeba hned z počátku vysvětlit. HANZAL (2008) tyto způsoby lovu popisuje takto:

- Naháňka, střelci při ní stojí po celou dobu leče na jednom stanovišti, honci jdou lečí.
 - Nátlačka, malý počet střelců (obvykle do pěti) se postaví na známé přechody zvěře a maximálně tři honci procházejí místy, o nichž předpokládají, že v nich příslušné druhy zvěře zalehly.
 - Nadháňka, velmi neobvyklý způsob lovu, zpravidla v těžkém terénu, pořádaný bez honců, ale za pomoci psů slídičů a honičů.

V současném výkonu práva myslivosti jsou tyto způsoby běžnou praxí na celém území České republiky, ale i v zahraničí byť pod jiným názvem. Zákon o myslivosti číslo 449/2001 Sb. umožňuje při těchto společných lovech použití jednotné střely pro brokovnice na sele a lončáka, na rozdíl od individuálního lovu, kde je použití jednotné střely pro brokovnice zakázaným způsobem lovu za který hrozí postih a to zákaz činnosti na dobu až dva roky plus pokuta do výše 30.000,- Kč, a to i v případě lovu poraněného kusu či takzvané dostřelné rány.

Při těchto společných lovech však dochází i k nežádoucímu lovu dospělé zvěře a to jak legálním tak nelegálním způsobem. Lov dospělé černé zvěře je zakázán zákonem o myslivosti, který však v ustanovení § 45 odst. 2 společně s ustanovením § 39 umožňuje orgánům státní správy myslivosti povolit lov i dospělých jedinců tohoto druhu zvěře. K nelegálnímu lovu dospělé zvěře dochází především v případech, kdy myslivecký hospodář před zahájením společného lovu přítomným lovcům uvádí, kolik může vážit lončák v dané honitbě. Následkem toho je pak lovena dospělá zvěř v domnění, že se podle váhy jedná o lončáka a nikoliv o staršího jedince. Protikladem toho je, když myslivecký hospodář omezí lov černé zvěře na společném lovu pouze na selata. V těchto případech když dojde k ulovení staršího jedince než je sele, jde v naprosté

většinou právě o lončáka a starší jedinci než sele nebo lončák jsou uloveni jen zřídka. Je naprosto nesporné, že by každý lovec měl k lovu černé zvěře přistupovat s rozvahou, lovit v mezích zákona a respektovat pravidla stanovená mysliveckým hospodářem. Rozumný hospodář musí počítat se skutečností, že mezi účastníky společného lovu jsou i lovci, kteří nemají dostatečnou zkušenost s lovem černé zvěře a mohli by tak i nechtěně lovit jedince starší selat či lončáků. Z tohoto důvodu lze přístup k lovu na společných lovech omezený pouze na selata schvalovat, na rozdíl od lovu starších jedinců než je sele nebo lončák a to i po povolení orgánem státní správy myslivosti, která by měla velice dobře zvážit vydání rozhodnutí o povolení takového lovu.

Od roku 2004 jsou vydávány Ministerstvem zemědělství České republiky metodické pokyny, které doporučují orgánům státní správy myslivosti využívat zákonem o myslivosti daná oprávnění k povolení lovu starší černé zvěře než selete a lončáka. Ministerstvo zemědělství České republiky tyto metodické pokyny zdůvodňuje snižováním stavů černé zvěře a úspěšností těchto opatření. S tímto odůvodněním ministerstva zemědělství však nelze v žádném případě souhlasit, a to jak z důvodu toho, že ke snižování početních stavů černé zvěře nedochází, jak je popsáno výše, tak i z důvodu častého ulovení vedoucí bachyně, což je ve svém důsledku lov kontraproduktivním, protože dochází k již shora uvedenému nežádoucímu narušení struktury tlup a s tím souvisejících následků. Stejně tak jsou loveni kňouři, kteří nemají čas dospět a pak celkový nedostatek dospělých kňourů v populaci černé zvěře. Význam dospělých kňourů je taktéž popsán výše.

Snad jediná výjimka, kdy může být na společném lovu lovena černá zvěř starší než lončák a to zkušenými lovci je nahánka se slíděním, o které je popsána níže.

5.5.4.2 Nahánka se slíděním

Je jedním ze způsobů společných lovů, který je v současné době stále více používaným způsobem lovu, který při dobré organizaci je účinným prostředkem v regulaci přemnožené černé zvěře. Tento způsob lovu lze doporučit všude tam, kde je to jen trochu možné. Výhodou tohoto způsobu je to, že při tomto lovu může být lovena i starší zvěř než jenom sele a lončák. Naopak nevýhodou je náročnost na organizaci lovu a to již od zajištění potřebných psů se psovody, rozmístění stanovišť pro střelce a jiné organizační věci.

Jde o lov, kdy je zvěř zneklidňována v místech, kde se přes den skrývá, ale na rozdíl od předešlých společných způsobů lovu není tlačena za pomoci psů či honců systematickým způsobem na předstoupené lovce. Velice dobrým a podrobným způsobem je způsob tohoto lovu a jeho organizace popsán v knize „Naháňka se slíděním“ od autorů EISENBARTH a OPHOVEN (2002). Při tomto lovu jsou střelci na místech, kde zvěř přechází z jednoho krytu do druhého a to pozvolna a není tak lovena za plného běhu jako je tomu v předešlých způsobech společného lovu. Tím, že zvěř přechází pomaleji, je lovcům dána časově delší možnost posouzení toho, který jedinec má či nemá být loven a taktéž delší čas umožňuje přesnější zamíření zbraně a zvyšuje se tak úspěšnost lovu. V případě zneklidnění tlupy černé zvěře je tato tlupa odváděna vedoucí bachyní, kterou lovec velmi snadno rozezná od ostatních bachyní, jelikož tato samice jde v čele celé tlupy a celá tlupa jí následuje. Při zastavení vodící bachyně v případě její nejistoty se taktéž zastaví celá tlupa černé zvěře. To se však při ostatních způsobech společných lovů pozoruje zřídka, jelikož zvěř je již v takovém stresu, že před řadou střelců se zastaví jen ojedinele. Z tohoto důvodu by při naháňce se slíděním nemělo vůbec docházet k tomu, že by některý z lovců vystřelil po vedoucí bachyni. Rozpoznání vedoucí bachyně je tak i jednodušší než-li je tomu například při lovu na vnadišti, kdy je v tlupě více bachyní fyzicky stejně vyvinutých a lovec tak musí delší dobu pozorovat chování bachyní, aby mohl rozpoznat, která z těchto bachyní je bachyní vedoucí.

5.5.5 Odchyťová zařízení

Tento způsob lovu byl používán již v minulosti a v současné době je mu dávána ze strany některých autorů velká perspektiva. V dobách Marie Terezie a Josefa II to byl jeden ze způsobů lovu černé zvěře. Dnes je tento způsob používán spíše ojedinele. Přičemž URBANEC (2011) uvádí, že podíl odchyty na celkovém lovu černé zvěře v honitbách Přířez a Třešnovice činil 10% v roce 2000, 34% v roce 2011, 18% v roce 2002 a 13% v roce 2003. Z tohoto důvodu by měl být lov černé zvěře prováděn nejenom individuálním lovem či lovem společným, ale i odchyťovými zařízeními. Vždyť v současné době kdy má lovecká veřejnost k dispozici lovecké zbraně a loveckou optiku vyráběnou za použití nejmodernějších technologií a zvyšuje se tak účinný dostřel i přesnost zamíření, se nám stále nedaří snižovat početní stavy přemnožené černé zvěře pouhým odstřelem. Aby však byla redukce početních stavů černé zvěře odchytem co

nejúčinnější, je zapotřebí vybudování odchyťových zařízení v co největším počtu. Vezmeme-li v potaz celkový lov černé zvěře například na Litoměřicku, Ústecku a Děčínsku, nebylo by od věci v těchto oblastech při redukci černé zvěře vybudování odchyťového zařízení v každé honitbě.

Odchyťová zařízení dělíme na stabilní a mobilní. Do mobilních zařízení nemůže být najednou chyceno tolik jedinců černé zvěře, jako je tomu u stabilních odchyťových zařízení. Ve stabilních odchyťových zařízeních by měla být odchycena celá tlupa a toto zařízení by mělo umožňovat oddělení dospělých silných jedinců vhodných do chovu černé zvěře, kteří v současné populaci chybějí, a proto by neměli být loveni. Zbytek chycené černé zvěře by pak měl být postřílen, na což je pamatováno i v zákoně o myslivosti, i když je k tomu potřebné povolení orgánů státní správy myslivosti, jelikož se jinak jedná o zakázaný způsob lovu.

Dalším problémem při umisťování stabilních odchyťových zařízení by mohlo být například stavební povolení či souhlas vlastníka pozemku vhodného k umístění tohoto zařízení.

Stavba takového zařízení musí být pevná, a pevně spojena se zemí, a tím musí být i povolena stavebním úřadem. Samotné stavební řízení však samo o sobě nemusí být překážkou pro vybudování takového zařízení spíše jako zajištění finančních prostředků na její stavbu a provoz. Černá zvěř musí být do těchto odchyťových zařízení nalákána a k tomu je zapotřebí vhodné krmivo, které představuje pro provozovatele tohoto zařízení taktéž finanční náklady, pokud mu nebylo poskytnuto jako dar například od zemědělců hospodařících v dané honitbě. Dary však od určité částky podléhají dani z příjmu, proto by bylo vhodným řešením, aby sami zemědělci se na provozu odchyťových zařízení spolupodíleli.

V současné době je poskytována Ministerstvem zemědělství České republiky dotace z příspěvků na vybrané činnosti mysliveckého hospodaření ze státního rozpočtu České republiky na pořízení odchyťového zařízení ve výši 4000,- Kč. O tuto dotaci se žádá prostřednictvím krajských úřadů. Částka 4000,- Kč, ale nemůže pokrýt finanční náklady na stabilní odchyťové zařízení, ale maximálně na mobilní odchyťové zařízení, které taktéž přispívá k redukci početních stavů černé zvěře, ale ne v takové míře, jako stabilní odchyťová zařízení. Částka poskytovaná Ministerstvem zemědělství České republiky na pořízení odchyťového zařízení, byla v roce 2012 navýšena na částku 8000,- Kč.

5.5.6 Opatření v zemědělství

K řešení otázky přemnožené černé zvěře je zapotřebí určitých opatření v zemědělství. Velice často jsou dnes prováděny osevy obrovských ploch kukuřice či řepky a lov černé zvěře je tak znemožněn. K tomuto tématu se výstižně vyjádřil i s fotodokumentací Kamil Plíšek na setkání myslivců a zemědělců pořádaného Podřipským zájmových sdružením nájemců honiteb v říjnu 2011 v Hoštce s názvem Škody způsobené zvěří a na zvěři – zemědělci a myslivci při ochraně přírody. Následně byl v časopise Myslivost otištěn i jeho článek s názvem Kde máme lovit? PLÍŠEK (2011) na tuto otázku uvádí „K tomu je potřeba vzájemné domluvy mezi myslivci a zemědělci. Proto se pojd'me domluvit“. Osevní plochy těchto pro černou zvěř atraktivních plodin by tedy měli mít menší rozměry, v nichž se černá zvěř necítí tak bezpečně a tudíž se na těchto plochách nezdržuje po delší dobu. Dále by tyto plodiny neměly být vysévány po okraje lesních porostů, kdy pak z těchto porostů černá zvěř přechází přímo do těchto plodin a je tak znemožněn její lov. Dále by osevní plochy měly být uspořádány tak, aby se střídaly zemědělské plodiny vysokého a nízkého vzrůstu, což by umožňovalo lov černé zvěře při přecházení mezi jednotlivými osevními plochami.

Dále by měly být sety odrůdy plodin, které nejsou pro černou zvěř tak atraktivní.

5.5.7 Osvěta

Dalším důležitým a velice často podceňovaným faktorem k redukci černé zvěře je osvěta všech zainteresovaných osob, ale i ostatní veřejnosti tak, aby byla informována o důležitých skutečnostech shrnutých v této práci. Mnohdy ostatní veřejnost svojí nevědomostí poskytuje černé zvěři svým jednáním potravní zdroje, jako příklad můžeme uvést zahrádkáře, kteří přebytky ovoce a zeleniny hází přímo za ploty do lesa, kde je pak požírá černá zvěř.

Největší informovanost by však měla směřovat mezi osoby podílejících se na lovu černé zvěře a to všemi dostupnými prostředky. V první řadě by to však mělo být k mysliveckým hospodářům, kteří prakticky řídí myslivost a lov tohoto živočišného druhu v honitbách a přes myslivecké hospodáře by tak mělo docházet k informovanosti dalších lovců černé zvěře.

Dále by měli být informováni i samotní zemědělci o odrůdách plodin, které nejsou pro černou zvěř tak atraktivní a o pěstebních technologiích, snižujících návštěvnost černé

zvěře na těchto plodinách a tím i snižování škod, s čímž mají dobré zkušenosti a výsledky na Liberecku.

Způsobů jak informovat veřejnost je celá škála přes odborné semináře a školení za spolupráce vysokých škol, výzkumných ústavů, orgánů státní správy myslivosti a mysliveckých organizací, dále odborných časopisů a odborných webových stránek, nebo multimediálních datových nosičů.

5.6 Finanční náklady

Z důvodu škod způsobených černou zvěří v lesnictví a hlavně v zemědělství je neodvratitelná potřeba redukce početních stavů již tak přemnožené černé zvěře. K redukci je však zapotřebí, aby se tohoto úkolu zhostilo co největší množství lovců a bylo k tomuto účelu použito co nejefektivnějších prostředků, k čemuž je velice nutná motivace.

Jeden z faktorů, který není zrovna motivační je ten, že v současnosti se pohybuje výkupní cena zvěřiny černé zvěře od společností zabývajících se výkupem zvěřiny mezi 30 až 35 Kč za kilogram zvěřiny černé zvěře. V roce 2010 to bylo dokonce pouhých 10 až 15 Kč za kilogram. Dále nejsou vykupovány selata o hmotnosti nižší než 20 kilogramů. Při takovýchto výkupních cenách, se uživatelům nevyplácí při současných cenách pohonných hmot zvěřinu černé zvěře prodávat do shora uvedených společností, jelikož jsou mnohdy vzdáleny desítky kilometrů stejně tak jako veterinární správy, zajišťující vyšetření zvěřiny černé zvěře na přítomnost trichinel, kde je povinnost uživatele honitby dát vyšetřit každého uloveného jedince černé zvěře. Náklady na dopravu jsou pak vyšší než částka, kterou utrží.

Motivace k lovu černé zvěře musí tedy být dána jinými způsoby a to například tím, že lovcům budou ponechávány ulovené kusy pro vlastní spotřebu. Podle zákona o myslivosti však ulovená zvěř náleží uživateli honitby a v případě, že je uživatelem myslivecké sdružení, rozhoduje o tom, jak se bude se zvěřinou nakládat členská schůze tohoto sdružení. V mnoha případech to pak může být problém, z důvodu nevraživosti a ne zrovna ideálních vztahů mezi jednotlivými členy sdružení, kde často vládne i závist. V případě kdy je uživatelem fyzická osoba, je rozhodnutí o nakládání se zvěřinou pouze jejím rozhodnutím, pokud tak nejsou porušovány právní normy. V mnoha případech se uživatelé honiteb snaží prodat zvěřinu v co největším množství, aby byly alespoň

částečně pokryty náklady na přemrštěné nájmy za užívání honiteb. Pak jsou ale loveni tříletí nebo čtyřletí kňouři, které se již vyplatí odvést do výkupu.

Motivací může být již shora uvedené vymáhání škod za škody způsobené zvěří, které se stává stále aktuálnějším tématem. Jakmile se zemědělci naučí, jak správně škody vymáhat, budou nuceni uživatelé honiteb sáhnout hlouběji do svých finančních rozpočtů a případně i do domácích finančních rozpočtů, nebo budou nuceni zvýšit lov černé zvěře. Pro členy některých mysliveckých sdružení jakož to uživatele honitby to může být i částka několika desítek tisíc korun ročně, což je pro člověka s průměrným platem značná finanční částka.

Další a velice zajímavou motivací k lovu černé zvěře zvolil Královéhradecký kraj, který vyplácí částku 200,- Kč za ulovené sele nebo lončáka.

V dnešní době ekonomické krize se však jako první nastolí otázka, kdo, a nebo z čeho by se poskytovala tato finanční odměna. Zde by bylo na místě, aby se tohoto odměňování zúčastnily všechny zainteresované subjekty, jelikož přemnožení černé zvěře jak bylo uvedeno, je důsledkem cele společnosti. V první řadě by se ale měli na financování těchto odměn podílet stát, kraje, obce, ale i samotní zemědělci.

V nemalé míře může k redukci černé zvěře přispět i zlepšení střeleckých dovedností lovců, které jsou v mnoha případech žalostné a to jak při individuálním lovu, tak ještě více při lovech společných, kdy je černá zvěř v pohybu.

Mnoho lovců je schopno celkem přesně zasáhnout statický cíl. Ale pokud je cíl pohyblivý, mnoho střelců není schopno tento cíl zasáhnout, nebo s velkou nepřesností a náhodou. Výsledkem toho je pak nižší lov černé zvěře. Proto je velice vhodné a žádoucí procvičovat střelbu na pohybující se cíle. K tomuto slouží i střelecká disciplína kňour na průseku, která se provádí z loveckých zbraní, kde je takovýto výcvik finančně náročný při cenách desítek korun za jeden náboj do lovecké zbraně. Tato disciplína se však také dá střílet na redukovaný terč při redukované rychlosti terče vůči rychlosti střely, kde to tedy plně nahrazuje praktickou střelbu na černou zvěř. Tato střelba je pak prováděna z pušky ráže 22 Long Rifle, kde se pořizovací cena 50 kusů nábojů pohybuje od 70 Kč. Pro nácvik této střelby je však nutné mít dostatek střelnic s pohyblivým terčem a vybudování takového střelnice je mimo administrativní náležitosti taktéž dosti finančně nákladné.

Ze shora uvedených důvodů je patrná zainteresovanost a spolupráce jak ze strany státu, krajů, obcí, myslivců a zemědělců, a neustálé zajišťování dostatečného množství finančních prostředků a tyto finanční prostředky moudře využívat proto, aby černá zvěř

v budoucnosti byla početně snížena a s tím tak byly sníženy i škody způsobené tímto živočišným druhem.

5.7 Navržení úprav právního rámce problému s černou zvěří

Jak bylo již řečeno v literárním přehledu, v České republice je mnoho právních norem, které se týkají myslivosti a tím i hospodaření s černou zvěří. Níže se tedy budeme věnovat nejdůležitějším právním normám, které mají vliv na početní stavy černé zvěře, kde bych navrhoval v jednotlivých zákonech níže uvedené změny.

5.7.1 Zákon číslo 449/2001 Sb. o myslivosti

5.7.1.1 Honitby a jejich tvorba

1. Honitby uznává orgán státní správy myslivosti na základě doporučení odborné komise, která by měla vycházet především z biologie a etologie konkrétního druhu zvěře, pro který se honitba uznává a minimální výměra honitby by byla stanovena na 1000 hektarů.
2. Na řízení o uznání honiteb se nevztahuje správní řád. Rozhodnutí, by mělo být zveřejněno na úřední desce například po dobu 6 měsíců, kde by se měli možnost vlastníci pozemků seznámit s tímto rozhodnutím.

5.7.1.2 Nehonební pozemky

1. Pokud sady nejsou řádně ohrazeny tak, aby bylo zamezeno vstupu zvěře na tyto pozemky, jednalo by se o pozemky honební, na kterých by bylo řádně vykonáváno právo myslivosti.

5.7.1.3 Náhrada škod způsobených zvěří

1. Změna ustanovení § 52 odst. 1 písm. b), neboli náhradu za škody způsobené zvěří a to tak, aby částečně byla přenesena odpovědnost za škody způsobené

zvěří na zemědělce při nedostatečných opatřeních proti škodám způsobených zvěří.

5.7.1.4 Péče o zvěř

1. Zákaz příkrmovat černou zvěř, a povinnost takové konstrukce mysliveckých zařízení sloužící k příkrmování, která by umožňovala příkrmování veškeré zvěře, kromě zvěře černé.

5.7.1.5 Lov černé zvěře

1. Zákonná úprava množství předkládané potravy na vnadišti.
2. Upravit ustanovení § 45 odst. 1 písm. t), kterým je stanoven zákaz střílet spárkatou zvěř v odchyťových a aklimatizačních zařízeních a v přezimovacích objektech, s výjimkou zvěře poraněné a chovatelsky nežádoucí tak, aby toto omezení neplatilo na odchyťová zařízení pro černou zvěř.
3. Na nehonebních pozemcích lze povolit výjimku ze zakázaných způsobů lovu spočívající v použití jednotné střely pro brokovnice.

5.7.1.6 Myslivecké plánování a následná kontrola

1. Schvalování plánů svěřit plně do kompetence orgánů státní správy myslivosti.
2. Povinnost uživatelům honiteb předkládat orgánům státní správy takzvané markanty.

5.7.1.7 Ochrana myslivosti

1. Mysliveckou stráží by měly být osoby, které tuto činnost vykonávají jako povolání.
2. Povinné roční školení mysliveckých hospodářů a povinné přezkoušení po třech letech z myslivecké legislativy, biologie a etologie zvěře a z péče o zvěř.

5.7.2 Zákon číslo 119/2002 Sb. o zbraních a střelivu

Zde bych navrhoval, aby byl upraven zákon o zbraních a střelivu tak, že noktovizory a technické prostředky konstruované na tomto principu nejsou zakázanými prostředky pro výkon práva myslivosti s tím, že jejich držení a nošení je podmíněno platným loveckým lístkem a zbrojním průkazem pro lovecké účely.

5.7.3 Zákon číslo 166/1999 Sb. o veterinární péči

V tomto zákoně bych navrhoval změnu spočívající v tom, aby uživatelé mohli prodávat rozbouranou zvěřinu přímo spotřebitelům jako v případě vlastního zužitkování s tím, že by byl s touto skutečností kupující obeznámen a souhlasil by s touto koupí.

5.7.4 Zákon číslo 312/2002 Sb. o úřednících územních samosprávních celků

V této právní normě navrhuji zakotvit povinnost spočívající v tom, že úředníci orgánů státní správy myslivosti by museli mít složenou vyšší zkoušku z myslivosti, nebo zkoušku z myslivosti na vysoké škole, a aby byli podrobováni každoročním školením a po určité době přezkoušení.

5.8 Výklad aplikace navržených pravidel a jejich uplatnění v praxi

Níže tedy budou popsány důvody, pro které by měly být provedeny výše navržené změny právních norem a to jak po jednotlivých právních normách, tak i po jednotlivých částech těchto právních norem v souladu se shora navrženými změnami.

5.8.1 Zákon číslo 449/2001 Sb. o myslivosti

5.8.1.1 Honitby a jejich tvorba

1. Honitby uznává orgán státní správy myslivosti, a to na základě doporučení odborné komise, která by měla vycházet především z biologie a etologie

konkrétního druhu zvěře, pro který se honitba uznává a minimální výměra honitby by byla stanovena na 1000 hektarů.

Zákon o myslivosti je právní normou, která má za cíl ochranu zvěře a jejího životního prostředí. Je zde zakotvena tvorba honiteb, jejichž minimální výměra je stanovena na 500 hektarů souvislých honebních pozemků. Honitby jsou dále rozdělovány na honitby vlastní a honitby společenstevní. Honitby uznává orgán státní správy myslivosti na základě žádosti vlastníka či vlastníků honebních pozemků splňujících zákonem stanovené podmínky pro tvorbu honiteb.

Zde však nastává problém spočívající ve vztazích mezi lidmi, který vede ve svém důsledku k situaci, kdy jsou uznávány honitby o celkové výměře jen málo převyšující minimální výměru honitby stanovenou zákonem. Dále jsou tyto honitby uznávány pouze podle vůle vlastníků honebních pozemků a ne podle toho, kde se konkrétní druh zvěře, který má být v dané honitbě chován ve skutečnosti vyskytuje. Dále je třeba poukázat na skutečnost, že podle vyhlášky ministerstva zemědělství číslo 491/2002 Sb. lze černou zvěř normovat pouze od výměry 1000 hektarů lesních pozemků, což u mnohých honiteb v České republice nelze, právě z důvodu výměry. Poznatky však ukazují, že výměra 500 hektarů je pro spárkatou zvěř nedostatečná. V sousedním Slovensku mají zákonem o polovníctve číslo 274/2009 Zz. stanovenou minimální výměru na 1000 hektarů a pro honitby s jelení zvěří to jsou již 2000 tisíce hektarů. V praxi dále dochází při uznávání honiteb k situacím, že účastníci správního řízení při uznávání honiteb, kteří jsou stanoveni § 27 zákona číslo 500/2004 Sb. správního řádu, podávají proti rozhodnutím o uznání honitby odvolání a řízení se tak protahují i na několik let. Takovým příkladem je žádost o uznání společenstevní honitby na Litoměřicku, u níž byla žádost o uznání honitby doručena orgánu státní správy myslivosti dne 23. března 1998 a do současné doby řízení není pravomocně ukončeno z důvodu podávaných odvolání, žádostí o přezkumy rozhodnutí a žalob podávaných ke správnímu soudu. To však, ale ve svém důsledku vede k tomu, že v daném území se bez regulace vyskytuje černá zvěř, která zde působí značné škody nejenom na zemědělských plodinách, ale třeba i na nehonebních pozemcích, například v obci Třebušín bylo naprosto zničeno celé fotbalové hřiště. V tomto případě se jedná o hřiště v zastavěném území obce, tedy o pozemek nehonební, kde se škody způsobené zvěří nehradí podle zákona o myslivosti. Škody na zemědělských plodinách však zemědělcům taktéž nikdo nehradí, jelikož škody způsobené zvěří hradí uživatel

honitby a v tomto případě žádný uživatel není, protože není pravomocně uznána honitba. Podle zákona o myslivosti lze vykonávat myslivost podle ustanovení § 17 odst. 1 pouze v uznané honitbě. Zákon však neumožňuje orgánům státní správy myslivosti pověřit žádnou osobu snižováním početních stavů. Případů kdy nejsou pravomocně uznány honitby je vícero, jako další příklad si můžeme uvést honitby na Lounsku, Bílinsku, Žatecku a takto bychom mohli pokračovat dále.

Další variantou omezující redukci početního stavu černé zvěře jsou honební pozemky nedosahující minimální výměry honitby, a přitom nejsou do žádné honitby přiřčeny, i když mají být přiřčeny do honiteb rozhodnutím orgánů státní správy myslivosti podle ustanovení § 30 odst. 1 zákona o myslivosti. V případě řízení podle § 30 odst. 1 zákona o myslivosti jsou účastníky správního řízení nejenom vlastníci honebních pozemků, ale i držitelé a uživatelé honiteb, do kterých se mají pozemky přiřčnit. Zde dochází z různých důvodů k odvoláváním a situace je velice podobná jako v případě uznávání honiteb.

Odborná komise by měla být zřízena proto, že současná situace na orgánech státní správy myslivosti je taková, že v mnoha případech na místech úředních osob jsou lidé, kteří o myslivosti mají pouze povrchní znalosti, natož pak, aby to byli odborníky v oboru myslivosti. Současně s tím je potřeba i změna minimální výměry honiteb, ale nikoliv na nižší výměry jak prosazuje paní Mgr. Petrová, ale naopak minimální výměra by měla být vyšší, tak jak je tomu například na Slovensku. Současná minimální výměra 500 ha je postačující tak pro drobnou zvěř, ale v žádném případě není dostačující pro spárkatou zvěř. Na tuto otázku bychom měli být opravdu připraveni odpovědět na základě vědeckých poznatků.

V současné době to vnímám tak, že hlavně u Lesů ČR je trend co nejvíce honiteb, tedy co nejmenší honitby za co nejvyšší nájemní cenu. Jsou i honitby, kde se nájemní cena dostala na částku 780,- Kč za hektar, přičemž lesní honitba o výměře přes 1200 hektarů byla rozdělena na dvě honitby a tím v těchto honitbách nemůže být normována černá zvěř. Samozřejmě, že cílem LČR jako ekonomického subjektu je především zisk. To ale ve své podstatě vede k tomu, že uživatel honitby se snaží náklady snížit ziskem z honitby a to především poplatkovým lovem, kde se pak loví především trofejová zvěř a dochází tak k narušení věkové a sociální struktury daného druhu a nedochází k lovu samičí zvěře.

Přínosem toho by bylo, že černá zvěř by byla v mnoha honitbách chována a lovena tak, jak je popsáno v literárním přehledu a navíc by nebyla myslivecky bezprizorná území, kde nalézá černá zvěř dostatek klidu a potravy bez možnosti jejího lovu.

Navržená změna by tak v praxi přispěla k tomu, že by se vykonávalo právo myslivosti v uznaných honitbách, kde by byla černá zvěř normována a mohla by tak být prováděna redukce na pozemcích, které v současné době nejsou součástí žádné honitby.

2. Na řízení o uznání honiteb se nevztahuje správní řád. Rozhodnutí, by mělo být zveřejněno na úřední desce například po dobu 6 měsíců, kde by se měli možnost vlastníci pozemků seznámit s tímto rozhodnutím.

Je třeba si uvědomit, že podle současného zákona o myslivosti a správního řádu nelze ani bezchybné rozhodnutí o uznání honitby vydat, je jen otázkou kdo chybu najde a podá odvolání proti takovému rozhodnutí. Neustále se setkávám se spory o hranice honiteb napadáním rozhodnutí o uznání honiteb, což vede i k situaci, kdy se na několika tisících hektarech neloví a ani jinak myslivecky nehospodaří, jelikož se neustále napadají držitelé honiteb mezi sebou a napadají tak vydaná rozhodnutí o uznání honitby. Dalším problémem je skutečnost, že pokud správní orgán pomine jednoho účastníka řízení (vlastníka honebního pozemku) jedná se o tak závažné pochybení, že odvolací orgán, případně soud rozhodnutí zruší a řízení vrátí k novému projednání, jelikož podle Listiny základních lidských práv a svobod, která je součástí Ústavy České republiky má každý právo na spravedlivý proces. Zde však nastává problém při úmrtí vlastníka, kdy správní orgán musí přerušit řízení do doby rozhodnutí soudu o dědictví. Mezi tím však dochází k převodu vlastnictví, nebo dalším úmrtím účastníků řízení a tím se ve své podstatě toto řízení stává nekonečným. Z tohoto důvodu, je navrhována změna, která by toto odstranila.

5.8.1.2 Nehonební pozemky

1. Pokud sady nejsou řádně ohrazeny tak, aby bylo zamezeno vstupu zvěře na tyto pozemky, jednalo by se o pozemky honební, na kterých by bylo řádně vykonáváno právo myslivosti.

Dalším problémem v zákoně je definice nehonebních pozemků, kde zákon stanoví, že nehonebními pozemky jsou mimo jiné i sady. Tyto sady však nemusí být na rozdíl od školek řádně ohrazené, jak již potvrdil Krajský soud v Ostravě. Na těchto pozemcích se však černá zvěř běžně vyskytuje a to hlavně v době, kdy dozrává ovoce, které černá zvěř přijímá a to především hrušky. Na těchto pozemcích může být zvěř lovena pouze na základě rozhodnutí orgánů státní správy myslivosti o povolení lovu na nehonebních pozemcích, kdy může být v takovémto rozhodnutí podle ustanovení § 41 zákona o myslivosti uvedeno, že lov lze provádět i mimo stanovenou dobu lovu daného druhu zvěře. Nelze však na nehonebních pozemcích povolit výjimku ze zakázaných způsobů lovu zvěře. V případě, že je lov na nehonebních pozemcích prováděn bez rozhodnutí o povolení lovu, vystavuje se lovec sankci uložením pokuty do výše 30.000,- Kč a zákazu činnosti do dvou let. Docházelo by tak k redukci početních stavů černé zvěře na těchto pozemcích bez zbytečně zatěžující administrativy, a to jak pro orgány státní správy myslivosti, tak pro vlastníky pozemků.

5.8.1.3 Náhrada škod způsobených zvěří

1. Změna ustanovení § 52 odst. 1 písm. b), neboli náhradu za škody způsobené zvěří a to tak, aby částečně byla přenesena odpovědnost za škody způsobené zvěří na zemědělce při nedostatečných opatřeních proti škodám způsobených zvěří.

Zákon by v tomto směru měl zohlednit i skutečnost, že černá zvěř nemůže být v mnoha případech dostatečně redukována vinou zemědělců, kteří osévají velké plochy kukuřice, řepky či slunečnice. Tím je znemožněn lov černé zvěře, jak bylo popsáno výše. Z tohoto důvodu bych navrhoval, aby bylo v zákoně stanoveno, že pokud zemědělci nebudou mít s uživateli uzavřenou dohodu o tom, jaké opatření v zemědělství budou učiněna k tomu, aby byl umožněn lov černé zvěře, nebudou mít nárok na náhradu za škody způsobené zvěří. Toto opatření by přispělo k redukci černé zvěře a zároveň by tak nutilo zemědělce spolupracovat s uživateli honiteb a naopak.

5.8.1.4 Péče o zvěř

1. Zákaz příkrmovat černou zvěř, a povinnost takové konstrukce mysliveckých zařízení sloužící k příkrmování, která by umožňovala příkrmování veškeré zvěře, kromě zvěře černé.

V zákoně o myslivosti je zakotvena povinnost, příkrmovat zvěř v období nouze. Tato povinnost by se však neměla vztahovat na černou zvěř. Naopak by mělo být zákonem přímo zakázáno černou zvěř příkrmovat a myslivecká zařízení sloužící k příkrmování by měla být ze zákona konstruována tak, aby umožňovala příkrmování zvěře, kromě zvěře černé. Toto omezení by přispělo ke snížení natality černé zvěře, tak jak tomu bylo v zimě 2005/2006. Toto opatření by mělo být vymahatelné sankcemi, případně ukončením nájemní smlouvy i ze strany orgánů státní správy z důvodu toho, aby se toto opatření neminulo účinkem a černá zvěř tak mohla být skutečně redukována.

5.8.1.5 Lov černé zvěře

1. Zákonná úprava množství předkládané potravy na vnadišti.

Dále by měl zákon upravovat množství předkládané potravy na vnadišti, tak aby nebylo na jednom místě i několik stovek kilogramů potravy, mnohdy se kazící. V současné době je na takzvaná vnadivě předkládáno takové množství potravy, které přispívá k natalitě černé zvěře, jak bylo popsáno v literárním přehledu. V mnoha případech se tak i zemědělci zbavují neprodejných (plesnivých) obilnin, ale nelze je s ohledem na zákon 185/2001 Sb. o odpadech, a to konkrétně § 3 postihnout, jelikož se hájí tím, že tyto obilniny dali jako krmivo pro zvěř a v žádném případě se nechtěli zbavit movité věci. Zákon by tak měl stanovit přesnou denní dávku, která může být na vnadiště předkládána. V současné době jsou na trhu různá zařízení, která zajišťují různá dávkování. Jedno z mnoha nabízených zařízení je uvedeno v příloze číslo 3, kdy toto zařízení lze naprogramovat na dávkování od 1 sekundy do 30 sekund až 16x denně. Přičemž dávkování po dobu 12 sekund rozmetá cca. 2 kg kukuřičného zrna. Dále by však zákonem mělo být stanoveno, kolik takových vnadišť může být na určitou plochu, aby hustota vnadišť nebyla příliš vysoká a toto omezení se tak neminulo účinkem. Přínosem těchto omezení by tak bylo další omezení potravních možností černé zvěře.

2. Upravit ustanovení § 45 odst. 1 písm. t), kterým je stanoven zákaz střílet spárkatou zvěř v odchyťových a aklimatizačních zařízeních a v přezimovacích objektech, s výjimkou zvěře poraněné a chovatelsky nežádoucí tak, aby toto omezení neplatilo na odchyťová zařízení pro černou zvěř.

Toto omezení by se nemělo vztahovat na odchyťová zařízení v případě černé zvěře, čímž by opětovně nedocházelo ke zbytečnému zatěžování uživatelů honiteb a orgánů státní správy, jelikož toto povolení může orgán státní správy povolit v rozhodnutí podle ustanovení § 39 zákona o myslivosti. Tím by došlo ke zjednodušení redukce černé zvěře.

3. Na nehonebních pozemcích lze povolit výjimku ze zakázaných způsobů lovu spočívající v použití jednotné střely pro brokovnice.

Jednotná střela pro brokovou zbraň, která má dostatečnou energii k usmrcení prasete divokého a přesto nemá takový dostřel a náchylnost k odražení jako střela z kulové zbraně. V současné době tato výjimka není možná v žádném případě a ostatní výjimky ze zakázaných způsobů lovu je možné povolit podle ustanovení § 45 odst. 2 zákona o myslivosti pouze v rozhodnutí podle § 39 zákona o myslivosti. Taková výjimka by přispěla k lovu černé zvěře na nehonebních pozemcích, kde je použití kulové zbraně vyloučeno. Takovým příkladem je například areál Masarykovi nemocnice v Ústí nad Labem.

5.8.1.6 Myslivecké plánování a následná kontrola

1. Schvalování plánů svěřit plně do kompetence orgánů státní správy myslivosti.

Dostí značným nedostatkem současného zákona o myslivosti je skutečnost, že plány lovu nejsou stanoveny orgány státní správy myslivosti a státní správa tak má velmi omezené možnosti, jak aktivně vstoupit do redukce černé zvěře. Jednou z možností je využití § 39 zákona o myslivosti, podle kterého lze redukovat početní stavy zvěře. Tuto ustanovení je však z pohledu výkladu práva dosti nejednoznačné a ve svém základu umožňuje orgánům státní správy myslivosti nařídit lov určitého počtu zvěře. To

opětovně naráží na odvolací řízení z řad uživatelů honiteb. Uživatelé naopak chtějí využívat toto ustanovení k lovu samců starších dvou let u zvěře, která není v honitbě normována, jelikož samce do dvou let a samice loví po vyjádření orgánů státní správy myslivosti bez omezení podle ustanovení § 36 odst. 5 zákona o myslivosti. Výklad ustanovení § 39 zákona o myslivosti je však třeba chápat tak, že obecným cílem právní úpravy myslivosti je stanovení právních nástrojů k ochraně zvěře jako součásti ekosystému včetně udržování rovnováhy mezi stavy spárkaté zvěře a prostředím. K tomu je základním právním nástrojem hospodaření v honitbách v souladu s plánem mysliveckého hospodaření, a ačkoliv lze myslivost vykonávat jen v rámci uznané honitby, nemá orgán státní správy myslivosti možnost vynutit vytvoření honitby, ani přiřlenit k již uznané honitbě „volné“ honební pozemky proti vůli držitele honitby. V rozhodnutí o uznání honitby stanoví orgán státní správy myslivosti minimální a normované stavy zvěře jen pro ty druhy zvěře, které navrhl držitel honitby podle ustanovení § 29 odst. 3 zákona o myslivosti. Orgán státní správy myslivosti je oprávněn kontrolovat plnění plánů mysliveckého hospodaření podle ustanovení § 34 odst. 4 zákona o myslivosti, ale vzhledem k tomu, že neschvaluje jejich obsah, může jejich obsah ovlivnit právě jenom rozhodnutím podle ustanovení § 39 zákona o myslivosti. Zákon o myslivosti v ustanovení § 36 odst. 5 upravuje oprávnění a nikoliv povinnost uživatele honitby lovit zvěř, která nemá rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti stanoveny minimální a normované stavy daného druhu zvěře. Samotná státní správa pak k úpravě stavu zvěře v honitbách oprávnění nemá, jelikož podmínkou lovu je podle ustanovení § 46 zákona o myslivosti povolenka k lovu zvěře, kterou vydává uživatel honitby. Zákon o myslivosti tak do značné míry ponechává naplnění svých cílů na vůli vlastníků honebních pozemků, respektive uživatelů honiteb a orgány státní správy myslivosti mají k naplňování těchto cílů jen omezené vrchnostenské pravomoci. Navrženou změnou by tak došlo k tomu, že by orgán státní správy myslivosti určil v plánu lovu bez správního řízení počet jedinců černé zvěře, které by musel uživatel honitby ulovit. V případě nesplnění tohoto plánu by uživateli honitby hrozila sankce. To by ve své podstatě taktéž přispělo ke zvýšenému počtu ulovené černé zvěře a k její celkové redukci.

2. Povinnost uživatelům honiteb předkládat orgánům státní správy takzvané markanty.

Tato navržená změna by vedla k zajištění skutečné kontroly ulovené zvěře. Hlavním přínosem by bylo to, že by kňouři nebyli vykazováni jako bachyně. Toto opatření by vedlo ke skutečnému navýšení lovu samic a následnému snižování početních stavů černé zvěře.

5.8.1.7 Ochrana myslivosti

1. Mysliveckou stráží by měly být osoby, které tuto činnost vykonávají jako povolání.

Současným zákonem o myslivosti je stanoveno, že pro honitbu se ustanovuje myslivecká stáž navržená uživatelem honitby. Tato ustanovená stráž je při svém výkonu úřední osobou a Česká republika tak ručí za škody způsobené mysliveckou stráží. Mysliveckou stráží jsou však osoby, které v honitbě vykonávají právo myslivosti a tak dochází k tomu, že myslivecká stráž v mnoha případech neplní svoji funkci tak, jak by měla z důvodu různých vazeb na ostatní osoby vykonávající právo myslivosti v dané honitbě.

Tímto opatřením by tak došlo k tomu, že by se tak jednalo například o zaměstnance krajských úřadů, kteří by měli působnost v celém kraji. Vzhledem k finančním nákladům by tato stráž mohla vykonávat zároveň výkon rybářské stráže, lesní stráže a ochrany přírody. Přínosem takového opatření by byla skutečnost, že by se jednalo o osoby mající vyšší znalost právních předpisů než je tomu v mnoha případech dosavadní praxe a hlavně v tom, že by tato stráž mohla kontrolovat různé honitby bez vazeb na osoby vykonávající právo myslivosti v kontrolované honitbě. To by bylo přínosem toho, že by bylo eliminováno porušování zákona v zakázaných způsobech lovu a to konkrétně v lovu dospělé černé zvěře na společných lovech, kdy je pak tímto lovem narušována sociální struktura tlup černé zvěře. Uživatelé honiteb a jednotliví účastníci společného lovu by nemohli vědět, kdy a kde, tato stráž bude provádět kontrolu a z obavy sankčního postihu za porušování právních předpisů by si jen málo kdo dovolil vědomé porušování zákona tak, jak se to děje v mnoha případech v současné době.

2. Povinné roční školení mysliveckých hospodářů a povinné přezkoušení po třech letech z myslivecké legislativy, biologie a etologie zvěře a z péče o zvěř.

Tato navržená úprava by ve svém důsledku znamenala, že v případě, kdy by myslivecký hospodář neprospěl u přezkoušení, byl by odvolán z funkce mysliveckého hospodáře orgánem státní správy myslivosti. Současná situace je taková, že mnoho hospodářů zastává toto funkci jenom proto, že nějakou funkci má, přičemž nemá základní povědomí o nových poznatcích ve shora uvedených oblastech a vycházejí pouze z doby, kdy dělali zkoušky pro myslivecké hospodáře, což je v mnoha případech i 40 roků zpět a od té doby si nepřečetli žádnou odbornou literaturu. Novým myslivcům, a to i absolventům středních a vysokých lesnických škol, pak oponují tím, že celou dobu pečují o zvěř tímto způsobem a tak se to bude dělat dál a ne jak to vymysleli nějakí profesori nebo docenti. Tím však dochází k tomu, že je o zvěř pečováno takovým žalostným způsobem, že je ve svém důsledku podporována populace černé zvěře. Toto navržené opatření by přispělo ke zlepšení managementu černé zvěře tím, že by myslivecké hospodáře v konečném důsledku dělaly osoby, které se chtějí dále zdokonalovat a byly by tak přínosem ne jenom pro management černé zvěře a snižování početního stavu tohoto druhu, ale celkově by byly přínosem pro myslivecký management.

5.8.2 Zákon číslo 119/2002 Sb. o zbraních a střelivu

Zákon o zbraních a střelivu bezprostředně souvisí s výkonem práva myslivosti a tím i s redukcí přemnožené černé zvěře. Tento zákon v § 3 odst. 1 písm. a) stanoví zakázané zbraně, zakázané střelivo nebo zakázané doplňky zbraní zbraně kategorie A. V § 4 písm. c) bod 2. tohoto zákona je uvedeno, že zakázanými doplňky zbraní jsou zaměřovače zbraní konstruované na principu noktovizorů. Tím tyto doplňky nelze povolit pro výkon práva myslivosti, i když § 45 odst. 2 je uvedeno, že lze povolit výjimku ze zakázaného způsobu lovu zvěře podle § 45 odst. 1 písm. g), podle něhož je zakázáno lovit zvěř s pomocí elektrických zařízení schopných zabíjet nebo omráčit, zdrojů umělého osvětlení, zrcadel, zařízení pro osvětlení terče, hledí pro střelbu v noci s elektronickým zvětšením obrazu nebo pro převrácení obrazu, reprodukční soustavy s hlasy zvěře, výbušnin. Zde je patrné, že tyto dvě právní normy vzájemně kolidují. Z tohoto důvodu navrhuji výše uvedenou úpravu této právní normy. Tato právní úprava

by byla dalším přínosem při redukci černé zvěře, jelikož by lovci nebyli závislí na světle měsíce kolem úplňku a počasí, kdy i v období úplňku není dostatek potřebného světla z důvodu oblačnosti. Lov by tak byl prováděn v průběhu celého roku bez omezení. Také by se tím zvýšila bezpečnost při střelbě a tím by nedocházelo k případům postřelení jednoho myslivce druhým, z důvodu toho, že bezpečně nerozeznal, na co střílí.

5.7.3 Zákon číslo 166/1999 Sb. o veterinární péči

K tomuto zákonu bych navrhoval zjednodušení přímého prodeje zvěřiny konečným spotřebitelům a to i částí zvěře, tedy již rozbourané zvěřiny. Současná úprava prodeje zvěřiny je konečným spotřebitelům nedostupná a to z důvodu toho, že zákon umožňuje prodej za takových podmínek, že spotřebitel musí koupit celý kus zvěře v kůži, což ve většině případů spotřebitelé nechtějí, nebo kupující musí koupit zvěřinu od osoby, které má na bourání schválené prostory, a tím jsou dány z důvodů finančních nákladů na zpracování zvěřiny i vysoké prodejní ceny zvěřiny. Tím však je ale zúžen okruh spotřebitelů zvěřiny právě pro vysoké pořizovací ceny. Navrhoval bych, aby uživatelé mohli prodávat rozbouranou zvěřinu přímo spotřebitelům jako v případě vlastního zužitkování s tím, že by byl s touto skutečností kupující obeznámen a souhlasil by s touto koupí. Toto opatření by přineslo zvýšený zájem o nákup zvěřiny a tím i vyšší finanční zisk pro uživatele honitby, což by ve svém důsledku vedlo i ke zvýšenému lovu černé zvěře.

5.7.4 Zákon číslo 312/2002 Sb. o úřednících územních samosprávních celků

Navrhovaná změna by postihovala odbornost úředníků státní správy myslivosti tak, že tímto opatřením by se předcházelo tomu, aby státní správa nerozhodovala o plánech lovu naprosto neodborným způsobem, ale tak, aby schválené plány lovu byly přínosem pro k redukci početních stavů černé zvěře. Současná zkouška odborné způsobilosti pro úředníky podle zákona číslo 312/2002 Sb. o úřednících územních samosprávních celků je naprosto nedostatečná.

6. Diskuze

V současné době je zřejmě třeba i změnou myslivecké legislativy přispět ke snižování přemnožené černé zvěře na území České republiky. V první řadě začít u zákona o myslivosti v části věnované tvorbě a uznávání honiteb. Navržené úpravy by měly přispět k tomu, že zvěř bude obhospodařována a lovena na celém území České republiky na základě odborného posouzení, že její lov nebude znemožněn například díky průtahům v řízení o uznání honiteb. Díky nim existují souvislé plochy honebních pozemků, které nejsou součástí uznané honitby a nelze na nich redukovat početní stavy zvěře. K současné podobě zákona se vyjádřil také KAMLER (2011) ve svém článku „Je třeba měnit zákon o myslivosti? Proč vlastně, v čem a pro koho?“. Podle jeho názoru je zákon o myslivosti zbytečně složitý a navrhuje jeho zjednodušení. K navrhované změně týkající se pravidel uznávání honiteb a postavení účastníka v řízení se nepřímo vyjadřují i soudy, například Krajský soud v Ústí nad Labem jasně stanovil, že účastníkem řízení o uznání honiteb podle § 17 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, je ve smyslu § 14 odst. 1 správního řádu (č. 71/1967 Sb.) i vlastník pozemku - nečlen honebního společenstva, jehož pozemek má být přiřčen k navrhované honitbě. A na tomto základě zrušil rozhodnutí o uznání honitby Městského úřadu v Podbořanech a Krajského úřadu Ústeckého kraje, kterým bylo v odvolacím řízení rozhodnutí Městského úřadu v Podbořanech o uznání honitby potvrzeno.

Dále je třeba změn v části týkající se škod způsobených zvěří a to přenesením větší odpovědnosti na vlastníky, případně nájemce honebních pozemků (zemědělců), aby byli nuceni se více zapojit do ochrany proti škodám způsobených zvěří. Dnešní myslivecká legislativa považuje zvěř za přírodní bohatství, tedy věc ničí (res nullius), přesto že se k ochraně přírodního bohatství zavázala Česká republika ústavou, je škody způsobené zvěří povinen hradit uživatel honitby. Tento prvek byl do legislativy převzat z dob Rakousko – Uherska, v té době ale zvěř nebyla věcí ničí. Můžeme zde poukázat například na Spojené státy americké, kde je legislativou upraven pouze lov a škody způsobené zvěří vůbec neřeší. Zemědělci jsou tak nuceni k tomu, aby si svůj majetek chránili sami.

Navrhovaná změna v ochraně myslivosti týkající se mysliveckých strážů je v této práci dostatečně zdůvodněna, zde ještě můžeme poukázat na skutečnost, že profesionální

stráže jsou běžným institutem, který nalzáme nejenom v evropských zemích, ale po celém světě.

K návrhům týkajících se lovu černé zvěře pomocí odchyťových zařízení je třeba zdůraznit, se většina autorů i institucí publikujících o černé zvěři jako je například URBANEC (2011) nebo Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti v.v.i. ve Zbraslavi se shoduje na jejich dobré účinnosti při redukci černé zvěře. Zde ale současná legislativa zbytečně zatěžuje orgány státní správy myslivosti a uživatele honiteb s povolením odstřelu černé zvěře v těchto zařízeních.

Při společných lovech bychom měli volit způsob lovu s ohledem na efektivitu ve smyslu ulovení co největšího počtu černé zvěře v pevně stanovené věkové kategorii, aby tak nedocházelo k dalšímu prohloubení již tak narušené věkové a sociální struktury tlup černé zvěře. Zde je dosti diskutabilní Metodický pokyn Ministerstva zemědělství ČR k redukci spárkaté zvěře, kterým je doporučováno povolení lovu dospělé zvěře na společných lovech. Další můj návrh spočívající v omezení předkládané potravy na vnadivě je úzce spojen s péčí o zvěř, tedy příkrmováním, kdy vnaděním nesmí docházet ke zvýšení dostupnosti potravy pro daný živočišný druh.

K návrhu opatření na zákaz příkrmování černé zvěře a omezení přístupu tohoto druhu k potravě lze uvést, že jedním z důležitých faktorů je snížení potravní nabídky v zimním období, což prokazatelně snižuje natalitu černé zvěře. Mělo by tak být učiněno na základě navrhovaných právních změn, které by jednak zakazovaly příkrmování černé zvěře a dále omezovaly množství krmiva předkládaného na vnadiště sloužící k redukci. Zároveň by měla být činěna opatření v zemědělství tak, aby černá zvěř mohla být efektivně lovena. K množství předkládané potravy se vyjadřuje dosti podrobně KAMLER (2011), který vyčíslil, jak velké množství zrnin je předkládáno na vnadiště. Zde by si myslivecká veřejnost měla uvědomit, kolik prasat by bylo možné z tohoto množství vyprodukovat ve velkochovech domácích prasat.

V ostatních návrzích týkajících se předkládání markantů, povinných školení mysliveckých hospodářů a odborné kvalifikace úředníků orgánů státní správy myslivosti vycházím pouze z praxe. O těchto věcech se veřejná diskuze nevede, ale všichni, co se s touto problematikou setkávají, tak vědí, že orgány státní správy myslivosti mají pouze omezené možnosti kontroly. Stejně tak odborná úroveň (znalosti v oboru myslivosti) některých úředníků je naprosto žalostná a je překážkou pro zajištění řádného výkonu státní správy. Stejně tak je tomu u mysliveckých hospodářů, kteří neznají základní věci nejenom na úseku právních předpisů, ale i biologie a etologie

zvěře. V současné době je tato skutečnost naprosto opomíjena a všichni se chovají tak, jako by tato otázka snad vůbec ani neexistovala.

7. Závěr

Na území České republiky se neustále zvyšují početní stavy černé zvěře, přičemž se nedaří tento nárůst zastavit. Z důvodu různost přírodních podmínek v České republice je také dáno to, že populační hustota černé zvěře je rozrůzněná. Celkový lov černé zvěře na území České republiky v roce 2010 byl 143378 jedinců tohoto druhu zvěře, což je již opravu alarmující.

Ideální podmínky pro černou zvěř jsou například v oblastech Děčínska, Ústecka a Litoměřicka, a to především z důvodu nepřístupného terénu, nepropustných křovinatých porostů a dále pěstování vysokých zemědělských plodin, jejichž celistvé osevní plochy dosahují několik desítek hektarů.

V České republice je však největší příčinou přemnožení černé zvěře její možnost potravní nabídky a to jak zemědělským hospodařením, tak i špatným mysliveckým managementem. Současně s potravní nabídkou je příčina přemnožení tohoto živočišného druhu ve špatně prováděném lovu černé zvěře, kterým je narušována sociální struktura tlup černé zvěře a věková skladba v celé populaci tohoto živočišného druhu. Špatná sociální a věková skladba vede k tomu, že se reprodukce účastní i mladí jedinci, kteří by neměli možnost zapojení do reprodukce při správné sociální a věkové struktuře.

Další příčiny jsou i v myslivecké legislativě, které nepřímou podporuje nárůst početních stavů černé zvěře, kdy orgány státní správy myslivosti mají pouze omezené možnosti jak aktivně vstupovat do snižování početních stavů tohoto druhu.

Snižování početních stavů prasete divokého tedy především spočívá ve správně prováděném lovu, zapojení co největšího počtu lovců do lovu černé zvěře, provádění celoročního lovu, a to všemi zákonnými způsoby lovu. Při redukci černé zvěře musí být vždy zvolen nejúčinnější způsob lovu a je nutné zvýšení střeleckých dovedností jednotlivých lovců. Dále je zapotřebí, aby se do redukce zapojili i zemědělci tím způsobem, že budou vysévány zemědělské plodiny tak, aby byl umožněn lov černé zvěře.

8. Seznam použité literatury

- Eisenbarth, E. & Ophoven, E.**, 2002: Bewegungsjagd auf Schalenwild, Franck-Kosmos Verlag, Stuttgart
- Feuereisel, J.**, 2010: Zelená čísla o ekonomice v současné myslivosti – co stojí myslivost v České republice, Druckvo, spol. s r.o., Praha, s. 42-43
- Hanzal, V.**, 2008: Velká myslivecká encyklopedie, Grand s.r.o. Elektronické nakladatelství, České Budějovice ISBN: 978-80-900593-0-6
- Happ, N.**, 2002: Hege und Bejagung des Schwarzwildes, Franck-Kosmos Verlag, Stuttgart
- Hespeler, B.**, 2004: Scwarzwild heute, BLV Buchverlag, München
- Hromas, J. et. al.**, 2008: Myslivost, Písek, s. 44, ISBN: 978-80-86271-00-02
- Charvát, A., Mikulka, J.**, 2002: Metodická příručka. Ministerstva zemědělství, Praha, 86 s.
- Kamler, J.**, 2011: Přikrmování a vnaďení černé zvěře: význam a rizika. Myslivost č. 11, s. 8-10
- Kamler, J., Plhal, R., Turek, K.**, 2012: Kde máme lovit (II), Myslivost 2, s. 28-29
- Kaštier, P., Slamečka, J., Bučko, J., Gašparík, J.**, 2011: Obhospodarovanie diviacej zveri na Slovensku. In: Sborník ze semináře „Černá zvěř – stále aktuální problém“, Žďár nad Sázavou, s. 36, 44
- Krajský úřad Ústeckého kraje**, odbor životního prostředí a zemědělství, 2007: Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje 2007, Ústí nad Labem
- Krajský úřad Ústeckého kraje**, odbor životního prostředí a zemědělství, 2008: Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje 2008, Ústí nad Labem
- Krajský soud Ústí nad Labem**, 2006: Rozsudek č.j. 15 Ca 114/2005 ze dne 27.4.2006
- Krajský soud Ostrava**, 2007: Rozsudek č.j. 22 Ca 442/2004-56 ze dne 25.4.2007
- Malinová, J.**, 2011: Přirozená potrava prasete divokého. Myslivost 2, s. 39
- Meynhardt, H.**, 1978: Vier Jahre unter Wildschweinenn, Urania-Verlag, Leipzig-Jena-Berlin
- Meynhardt, H.**, 1989: Hege und Bejagung. Verlag J. Neumann-Neudamm, Melsungen,
- Ministerstvo zemědělství**, odbor rybářství, myslivosti a včelařství, 2008: Metodický pokyn orgánům státní správy pro redukci početních stavů spárkaté zvěře na území České republiky, Č.j. 23485/2008 – 16200, ze dne 4.7.2008, Praha

- Ministerstvo zemědělství**, sekce lesního hospodářství, 2011: Metodický pokyn orgánům státní správy pro redukci početních stavů spárkaté zvěře na území České republiky, Č.j. 63027/2011-MZE-16200, ze dne 6.4.2011, Praha
- Plíšek, K.** 2011: Kde máme lovit, Myslivost 12, s. 26-29
- Rakušan, C.**, 2003: Jak dál s černou zvěří. Svět myslivosti, č.6, s.20-21
- Stubbe, W., Stubbe, H.**, 1977: Vergleichende Beiträge zur Reproduktion und Geburtsbiologie von Wild- und Hausschwein *Sus scrofa* L. 1758. Beiträge zur Jagd und Wild forschung
- Stube, M. a W.**, 1997: Vergleichende Beiträge zur Reproduktion und Geburtsbiologie von Wild- und Hausschwein *Sus scrofa* L. 1758. Beiträge zur Jagd und Wild forschung
- Urbanec, R.**, 2003: Management chovu černé zvěře v honitbách společnosti Agrowald, s.r.o. Rožmberk nad Vltavou. In: Sborník ze semináře „Černá zvěř 2003“, Písek, s.50-56.
- Ústavní soud České republiky**, 2006: Nález Ústavního soudu č.j. Pl. ÚS 34/03
- Vach, M.**, 1994: Vztah černé zvěře k ostatním druhům zvěře, In: Sborník referátů z celostátní konference „Černá zvěř současná a budoucí chovatelská problematika“, Písek, s.92-96
- Vodňanský, M.**, 2000: Schwarzwild: Richtiger Bachenabschuß. Weidwerk, č.12, s.16-18
- Vodňanský, M.**, 2003: Závěrečná zpráva z výzkumné úlohy zhodnocení vývoje populace černé zvěře a vypracování návrhů na její účinnou regulaci, Brno
- Vyhláška Ministerstva zemědělství a výživy České socialistické republiky č. 20/1988 Sb.**, kterou se provádí zákon o myslivosti, Sbírka zákonů ČR, částka 3, ročník 1988
- Vyhláška MZe č. 245/2002 Sb.**, o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu (doplněná ve znění vyhlášky č. 480/2002 Sb.), Sbírka zákonů ČR, částka 92 a 166, ročník 2002
- Vyhláška MZe č. 491/2002 Sb.**, o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd, Sbírka zákonů ČR, částka 171, ročník 2002
- Vyhláška MZe č. 553/2004 Sb.**, o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě, Sbírka zákonů ČR, částka 188, ročník 2004
- Wandel, G.**, 2000: „Sonnenkinder“ oder „Schwarze Teufel“?. Weidwerk, č.1, s. 10-11
- Wandel, G.**, 2003: Bejagungsstrategien beim Schwarzwild bei steigenden

Wandel, G., 2003: Bassen gesucht. Pirsch, č.22, s.8-9

Wolf, R., 1994: Vztah černé zvěře k ostatním druhům zvěře, Sborník referátů z celostátní konference „Černá zvěř současná a budoucí chovatelská problematika“, Písek, s.3-4

Zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb. , a zákona č. 368/1992 Sb. , o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb. , o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních), Sbírka zákonů ČR, částka 16, ročník 9

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, Sbírka zákonů ČR, částka 1, ročník 1993

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), Sbírka zákonů ČR, částka 38, ročník 2000

Zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů související se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze, Sbírka zákonů ČR, částka 39, ročník 2000

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, Sbírka zákonů ČR, částka 108, ročník 2008

Zákon číslo 274/2009 Zz. o polovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Zbierka zákonov Slovenskej republiky, částka 96, ročník 2009

Zákon č. 312/2002 Sb., o myslivosti, Sbírka zákonů ČR, částka 168, ročník 2001

Zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, Sbírka zákonů ČR, částka 117, ročník 2002

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, Sbírka zákonů ČR, částka 168, ročník 2001

Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád, Sbírka zákonů ČR, částka 174, ročník 2004

Ziegrosser, P., 2003: Co musíme udělat, abychom snížili stavy černé zvěře a udrželi je na únosné míře. In: Sborník ze semináře „Černá zvěř 2003“, Písek, s. 3-10

Ziegrosser, P., 2003: Jak to bylo s likvidací černé zvěře za vlády Marie Terezie? A jak by to bylo dnes? Svět myslivosti, č.8, s.9-10

Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2010, Ministerstvo zemědělství 2011, s. 52 -53, ISBN: 978-80-7084-995-8

9. Internetové odkazy

Odkazy platné ke dni 20.dubna 2012

http://eagri.cz/public/web/file/113587/_2011_04_18__7_.pdf

[http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_3_zemcr/\\$File/c-2103-11.xls](http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_3_zemcr/$File/c-2103-11.xls)

10. Seznam tabulek

- Tabulka číslo 1:** Modelového vývoje početních stavů černé zvěře
- Tabulka číslo 2:** Vývoj a lov černé zvěře v oboře ve štyrském Stainzu
- Tabulka číslo 3:** Výměra honiteb České republiky v ha (podle stavu k 1. 4. 2010 – zaokrouhleno na celá čísla)
- Tabulka číslo 4:** Obhospodařování honiteb v České republice
- Tabulka číslo 5.:** Klasifikace honiteb – normované a minimální stavy černé zvěře a výměra honebních ploch podle jakostních tříd v České republice
- Tabulka číslo 6:** Výsledky mysliveckého hospodaření v České republice - Lov zvěře, zazvěřování a jarní kmenové stavy zvěře (k 31.3.2011)
- Tabulka číslo 7:** Procentuelního zastoupení kategorií lesa v České republice
- Tabulka číslo 8:** Rozloha pozemků určených k plnění funkcí lesa v České republice
- Tabulka číslo 9:** Druhovú skladba lesů v České republice - jehličnany
- Tabulka číslo 10:** Druhovú skladba lesů v České republice - listnáče
- Tabulka číslo 11:** Výše osevních ploch některých zemědělských plodin v České republice podle ČSÚ
- Tabulka číslo 12:** Normovaný stav a lov černé zvěře v České republice
- Tabulka číslo 13:** Osevní plochy kukuřice a řepky v České republice
- Tabulka číslo 14:** Procentuelní lov kňourů a bachyní z celkového lovu černé zvěře v České republice

11. Seznam grafů

Graf číslo 1: Podíl na škodách způsobených zvěří dle vyznačených druhů (Charvát a Mikulka 2003)

Graf číslo 2: Vývoje černé zvěře v oboře ve štýrském Stainzu

Graf číslo 3: Vývoj celkového lovu černé zvěře na území České republiky

Graf číslo 4: Osevní plochy kukuřice, řepky a celkový lov černé zvěře v České republice

Graf číslo 5: Procentuelního lovu kňourů a bachyní z celkového lovu černé zvěře v České republice

Graf číslo 6: Procentuelní navýšení lovu za období s omezeným a neomezeným lovem kňourů

Graf číslo 7: Nárůst a pokles lovu oproti předešlému roku - od roku 2003

12. Seznam obrázků

Obrázek číslo 1: Znázornění správného a nesprávného odstřelu černé zvěře

Obrázek číslo 2: Mapa jednotlivých krajů na území České republiky

Obrázek číslo 3: Mapa jednotlivých obcí s rozšířenou působností na území České republiky

13. Seznam příloh

Příloha č. 1: Černá zvěř

Příloha č. 2: Selata černé zvěře ztrácející přirozenou plachost

Příloha č. 3: Krajina ztěžující lov černé zvěře

Příloha č. 4: Škody způsobené černou zvěří

Příloha č. 5: Nevhodný způsob vnašení černé zvěře

Příloha č. 6: Správně provedený lov černé zvěře

Příloha č. 7: Nesprávně provedený lov černé zvěře

Příloha č. 8: Technické zařízení k vnašení lov černé zvěře

Příloha č. 9: Graf celkového lovu černé zvěře za platnosti pokynu MZe

Příloha č. 1: Černá zvěř

Příloha č. 2: Selata černé zvěře ztrácející přirozenou plachost

Příloha č. 3: Krajina ztěžující lov černé zvěře

Labské údolí mezi Děčínem a Hřenskem

České Středohoří mezi Ústím nad Labem a Děčínem

Příloha č. 4: Škody způsobené černou zvěří

Škody na trvalém travním porostu v honitbě Kr. Studenec – Děčín

Škody na trvalém travním porostu v honitbě Libčeves – Lounsko

Škody na trvalém travním porostu v Českém Středohoří

Škody způsobené v areálu základní školy v Děčíně Bynově

Škody způsobené na sídlišti v Děčíně Bynově

Příloha č. 5: Nevhodný způsob vnaďení černé zvěře

Nevhodné vnaďiště s kukuřičnou siláží

Kukuřičná siláž na vnašti

Příloha č. 6: Správně provedený lov černé zvěře

Sele ulovené počátkem září 2008 – dokazuje průběh chrutí v průběhu celého roku

Správně provedený lov lončáků a selat na společném lovu v měsíci listopadu roku 2009

Příloha č. 7: Nesprávně provedený lov černé zvěře

Nesprávně provedený lov v honitbě Olomouckého kraje

Příloha č. 8: Technické zařízení k vnaďení lov  ern  zveře

Elektronick  dávkovač zrnin s digitálním ovládáním

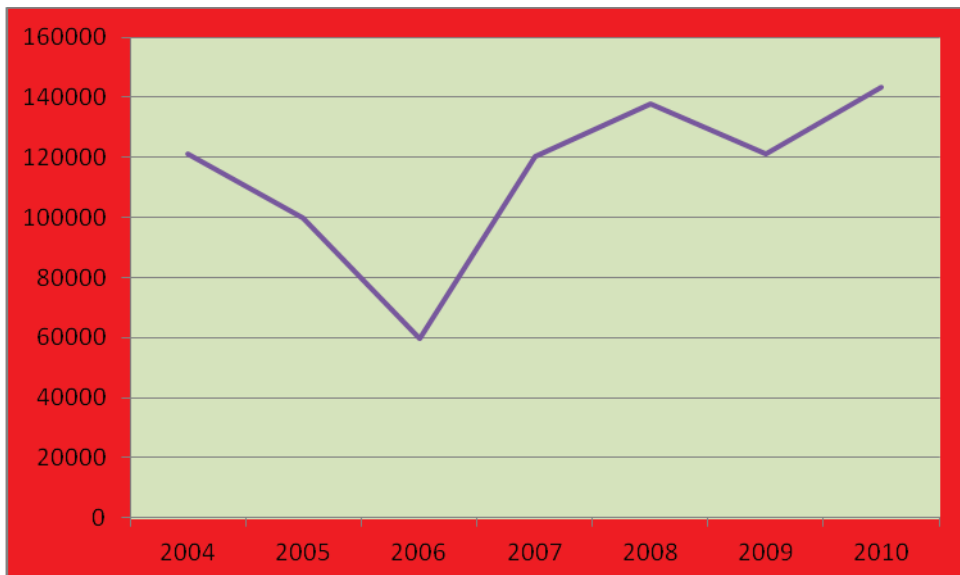

Elektronick  dávkovač zrnin s digitálním ovládáním a solárním dobíjením

Elektronický dávkovač zrnin umístěný na barelu jako zásobníku zrnin

Příloha č. 9: Graf celkového lovu černé zvěře za platnosti pokynu MZe

Graf celkového lovu černé zvěře v letech 2004 - 2010